başı Franko'nun,Hitler'in bu bağlaşığının,şimdiye değin,Ispanyol halkı üzerinde gaddarlığını sürdürmesi olgusu işte bundandır.Dahası var: Franko'nun faşist rejimi,bütün diplomatik kararlara ve öteki kararlara karşın,Franko Ispanyasını Avrupaya yayılma ve saldırıya geçme bakımından bir üs olarak gören emperyalistlerden geniş destek alıyor.

"Marşal Planı"'nın amacı,Amerikan emperyalizminin,dolar gücüyle,kendi ekonomik ve politik bağımsızlığından vazgeçen ülkelere kredi sağlamak yoluyla,Batı Avrupada,egemenliğini sağlamaktır.

Biz "Truman Doktrini"'nin faaliyetini Yunanistanda, Ingiliz askerlerinin v e kendi askersel uzmanlarının desteğiyle, dolar kredileri v e askersel malzeme yardımlarıyla,hiç sıkılmadan, cesur ve özgürlükçü,Italyan ve Alman istilacılarıyla yaptığı kahramanca savaşlarla ün yapan Yunan halkına karşı Amerikan emperyalistlerinin savaş sürdürdüğü Yunanistanda görüyoruz.Amerikan emperyalistleri,Yunanistan da,Balkanların ve Avrupanın barışı için sürekli bir tehlike olan bir halk düşmanı rejimi destekliyorlar. Onların,Birleşmiş Milletler Tüzüğüne karşıt olarak kurdukları Balkan Komisyonu,gerçekte,Atina yöneticilerinin Bulgaristana, Yugoslavya ve Arnavutluga karşı durmadan yaptıkları provokasyonları haklı çıkarmak ve teşvik et-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Bildiğiniz gibi karne sistemi ortadan kaldırılmıştır ve yığınsal tüketim maddeleri fiyatlarına indirim yapılması sağlanmıştı

Yüce Bolşevik Partisi'nin etrafında kenetlenen Sovyet halkları güvenle ve kararlılıkla kominizmin gerçekleştirilmesine doğru yürüyorlar.(A l k ı ş l a r).

Ikinci Dünya Savaşının başka bir önemli sonucu da, emperyalist sistemden bir sıra yeni ülkenin kopmuş olmasıdır.Yugoslavya,Bulgaristan,Romanya,Polonya,Çekoslovakya,Macaristan,Arnavutluk halkları,yenilmez/kurtarıcı Sovyet ordusuna dayanarak faşizmi yıktılar,emperyalist bağımlılıktan kurtuldular,kendi yazgılarını kendi ellerine aldılar.Iktidar,bu ülkelerde işçi sınıfının öncülüğünde işçi,köylü vehalkçı aydın bağlaşıklığının eline geçti. Bu ülkelerin her birinde,işçi sınıfı,faşizme ve yabancı işgalcilere karşı sürdürülen savaşımda en büyük etkinliği,kahramanlığı ve ardıcıllığı gösteren sınıf oldu ve bundan dolayı etkisi de önemli ölçüde arttı.Bu ülkelerde, toprak reformu ~~yıkıcıdemokratik~~, büyük ~~toprak~~ mülkiyetinin ortadan kaldırılması,bankaların ve endüstri kuruluşlarının millileştirilmesi,Alman ajanlarının mülklerine el koyma gibi bir sıra demokratik işler yapıldı.Bu ülkelerde halklar kendi birlikteliklerini başarıyla kuruyor ve içten ve dıştan karanlık gerici güçlerin saldırılarını başarıyla savuyorlar. Yeni demokrasinin ülkeleri gittikçe pekişen iç ve dış durumdan ön

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

lunduğu işçi sınıfı,halkımızın tüm toplumsal,demokratik ve ileri-ci katmanlarının birleştirildiği bir merkez de oldu.

Ve ki,Vatan Cephesinin,ülkemizin daha önceki gelişmesinde yatan derin tarihsel kökleri bulunuyor.Vatan Cephesi fikri, bir rastlantı olarak ortaya çıkmış değildir ve dışarıdan,yukarıdan da dayatılmamıştır.Bu kurtarıcı ülkü halkın kendi bağrında olgunlaştı ve emekçi yığınların,Koburg hanedanlığının ihanet içindeki monarşizmine karşı,satılmış kapitalist burjuvaziye ve onun halk düşmanı yardakçılarına karşı sürdürdüğü savaşımın sonucu olarak ortaya çıktı.

Vatan Cephesi'nin tarihsel kökeni, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin büyük etkisinde kalan kent-köy emekçilerinin, Komünist Partisi'nin öncülüğünde, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetini hedef almış emperyalist saldırıya hazırlanan beyaz orducu Vrangel çetelerine karşı sürdürdüğü savaşlarda yattığı gibi, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ülkemizde kapitalist gericiliğin saldırılarına karşı verilen savaşlarda da yatmaktadır.

Vatan Cephesinin tarihsel kökeni,halkımızın faşizme karşı verdiği savaşlardan çıkardığı acı derslerle,halkın ve onun en büyük demokratik örgütlerinin yirmi yıllık süre içinde ve özel-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

likle Hitlercilerin Balkanlara saldırıya geçtiği yıllarda verdiği savaşlardan çıkardığı derslerle,o büyük okulla bağlıdır.

Halkımız arasında kaygılı biçimde şu sorular öne sürülüyordu:

Güçlü bir Komünist Partisi'nin varlık sürdürdüğü, başta büyük halk önderi Aleksandır Stamboliyski olmak üzere bir Çiftçi hükümetinin, köylüler arasında büyük etkisi olan bir hükümetin iktidarda bulunduğu bir ülkede, burjuva partilerinin ise iki ulusal yıkımdan sonra iyice rezil olup gözden düştüğü bir ülkede, faşist diktatörlüğün zafer kazanması nasıl olanaklı olabildi, daha önce Bulgaristan'ı Alman emperyalizmi kampına sürükleyen ve başında yine aynı Koburg Hanedanının bulunduğu güçlerin yeniden iktidara gelmesi ve ülkeyi yine aynı emperyalist kampa sürüklemesi nasıl olanaklı olabildi?

1923 Eylülündeki anti-faşist ayaklanma neden başarıya ulaşamadı,halkın faşist gericiliğe karşı utkusuyla ve bir halk demokrasisi hükümetinin kurulmasıyla sonuçlanmadı ?

Halkımız komünistlerin yardımıyla ve kendi deneyinden öğrenerek bu güç sorulara doğru yanıt bulabildi,Halk,faşizmin utkusunun,başlıca,işçilerle köylüler arasında savaş birliğinin ger-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

olumsuz kalıntılarını ortadan kaldırma ve Partiyi yeniden Marksist - Leninist öğretiyle donatma savaşımının başına geçmeyi beceremedi

Parti gerçekten kendi devrim deneyini biriktiriyordu, fakat Partide legal propaganda alışkanlıkları, Marksizmi devrimsel eylem yönetmeliği değil de, bir doktrin olduğu görüşü ağır basıyordu

Bu özellikle 9 Haziran 1923 de, devrimci sürecin dar sosyalist, doktriner açıdan değerlendirilmesinin gündeme geldiği dönemde parti yönetiminin konumunda açıkça belli oldu. Partinin ~~bir manifestosuyla~~ ilan ettiği "yansızlık", gerçeklere ve devrimci Marksizme yabancı ölü doktriner açıdan haklı gösterilmeye çalışılıyordu. Parti yönetimi, çiftçi hükümeti yönetimiyle gözden düştüğü için, halk yığınlarının ayaklanarak onu faşist hükümet darbesine karşı savunmayacakları görüşündeydi.

Öte yandan, köylüler henüz daha işçi-köylü hükümeti için savaşıma hazır olmadıkları için, Kominist Partisinin, faşizme karşı ayaklanma çağrısına uymayacakları görüşü vardı. Parti yönetimi, Kominist Partisinin sürdürmüş olduğu savaşım sonucu yığınlar arasında kazandığı büyük saygınlığı değerlendiremediği görüşündeydi. Parti yönetimi, yığınların faşizme karşı, bankacı militarist oligarşiye karşı, sarayın ve burjuva-monarşist kliğin yarattığı ve Kominist Partisinin de coşturduğu kini küçümsüyordu. Kominist Partisi, Bolşevik Partisinin Kornilov'un hükümet darbesi denemesi sırasında (Eylül 1917) ~~(Eylül 1917)~~ ~~kazığı deneyi gözönünde~~

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Vitoşa Konferansının önemi şudur ki, Konferans, Parti yaşamının en güç anlarından olan bir sırada, sağlıklı parti güçlerini MK nin Eylül Çekirdeği etrafında birleştirmeyi, Partinin Komintern tarafından onaylanan ve saptanan Eylül Çizgisine yöneltmeyi başardı. Ancak, Parti, yığınları doğru parti çizgisinde savaşa sokarken, sağ sapmaya vuruken, sol sapmaya tehlikesine, kararlılıkla savaşım verilmesi gereken bu sapmaya karşı da yeterince ciddi dikkat ayırmadı.

Eylül Ayaklanması'nın yenilgisinden sonra, Komünist Partisinin ve sınıfsal işçi örgütlerinin yasaklanmış olduğu dönemde oluşan durumun belirgin özellikleri şunlardır:

Bir : Ülke, faşist hükümeti yıkmak ve işçi köylü hükümeti kurmak için yeni savaşımlar perspektifi önündeydi. 1923 Kasımındaki parlamento seçimleri, Partinin, Komintern'in değerlendirmesiyle çakışan değerlendirmesini doğrulamıştı. Seçimler, faşist hükümete karşı olan ve Komünist Partisiyle Çifçi Birliğinden oluşan muhalefetin oldukça güçlü olduğunu gösterdi. Bu, halk yığınlarının hoşnutsuzluğunun büyük olduğu ve faşist hükümeti düşürme savaşımını sürdürme yatkın olduklarını sonucunun çıkarılmasına olanak veriyordu.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

tinin bolşevikleşmesinde çok büyük rolü olduğunu belirttiler, ki bu da tamamen doğrudur. Ancak gerek Merkez Komitesinin Genişletilmiş Viyana Toplüntısının, gerekse Moskova Toplüntısının bolşevikleşmeyi,"dar sosyalist dönemin bolşevikçe olmayan geleneklerinin aşılması savaşımı değil, "organik bir gelişme süreci" olarak kavramaları doğru değildi.

Komünist Partisini Eylül Ayaklanması çizgisinde güçlendiren Vitoşa Konferansından sonra,1927 Aralığının sonunda ve 1928 Ocağının başında Berlinde yapılan İkinci Parti Konferansı,Partinin 1923 den sonraki çalışmalarını,taktiğini de,başarılarını da veyapılan yanlışlıkları ve yaşanan yenilgileri de genişçe ele alıp inceledi.Ikinci Konferansta,sağ ve sol sapmalara karşı kıyasıya bir savaşım vermek gerekiyordu.

Daha Moskova Toplantısı sırasında,Partinin yaptığı yanlışlıklar konusunda önemli görüş ayrılıkları belirmişti.Dokuz Haziran teslimiyetçiliğinin savunucuları ve Nisan olayları sırasında beliren aşırı sol sapmanın savunucuları,gerçekte,Partinin Eylül yönetimine karşı savaşımda birleşmişlerdi.Eylül çizgisi temsilcilerinin iki cephede savaşmaları gerekmişti.Bütün sorunların genişçe tartışılmasından sonra,gerek sağcılar,gerekse solcular bayraklarını indirmişler ve Parti yönetiminin önerdiği karar etrafında biçim-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

sel olarak birleşmişlerdi.

Ancak, toplantıdan sonra, görüş ayrılıkları, yeni bir güçle patlak verdi. Sağ oportünistlerle sol sekterler, İkinci Parti Konferansında ortaya çıkan eylül yönetimine karşı ilkesiz bir blok oluşturdular.

Partinin örgütsel durumunun ağır koşullar içinde bulunması, Konferansta parti örgütlerinin çok az sayıda ve hem de rastlantılı olarak temsil edilmelerine yol açmıştı. Bundan başka Parti içinde gizli bir aşırı sol sekter fraksiyonun oluşumu olduk-ça ilerlemişti ve birkaç küçük burjuva aydın öğeden kurulu bu frak siyon, yapay olarak, gizli gizli ajitasyonla, kendi sekter saptamalarını dayatmak ve parti yönetimini ele geçirmek için fraksiyon çoğunluğu sağlamayı denedi.

Uzun ve kıyasıya yapılan tartışmalar sırasında dokuz hazirancılar ve sağ likidatörler tamamen açığa vuruldu ve zararsız bir hale getirildi. Ne ki, kimi ülkelerdeki komünist partilerin Troçkist ve solcu ögelerinin özendirdiği aşırı sol sekter fraksiyon, Eylül yönetiminin önerdiği kararlara oy vermiş olmasına karşın, silâhını bırakmadı, tersine Konferanstan hemen sonra, fraksiyon çalışmalarını sürdürdü ve artırdı.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

geçtiler. Partiyi, yığınlardan soyutlama gibi çok zararlı bir yola itmek istediler. O dönemde, ülkede aktif parti çalışmalarından çekilmiş bulunan, eski saygınlığı olan parti eylemcilerinin pasifliği de buna önemli ölçüde yardım etmiş oldu.

Sol sekter fraksiyon, Partinin bolşevikleşmesinin başlıca engeli oldu. Faşist diktatörlüğün, partimize karşı sürdürdüğü terörle birlikte onu içten çökertmeye, başsız bırakmaya, yönetimini ~~dağıtmaya~~ alt üst etmeye çalıştığı bir sırada, sol sekter fraksiyonun başlıca yöneticilerinin kişiliğinde kendisine en iyi bağlaşıklar bulmuş oluyordu. Dahası var. Sovyetler Birliğinde, Bolşevik Partisinde ve öteki komünist partilerinde yabancı, düşman ajanların bulunduğu ortaya çıkarıldıktan sonra, sol sekter fraksiyonun bu yöneticilerinden kimilerinin de doğrudan doğruya bu ajanların hizmetinde oldukları açığa çıktı.

Ne var ki, sol sekter fraksiyonun geçici bir süre için yönetimde üstünlük sağlamasına karşın, Partide, yerel örgütlerde emekçilerin ilerleyen işçi hareketi ortamında savaşlarını yönetecek ~~yeterli~~ bir ölçüde sağlıklı güçler bulunuyordu. 1923 ve 1925 yıllarındaki ağır yenilgilerden sonra işçi hareketinde başlayan dur-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

yonerlerin üstün geldiği ve Partiye sol oportünist sekter çizgiyi dayattıkları" dönemdeki çizginin özünü açık ve kesin biçimde gözler önüne serdi. Açık mektup, Kominternin VII ci Kongresi kararlarına dayanarak, Partinin temel görevlerini şöyle saptadı: Anti-faşist tek halk cephesi kurulması ve Partinin her yönden güçlendirilmesiyle birlikte işçi sınıfının örgütlendirilmesi.

Partinin Şubat 1936'da yapılan VI Plenumunun aldığı kararlar, Kominternin VII Kongresi kararları ışığında doğru ve ardıcıl biçimde hazırlanan Partinin yeni, bolşevikçe çizgisini oluşturmaktadır. Bu yeni çizgi şunları içeriyordu:

B i r . MK Plenumu şu andaki temel görevin bütün faşist olmayan örgütlerin şu temel istekler adına savaşım için geniş bir anti-faşist halk cephesi kurulması olduğunu belirtti: O sırada Tırnovo Anayasasının yeniden yürürlüğe konulması, eski seçim yasasına göre Halk Meclisi seçimleri yapılması, bütün anayasaya aykırı hükümet kararlarının kaldırılması, bütün faşist örgütlerin dağıtılması. Bütün sağlıklı halk güçlerinin bu istekler adına bu cephede birleşmeleri gerekiyordu.

Bununlaabirlikte, Parti, emekçilerin tüm örgütlerine, en ivedi emekçi gereksinmelerini karşılamak için ortak savaşım

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI TÜSTAV

şı bütün demokratik güçlerin birleştirilmesine yöneltti.

Sovyet hükümetinin 1940 Aralığında elçisi Sobolev aracılığıyla, Bulgar hükümetine, Sovyetler Birliğiyle Bulgaristan arasında dostluk ve karşılıklı yardım paktı imzalanması önerisinde bulunması, Partinin Bulgaristanın Sovyetler Birliğine yönelmesi görüşünün doğruluğunu kanıtladı ve halk arasındaki konumunu artırdı. Parti, Sovyetler Birliğiyle dostluk paktı imzlanmasını isteyen güçlü bir geniş halk hareketinin merkezinde yerini almıştı. Yalnız, Sovyetler Birliği'ne ve bolşevizme duydukları nefrette birleşen Almanya yandaşları ve İngiltere yandaşlarının iki kampından açık kapitalist ve gerici öğeler bu hareketin dışında kaldı.

1941 Ocağında yapılan Yedinci Parti Plenumu, Bulgaristanın savaşa sokulmasına karşı savaşım ruhunda geçti. Parti, Sovyet hükümetinin önerisini yadsıyan faşist Çar Boris hükümetinin, Bulgaristanı tamamen Hitlerci Almanyanın arabasına bağlamakta olduğunu, yani Bulgaristanın savaşa sokulma tehlikesini artırdığını ve yaklaştırdığını görüyordu. Parti, Sovyetler Birliğiyle pakt imzalanması yararına ve savaşa katılmaya karşı yığınlar arasındaki ajitasyonunu daha enerjik biçimde sürdürmeye başladı.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Dokuz Eylül Halk Ayaklanmasıyla Ülkemizde Sosyalizmin Kurulma Yolu açılmıştır

1. 9 Eylül 1944 ten Büyük Halk Meclisi Seçimlerine Dek Olan Dönem

Yoldaşlar ! Dokuz Eylül Silâhlı Halk Ayaklanması, ülkemizin gelişmesinde tarihsel bir dönüm noktasıdır.

9 Eylül 1944 te, ülkemizde, siyasal erk, kapitalist burjuvazinin, sömürücü monarko-faşist azınlığın elinden çekip alındı ve işçi sınıfının ve onun komünist öncüsünün aktif ve yönetici rolüyle halkın büyük çoğunluğunun köy ve kentten emekçilerin eline geçti.

(G ü ç l ü a l k ı ş l a r) Kahraman Sovyet Ordusu'nun çözüm getirici yardımıyla zafere ulaşan Dokuz Eylül Ayaklanması, ülkemizde sosyalizmin kurulması yolunu açtı.

Dokuz Eylül 1944 de Halk Ayaklanmanının, Sovyet Ordusu'nun Balkanlar'daki utkan ilerlemesiyle uyumlanması, yalnızca Ayaklanmanın başarısını güvence altına almakla kalmadı, ona büyük bir güç verdi, atılım kazandırdı. Emekçi yığınların yirmi yıllık bir süre içinde faşizme karşı kininin artıp birikmesi, ve faşizmle hesaplaşmaya kararlı olması, önüne geçilmez biçimde bir sel gibi akarak bir vuruşta faşist rejimi silip süpürmeye yetti.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

dan doğruya ve hemen sosyalist dönüşümlere geçilmesi gerektiğini savunan ayrı ayrı öğelerinin sol taşkınlığına ve belirli yoldaşların sabırsızlığına karşı açık ve kesin bir tutum aldı.

Burjuva çevrelerinden kimi Alman aleyhtarı öğeler de dahil, halkın tüm anti-faşist, demokratik ve yurtsever güçlerinin faşist kliğin tamamen yenilgiye uğratılması, anti-Hitlerci savaşa utkan biçimde katılma, yurdun ulusal bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü ve devlet egemenliğini koruma ve sağlama adına olası en büyük birliğini kurma çizgisi biricik doğru olan çizgiydi. Dokuz Eylül Halk Ayaklanmasının tarihsel kazanımlarının daha sonraki gelişmesinin ön koşulu ve güvencesi bu görevin yerine getirilmesiydi. Bu çizgi, Partiye, en geniş yığınlarla bağ kurma, konumunu güçlendirme, ayaklanmanın ve halk erkinin düşmanlarını dışlama olanağı veriyordu. Partimizin Merkez Komitesi, bu çizgiyi kararlılıkla ve ısrarla sonuna değin sürdürdü.

Bu dönemde, açık faşist öğeler yıkıcı vuruşlar altında ezildiler. Alman emperyalizmiyle eşkiyalık birliği kurmanın ve ülkeyi üçüncü bir ulusal yıkımla karşı karşıya getirmenin suçluları, faşizmin ve Alman ajanlığının başlıca temsilcileri şiddetle cezalandı-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

tirildi. Damyan-Velçev'çilerin komplosu ortaya çıkarıldı ve bozguna uğratıldı. Ordu, ikircilikten biçimde, gerici subaylardan arındırıldı.

Partimiz, bütün sağlıklı demokratik ve yurtsever güçlerin en olası büyük birliğini Vatan Cephesi bayrağı altında kurmak için savaşım vererek eski dönemi diriltmeye çalışan muhalefete karşı savaşımı başarıyla bitirdi. Parti, muhalefet liderlerinin yabancıların ajanları olarak halka karşı işledikleri ihaneti tamamen açığa çıkardı. Bu keskin bir sınıfsal savaşımdı. İşçi sınıfının düşmanları ulusun da düşmanlarıydılar. Bununla birlikte, Parti, işçi sınıfının konumunun güçlenmesi, işçilerle köylüler arasındaki bağlaşıklığın pekişmesi ve Vatan Cephesi sıralarının sağlamlaşması için her şeyi yapıyordu. Parti, gelecekte de, Vatan Cephesi'nin tüm değişik müfrezeleri ve öğelerinin güç ve olanaklarından ülkenin demokratik ve ilerici gelişmesi için akıllıca yararlanarak Vatan Cephesi'nin büyüyen demokratik politik ordusunun başını çekmesi gereceği görüşünden hareket ediyordu. Parti, ortaya konulan görevlerin çözüm niteliğine göre bu ordunun ikircimlik ve kararsızlığa düşen ayrı ayrı grup ve öğelerinin çözülüp kopacaklarının bilincindeydi. Bu ordunun kendi içinde de faşizmin ve kapitalist gericiliğin ajanlarına karşı savaşım sürdürülmesi gerektiğini iyi

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

de, sovyet rejimi kurulmadan, halk demokrasisi rejimi aracılığıyla, ve bu rejimi pekiştirmek ve geliştirmek koşuluyla ve Sovyetler Birliğinin, halk demokrasili ülkelerin yardımlarına da dayanarak, kapitalizmden sosyalizme geçişi gerçekleştirmek olanağını buldu.

Ü ç . Halk demokrasisi rejimi, işçi sınıfının yönetimi altında emekçilerin egemenliğini gerçekleştirerek, verili tarihsel durumda, artık deneyin de gösterdiği gibi, kapitalist öğeleri ortadan kaldırmak ve sosyalist ekonomiyi örgütlemek için proletarya diktatörlüğü işlevini başarıyla yerine getirebilir ve getirmesi gerektir. (C o ş k u n v e s ü r e k l i a l k ı ş l a r). Halk demokrasisi rejimi, iktidardan indirilen kapitalistlerin ve büyük çiftlikçilerin direncini kırabilir, onların sermayenin erkini yeniden kurma girişimlerini bozup boşa çıkarabilir. Halk demokrasisi, toplumsal mülkiyet ve planlı ekonomi temelinde endüstri kuruluşunu örgütleyebilir. Bundan başka, kent küçük burjuvazisinin ve orta köylülüğünün ikircimliğini önleyebilecek, köyde kapitalist öğelerin üstesinden gelebilecek ve temel emekçi yığınlarını kararlı biçimde sosyalizme geçiş savaşımı için işçi sınıfı etrafında toplayıp birleştirebilecek durumdadır.

Kapitalist öğelerin halk ekonomisinden dışlanmasına

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ve barış uğrunda savaşım veren toplumsal güçler yeterince güçlüdür. Churchill'in saldırı öğrencileri, onları dize getirip yeni bir savaşa sürükleyerek güçte değildir."

Gerçekten de, halkların kötleşmiş [illegible] timdeki kapitalist ve monarşik kliklerin elinde güçsüz birer araç durumunda bulundukları zamanlar geçmiştir. Her iki yarım dünyanın halkları barışın, demokrasinin ve evrensel kültürün korunması için gittikçe daha kararlı biçimde harekete geçiyorlar, güçleri durmadan artan yüce Sovyetler Birliğinin başı çektiği evrensel anti-emperyalist cephe gittikçe daha belirgin biçimde ortaya çıkıyor. Şimdi, Amerikan emperyalistlerinin dünya karşısında atom bombasıyla ~~saldırmaktan~~ utanmadıkları ve bu atom bombalarının milyonlarca sivil halkı yokedebileceğini ve dünyada koskoca ülkeleri ve bölgeleri yakıp yıkabileceğini söyleyerek hayasızca övündükleri bir sırada, bütün halklar, Sovyetler Birliğinin kişiliğinde dünya barışının başlıca bekçisini ve kapitalist barbarlığa karşı uygarlığın koruyucusunu görüyorlar. Barışsever halklar, özellikle savaş güçleriyle barış güçleri arasında, Birleşmiş Milletler Örgütünün daha dün biten toplantısında geçen o bilinen kavgadan büyük bir ibret dersi aldılar. Toplantıda, Sovyetler Birliğinin, Sovyet heyetinin atom silâhlarının yasaklanması ve

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Çin halkının, emperyalistlere ve onların ülkedeki satılmış gerici ajanlarına karşı yıllardan beri ısrarla ve kahramanca sürdürdüğü savaşın, iki dünya kampı arasındaki güçler oranı bakımından olağanüstü ölçüde önemlidir. Şu anda milyonluk Çin halk kurtuluş ordusu Çin Komünist Partisinin yiğitçe ve bilgece yönetiminde, Amerikan emperyalistlerinden para ve silah yardımı görmesine karşın Çin gericiliğinin çapulcu sürüleri karşısında birdizi mahvedici yengi kazanmış bulunuyor. Artık bütün Mançurya'yı, hemen hemen bütün Kuzey Çin'i ve İç Moğolistan'ı kurtarmış olan Çin halk kurtuluş ordusu, şimdi hızla ilerleyerek Çan Kay-şek'in başkenti Nankin

[illegible] milyonluk Çin halkının demokrasi bakımından olağanüstü ölçüde önemlidir. Şu anda milyonluk Çin halk kurtuluş ordusu, Çin Komünist Partisinin yiğit ve bilge yönetimi altında, gerici Çin çapulcu güçlerine karşı, onlar amerikan emperyalistlerinden para ve silâh yardımı gördükleri halde, birçok yıkıcı vuruşlarla başarılar kazanmaktadır ve artık bütün Mançurya'yı, hemen de bütün Kuzey Çin'i, hemen de bütün İç Moğolistanı kurtararak amaca doğru ilerlemektedir ve Çan Kay-Şi'nin başkenti Nankin kapılarına dayanmış bulunuyor. Artık beşyüz milyonluk Çin halkının demokrasi [illegible] tün ülkelerde, halk yığınları, [illegible] larda kardeş Sovyetler Birliği halkları ve bütün ülkelerin kom[illegible]st

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

yetimizin gelişmesini kösteklemek için her yola başvuruyorlar. Bulgaristan'da eski iktidarı geri getirmek için çalışan yenik güçleri kışkırtmaya pek çok çaba harcıyorlar. "Amerikénın Sesi" Radyosu, her gün, ülkemize, hükümetine ve yöneticilerine iftiralar yağdırıyor, küfürler savuruyor ve açıkça halk erkine karşı suça çağrıyor. Lulçev'in iflas eden Sosyal Demokrat Partisinin yöneticileri bile, bir süre önce, mahkeme önünde ve bütün dünya önünde, ülkemizdeki belli yabancı diplomatların çevirdikleri dolapları açıkladılar. Ne ki, komplocuların bu bozgunundan sonra da, ülkemiz azgınca iftiralara ve saldırılara hedef olmaya devam ediyor. Halkımızın bütün özdeksel yedeklerini işe koştuğu ve önünde duran beş yıllık ekanomi planını yerine getirmek için ulusal emeğini harcadığı şu sırada, halkımızın bütün dikkatinin ekonomik ve kültürel kalkınma görevlerine çevrildiği şu sırada, gerçek savaş kundakçıları, verilen bir sinyale uyar gibi, hep bir ağızdan, barışçı küçük cumhuriyetimizi "militarizmle" ve komşularına karşı "saldırganlıkla" suçlama gibi görülmemiş bir küstahlıkta bulunuyorlar.

Ancak, gerçekler bunun tam tersidir. Ve bütün dürüst ve koşullandırılmamış gözlemciler gerçekleri görebiliyorlar. Cumhuriyetimizin daha ileri gitmiş ülkelere yetişebilmesi ve ekonomice geliş-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

miş, yüksek kültürlü, demokratik ve sosyalist bir devlet kurabilmesi için kalıcı barışa, öteki halklarla dostluk ve işbirliğine gereksinmesi vardır. (A l k ı ş l a r). Onun dış politikası da bu yöndedir. Parti, eğer devletimiz özgür, bağımsız ve eşit haklı bir devlet olursa buna ulaşılabileceğini biliyor. Bundan dolayı, Parti Vatan Cephesinin başını çekerek, emperyalistlerin her türlü dış müdahalesine karşı savaşıyor, Bulgaristan Halk Cumhuriyetinin özgürlüğü ve bağımsızlığı için uyanık bulunuyor, bağlaşıklarımızla, özgürlükçü ve barışçı halklarla daha sıkı ilişkiler kurma yönünde çalışıyor.

Ve halkımız bu yönde büyük bir özenle çalışarak, Bulgaristan Halk Cumhuriye'tinin toprak bütünlüğüne ve sınırlarına karşı yapılacak her türlü provokasyon ve saldırıyı daha başlangıcında önlemeye ve bozmaya hazır olacaktır. (B ü t ü n d e l e g e l e r a y a ğ a k a l k a r v e s ü r e k l i o l a r a k a l k ı ş l a r l a r. "Hurra!" s e s l e r i v e h e p b i r a ğ ı z d a n "Yaratıyoruz ve uyanıkız!" s l o g a n ı a t ı l ı r"

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Partinin doğru çizgisini belirlemek ve onun parti üyelerince oybirliğiyle benimsenmesini bağlamak, kuşku yok, çok önemli bir olgudur ve etkendir. Ne ki, Partinin genel çizgisine değgin iyi karar ve bildiriler işin ancak başlangıcıdır, utkunun ta kendisi değil, yalnızca utku kazanma isteğidir. Bunu unutmamalıyız.

Doğru çizgi gösterildikten sonra, sorunun doğru çözümü gösterildikten sonra, başarı ,artık, parti çizgisini yaşama geçirmek için gerekli örgütsel çalışmalara, insanların doğru seçimine, yönetim organlarının kararlarının yerine getirilip getirilmediğini kontrol etmeye bağlıdır. Bu olmadan, partinin doğru çizgisi ve doğru kararlar ciddi biçimde zarar görme rizikosuyla karşı karşıya gelir. Dahası var: Doğru siyasal çizgi gösterildikten sonra, örgütsel çalışmalar, siyasal çizginin yazgısı da dahil, bu çizginin yerine getirilmesi ya da bozulması da dahil, her şeyi çözümler.

Partinin, Beşinci Kongremiz tarafından oybirliğiyle benimsenen genel çizgisinin utku kazanabilmesi için, yolumuzda hiç de az olmayan bütün güçlüklere karşı sistemli ve ısrarlı savaşım gerekir, bu engelleri aşmak için, bu amaçla bütün parti güçlerini harekete geçirerek, işçi sınıfını, bütün emekçileri, Vatan Cephesini harekete geçirerek savaşım sürdürmek gerektir. Yeni yeni güçlerin sos-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

olduğu yanılgısı içinde değiliz ve partimizde böylesi yanılgılara düşecek bir tek partili yoldaşımız bulunamaz.(S a l o n d a c a n l ı l ı k).Biz, bu yolun güç ve dikenli olduğunu, ancak, işçi sınıfı için, halk için ve ülkemiz için de biricik kurtuluş yolu olduğunu biliyoruz.(A l k ı ş l a r).

Daha birçok güçlüğü aşmamız gerektiğinin bilincindeyiz. Ne ki, biz, partimizin kendi tarihsel görevini yerine getirirken güçlüklerden korkmadığını kanıtladığını da biliyoruz ve halkımız da bunu iyi biliyor.Partimiz, her türlü güçlüğü, ne denli büyük olursa olsun, ister iç düşmanlardan, ister dış düşmanlardan, nereden gelirse gelsin, her türlü güçlüğü aşmayı başardığını da kanıtlamıştır.

Şimdi, maneviyatı, dayanıklığı, demir disiplini, çalışkanlığı, güçlükler ve tehlikeler karşısında korkusuzluğu bakımından Leninci olan bir Merkez Komitesinin, ki Kongre böylesini seçmelidir, başı çektiği partimiz, Beşinci Kongrenin tarihsel kararlarıyla silâhlanmış olarak, sürekli biçimde durup dinlenmeden yüce Bolşevik Partisinden öğrenerek(G ü ç l ü v e s ü r e k l i "Hurra!" s e s l e r z i. B ü t ü n d e l e g e l e r a y a ğ a k a l k a r. Coşkun u n v e s ü r e k l e a l k ı ş l a r), hiç kuşku yok ki, ülkemizde başlayan büyük davayı, sosyalizmin kurulması davasını, her şeye karşın,

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

mek için kurulmuş bir organdır.

Amerikan ve Ingiliz temsilcilerinin, Almanyanın birliği sorununda takındıkları olumsuz tutum, Amerikanın dünya egemenliği kurma planını daha açık biçimde gösteriyor. Ancak, sağ duyu sahibi hiç bir kişi, Almanyanın demokratik temelde birliği gerçekleşmeden, bu ülkeyle sürekli barışı sağlıyacak bir anlaşmanın imzalanma olanağının da bulunmadığını yadsıyamaz. Almanyanın birliği ise, Alman halkının demokratik güçlerinin katılışı olmadan sağlanamaz.

Amerikan emperyalistleri, Fransada Blum, Almanyada Şumacher gibi, Sovyetler Birliğini ve yeni demokrasileri kötüleme ve onlara iftira atmada hiç bir engel tanımayan tipten sağ sosyalistlerin kişiliklerinde kendilerine bağlı uysal aletler buldular. Bu sözde sosyalistler, her hangi bir "üçüncü güç"'ün oluşturulması yanılgısını yayarak ve böylece Amerikan emperyalizmine hizmet ettiklerini, kendi halklarına ihanet ettiklerini gizliyerek, bütün güçleriyle, emekçileri ~~dezoriyantasyona sürüklüyorlar~~ yalandan şaşırtıyorlar.

Satılmış ideologlar ve Amerikan tekellerinin ~~borozanları~~ sığırtkanları, iki yüzlü biçimde, " demokrasi" lâflariyle, "açlık çeken Avrupalılara karşılıksız yardım", "uygarlığı ve düzeni koruma"-tıp-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

kı bir zamanlar Hitler ve Göbels'in blöf yapıp dünyaya şantajda bulundukları gibi- gibi lâflarla genişleme siyasetini maskeliyerek, sinirleri zayıf olan ve ikircimlik içine düşen kişilere, Birleşik Amerika Devletlerinin "herşeye kadir", nerdeyse "sınırsız güç"ü ve olanakları olan bir ülke, atom bombasının herbakımdan "yenilmez" bir bomba olduğu korkusunu veriyor, böylelerine şantaj yapıyorlar.

Ne var ki, halklara, Hitler'in zincirleri kırılan köleliği yerine yeni bir kölelik getirmek istiyen, demokrasi ve sosyalizm yolunu engellemek ve küflenmiş emperyalist sistemi kurtarmak istiyen, milyarlarca dolar sahibi bir avuç emperyalist tekelcinin istilâcı ve saldırgan planları, şimdi, Ikinci Dünya Savaşı öngününde olduğundan çok daha fazla ve çok daha kararlı bir biçimde, halkların direnişiyle karşılaşıyor. Bu savaşın tan ve faşizme karşı savaşlardan büyük dersler çıkaran, kendi gücünün bilincine daha çok varmış olan halklar, Amerikan emperyalizminin başı çektiği uluslararası gericiliğin canice planlarını bozmak için, biraraya bütün geliyor, güçlerini birleştiriyorlar. (A l k ı ş l a r)

Emperyalizme karşı, başta yüce ve yenilmez Sovyetler Birliği olmak üzere barış, demokrasi ve Sosyalizm cephesi gün geç-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

tikçe daha güçlü olarak dikiliyor.(C o ş k u n a l k ı ş l a r). Bu cephe,bütün dünyadan halkların sağlıklı ve demokratik güçlerini birleştiriyor.(A l k ı ş l a r)

Kimileri,güya Doğu va Batı Avrupa diye bir ayırım olduğunu ileri sürüyorlar.Doğu,Batıya karşı ! Bu büyük bir yanılgıdır.Gerçekte,bir yanda,emperyalist gericiliğin ve yeni bir dünya savaşının kundaklayanlarının cephesi,öte yanda ise, demokrasinin ve barışın cephesi vardır.Ayırım,coğrafik çizgide,toprak bakımından değil Doğu ve Batı olarak değil,kimin barış ve demokrasi yanlısı ve kimin emperyalizm ve yeni bir dünya savaşından yana olması bakımından,ister Batı Avrupada,ister Doğu Avrupada olsun,bu bakımdan, sürüyor ve sürecektir.(A l k ı ş l a r)

Dünyayı Doğu ve Batı diye yapay olarak ikiye ayırmada,demokrasi dünyasına karşı,dünyada sürekli ve demokratik barış kurulmasına karşı emperyalist ve gerici güçleri "Batı Blokunda" örgütlemek çabası içinde olan emperyalist çevrelerin yararı vardır.

Ne ki,her iki cephenin reel gücünü doğru anlamamız ve demokratik cephenin üstünlüğünü tam değerlendirebilmemiz için, Ikinci Dünya Savaşının bir sonucu olarak uluslararası durumda meydana gelen o çok ciddi ve derin değişiklikleri de hesaba katmalı-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

yız.

Ikinci Dünya Savaşının birinci ve en başat sonucu, Sovyetler Birliğinin,uluslararası gericiliğin beklediğinin tersine,savaştan güçlenmiş olarak,uluslararası rolünün çok büyük ölçüde artmış olarak çıkmasıdır. Sovyetler Birliği ve özgürlükçü halklar savaştan utku kazanarak çıktılar.Bu savaşta kazanılan utkuda Sovyetler Birliği başta bulunuyordu,savaşımın başat çözümleyici yükünü yüklenmişti.Sovyet sosyalist düzeni,dünya savaşının sınavını başarıyla kazandı ve kapitalist sistemden üstünlüğünü parlak biçimde kanıtladı.Emperyalistlerin hiç bir iftirası ve "anti-komünist seferi",sosyalist düzenin bütün dünyadaki emekçiler ve ilerici aydınlar üzerine yaptığı derin etkiyi dağıtmak,silmek gücünde değildir artık.Sovyetler Birliği,barışın,demokrasinin ve sosyalizmin yıkılmaz dayanağına dönüştü,uluslararası gericiliğin vurucu gücü olan Hitlerci Almanya,Faşist Italya ve militarist Japonya ise yenilmiş ve saf dışı edilmiştir.

(A l k ı ş l a r)

Hem,Sovyetler Birliğinin durumuyla kapitalist ülkelerin durumları arasında bakınız ne büyük ayrım var !

Emperyalizmin etki alanında bulunan ülkeler,iç çatışkılarla,şiddetli sınıf savaşımlarıyla çalkalanıyor,bu ülkelerde

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ekonomik kaos vardır,yığınsal,kronik ve gittikçe artan işsizlik, emekçilerin varlığı bakımından genel güvensizlik,yarın için tam bir bilinmezlik vardır.

Buna karşıt olarak,Sovyetler Birliğinde,tarihte şimdiye değin görülmemiş biçimde,kapitalizmin ezgi ve kötülüklerinden temelli kurtulmuş halkların tinsel-siyasal birliği var. Orada hiç bir biçimde işsizlik yoktur ve olamaz.Orada,insanın insan tarafından sömürülmesi tamamen ortadan kaldırılmıştır.Iki ana sınıf,işçi sınıfı ve kolhozcu köylüler dost sınıflardır ve aralarındaki ayrılıklar giderek ortadan kalkıyor.Bütün Sovyet aydınları,işçi ve köylülerle dostluk içinde,onlarla omuz omuza sosyalist ekonomiye katılıyor.Işte bundan dolayı,Sovyetler Birliğinde sosyal çatışkılar ve sarsıntılar yoktur ve olamaz,ekonomik bunalımlar yoktur ve olamaz.Emekçi yığınlarının varlığı güvence altındadır.Onların yarınlara olan inançları,aydın geleceğe güvenleri tamdır ve yıkılmazdır.Biz bunu,özellikle, bütün Sovyet halklarını ~~kapsayan~~ saran emeksel yurtseverlik coşkusunda,halk ekonomisinin yeniden kuruluşundaki dinmez çalışmalarda,savaş sonrası beş yıllık ekonomi planının dört yıl içinde yerine getirilmesi çalışmalarında görüyoruz.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

~~bağımsızlarını ve bu ülkelerin halklarının~~

vardır ve bu ülkelerin halkları, bütün insanlığın ilerlemesi ve barış yararına olarak kendi gönencini kurmak için bütün gücüyle çalışıyor. Yeni demokrasi ülkelerinde, yeni tipten bir devlet olan halk cumhuriyeti devletinin temelini oluşturan güçlü devlet mülkiyeti, genel halk mülkiyeti ~~toplumsal mülkiyet~~ kuruluyor. Planlı ekonomi ve bu ülkelerde üretim güçlerinin hızlı biçimde geliştirilmesi bu temele dayandığı için olanaklı olmuştur.

~~Gönüllü~~
Gönüllü emek tugayları hareketi, gönüllü halk emeğiyle demiryolları, elektrik santralleri ve diğer işletmelerin kurulması gibi çok önemli olgular, bu halkların, emperyalist bağımlılıktan kurtulmaya kararlı olduklarını açık biçimde kanıtlıyor.

Açıktır ki, bu ülkelerin emperyalist sistemden kopması, bu sistemin zayıflamasının ciddi bir etkenidir ve özdeş biçimde demokratik, anti-emperyalist ~~kampın~~ kampın önemli ölçüde güçlenmesini göstermektedir.

Emperyalizmin sömürge ve bağımlı ülkelerde karşı karşıya geldiği derin bunalım, onun temelini sarsan üçüncü büyük etkendir. Bizler, Çinde ve Endonezyada, Hindistanda ve Burma'da, Viyetnamda ve Malaya Yarımadası'nda, Yakın Doğu'da ve Afrika'da, Latin Amerika ülkelerinde ulusal kurtuluş hareketlerinin güçlü

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

atılımlar içinde olduğunu gözlemekteyiz.Ikinci Dünya Savaşının bir sonucu olarak,yarım milyardan fazla insan emperyalist köleliği silkiyor atıyor ve artık bundan sonra eskisi gibi yaşamak istemediğini ilan ediyor.(Al k ı ş l a r).

Sömürge v e bağımlı ülkeler dünyası,yüce bir özgürlük ve bağımsızlık hareketi içinde bulunuyor.Bu hareketin gittikçe artan kurtuluşçu demokratik orduları var.Bu ordular,emperyalist kölecilerin askersel güçlerine gittikçe artan bir silâhlı dirençle karşı koyuyorlar ve tam utkuya ulaşmaları şansı çok büyüktür.

Öte yandan,Avrupada da,Amerikada da halklar,büyük çoğunluğuyla,emperyalist saldırılara karşı gittikçe daha çok direnç gösteriyorlar.Geniş halk hareketleri,Fransa,Italya,Batı Almanya gibi ülkeleri sarsıyor.Soylu ve kahraman Ispanyol halkının faşist Franko diktasınaa karşı savaşı durmuş değil.Komşumuz Yunan halkının kahraman kurtuluş savaşı büyüyor.Ingiliz işçi sınıfının,Amerikan tekelcilerine yardakçılık eden işçi hükümetinin ve Bay Bevin'in siyasetine karşı hareketi artıyor.Amerikan halkının önemli demokratik katmanları da,Amerikan tröstlerinin ve para babalarının maceracı politikalarına karşı çıkıyorlar.

~~Nexartık,değişikxparaxreformlarıylaxilgilixolarak~~

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Ve emperyalist cephenin kendi içinde var olan ve artık "Marşal Planı" dolayında, Batı Bloku kurma projesiyle ve şimdi burada üzerinde durmam olanağı bulunmayan diğer benzer durumlarla ilgili olarak yapılan değişik para reformlarıyla beliren çelişkiler de büyük bir rol oynuyor ve oynayacaktır.

Barış, demokrasi ve sosyalizm güçleri devsel güçlerdir. Eğer, geçen yıl Eylül sonunda Polonyada yapılan dokuz komünist partisinin toplantısında belirtildiği gibi, bu güçler gerekli dayanıklılığı ve direnci gösterirlerse, emperyalizmin yeni saldırısı tam bir yenilgiye uğrıyacaktır. (A l k ı ş l a r). Ve derin inancımız o dur ki, bu güçler gerekli dayanıklığı ve direnci göstereceklerdir. (A l k ı ş l a r).

Bu gittikçe artan büyük güçlerin başında, Ikinci Dünya savaşı sırasında tüm toplumsal grupların, siyasal örgütlerin ve ayrı ayrı toplum ve siyaset adamlarının yurtseverliği ciddi biçimde sınandığı zaman, en büyük ardıcıllığı ve dayanıklığı, en büyük kahramanlığı gösteren komünist partileri, kendi halklarına sonuna değin bağlı olduklarını gösteren halk yöneticileri/komünistler bulunuyor.

Söz konusu sınamanın bir sonucu olarak, bütün dünyada komünist

TÜSTAV SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

partilerinin etki ve otoritelerinin artmış olması ve artmaya devam etmesi ve halk demokrasili ülkelerde onların yönetici ve en etkin güç olmaları tamamen anlaşılır ve yasal bir durumdur.(A l - k ı ş l a r).

Avrupa ve Asyanın bir sıra ülkesinde komünist partileri,şimdi milyonlarca üyesi bulunan,kendi halklarının ulusal bağımsızlığını ve demokratik gelişmelerinin sadık bekçiliğini yapan yığınsal partilerdir.

Komünist partilerinin gücü ve etkisi bir de şundan ileri geliyor: Bu partiler,ulusun sağlıklı güçlerini,tüm halkın çıkarları adına güçlü bir halk cephesinde toplamayı becerebiliyorlar.

Gittikçe daha çok demokratik köylü örgütleri, ve akımları, işçi-köylü bağlaşıklığını kurmada komünist partisiyle el-ele yürüyorlar. Işçi sınıfının barış,demokrasi ve sosyalizm savaşımındaki birliği de güçleniyor.ve artıyor. Bütün ülkelerde ilerici aydınlar da gittikçe daha çok bir kararlılıkla demokratik cepheye kayıyor.

71 milyon örgütlü işçi ve memuru toplıyan Dünya Sendikalar Federasyonu da,kendi sıralarında on milyonlarca üyeyi birleştiren dünya kadınlarının ve gençlerinin federasyonları da sü-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI GÜSTAV

rekli ve demokratik barış savaşımında önemli bir etkendir.

Böylece, Ikinci Dünya Savaşının bir sonucu olarak, emperyalist ~~cepheyle~~ kamplar ile demokratik ~~cephe~~ kamp arasındaki güç oranı, demokratik cephe yararına kesin bir değişiklik gösterdi. Dünya demokrasi ~~cephesi~~ kampı işçi sınıfına, kent-köy emekçi yığınlarına, ilerici aydınlara, bütün ülkelerdeki demokratik hareketlere, sömürge ve bağımlı ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerine, yeni demokrasi ülkelerine dayanıyor. Söylediğim gibi, bu ~~cephenin~~ kampın başında yüce Sovyetler Birliği bulunuyor. Gerçekten de bu öylesi bir güçtür ki, emperyalist canavarları durdurabilir, planlarını bozabilir ve insanlığı yeni, kanlı bir emperyalist maceradan kurtarabilir.

Sovyet Dış Işleri Bakanı Vyaçeslav Molotov, Büyük Ekim Sosyalist Devriminin 30 uncu yıldönümü dolayısıyla okuduğu raporda tamamen haklı olarak şöyle diyor: " Demokratik güçlerin derlenip toparlanması ve emperyalizme ve onun yeni askersel macera planlarına karşı cesur bir biçimde savaşması, halkları, öyle bir güçlü orduda birleştirecektir ki, emperyalizm, halkların demokratik haklarını yadsıyan, ulusların egemenliğini çiğniyen, planlarını tehdit ve macera üzerine kuran emperyalizmin buna eşit bir ordusu olamaz. Emperyalistlerin sıralarındaki endişe ve korku artıyor, çünkü, her-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

kes,emperyalizmin ayakları altındaki toprağın kaydığını,demokrasi ve sosyalizm güçlerinin ise,her geçen gün arttığını ve sağlamlaştığını açıkça görüyor.".(A l k ı ş l a r).

Gerçekten de,işte tam da bu yüzden,emperyalizmin güçlerinin daha da zayıflaması,halkları ezmek,köleleştirmek ve sömürmek olanaklarının giderek azalması yüzünden,onlar kudurmuşçasına yeni bir savaş ateşini tutuşturmak için etkin biçimde çaba harcıyorlar,böylece yaklaşan bunalımı durduracaklarını,demokrasi ve sosyalizm yoluna engel koyacaklarını sanıyorlar.

Ne ki,halklar yeni bir savaş istemiyor ve bütün güçleriyle ve kararlılıkla böyle bir savaşı çıkarmak istiyenlere karşı savaşacaklardır.(A l k ı ş l a r).

Halklara yıkım ve kırımdan başka bir şey veremiyen, üretim güçlerinin gelişmesini köstekliyen,bilim ve kültürün gelişmesine engel olan emperyalist,kapitalist sistem,tarihsel olarak yaşamını tamamlamıştır,kaçınılmaz biçimde ölüme mahkumdur ve artık hiç bir şey onu kurtaramaz.(A l k ı ş l a r).

Bizler,sosyalizmin gündeme geldiği,sosyalizme gidilmeden ileri ~~gidilemiyeceği~~ bir zamanda yaşıyoruz.Değişik ülkelerde, bu ülkelerin tarihsel,ulusal özellikleri ve öteki özellikleri do-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

layısıyla,sosyalizme gidiş yolu değişiktir,ancak tüm ülkeler ve halklar için bu yol kaçınılmazdır ve biricik kurtuluş yoludur. (A l k ı ş l a r). Ve kendisini /dünya egemenliği kurmaya aday sayan emperyalistlerin ölüm öncesi kızgınlıkla içine düştükleri sinir nöbeti,maceracı girişimler,demokrasinin ve sosyalizmin bütün dünyada utku kazanmasını engelliyemez.

Daha önce başkaları da,başta Hitler olmak üzere Alman emperyalistleri de bunu denediler,ancak,bilindiği gibi kafalarını yardılar ve şimdi yedi kat yerin altına düşmüş bulunuyorlar.

Oysa halk hareketi v e komünizm gelişiyor,halkların mutluluğu için ve tüm insanlığın iyiliği için büyüyor,yaşıyor ve yaşıyacaktır.(A l k ı ş l a r).

Bulgaristandaki Vatan Cephesi,güçlü demokrasi ve barışseverdusunun ciddi kollarından biridir. Ve şimdi biz içsel bir hoşnutluk duygusu ve gururla bunu açıkça belirtebiliriz.Vatan Cephesi kendi ikinci kongresine,kendi bayrağı altında toplanan Bulgar halkının bütün gücüyle,uzun yıllar verdiği savaşımla,birçok kurban vererek binbir acıya katlanarak kazandığı özgürlüğü ve ulusal bağımsızlığı her türlü emperyalist saldırıya karşı korumaya,Balkanlarda,Avrupada ve dünyada kar sürekli barış ve demokrasi savaşımında aktif bir

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

~~etkenxolmayaxkararlıxolduğunu~~

etken olmaya kararlı bulunduğunu,halkın bu iradesini belirterek gidiyor.(A l k ı ş l a r).

Vatan Cephesinin Ikinci Kongresi,şimdiki uluslararası ortamda,halkımızın demokrasi cephesine tam ve sarsılmaz bağlılığını,bu cephenin başında bulunan yüce Sovyetler Birliğine olan bağlılığını göstererek toplanıyor. Halkımız burada kendi doğal yerini bulmuştur ve onu bu yerden ayıracak güç yoktur,çünkü,halkımızın yaşamsal çıkarları ve geleceği,başında yüce Sovyetler Birliğinin bulunduğu bu dünya demokrasi cephesinin çıkarlarıyla bütün özdeştir. (A l k ı ş l a r).

II. V a t a n C e p h e s i n i n T a r i h s e l K ö k e n i

Yoldaşlar !

Bilindiği gibi,ülkemizde Vatan Cephesi,kendi programı ve organlarıyla birlikte anti-faşist bir halk hareketi olarak Temmuz 1942 de oluştu.Onun yaratılması ve kurulmasında girişimi eline alabilecek biricik güç,monarko-faşist diktatörlüğe karşı yıllar yılı sürdürülen savaşta çelikleşmiş işçi sınıfıydı ve onun başında da Komünist Partisi bulunuyordu.Başında Komünist Partisinin bu-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

çekte kurulmamış olması ve böylesi bir birlik temeli üzerinde sağlıklı demokratik güçlerin geniş bir anti-faşist tek cephede toplanmayışı dolayısıyla olanaklı olduğunu anladı.(A l k ı ş l a r) Halk, düşmanın, halk güçlerinin parçalanmış olmasından yararlandığını ve kendi diktasını dayattığını kavradı.

Halkımız, büyük acılar pahasına, 1923 Eylül Ayaklanması sırasında ve daha sonra kara-kanlı faşist diktatörlük yıllarında verdiği çok değerli kurbanlar pahasına, bütün anti-faşist, ilerici güçlerinin birlikteliğinin zorunlu olduğu dersini, bu büyük dersi çıkardı.

1923 Eylül Ayaklanmasının, Bulgar demokrasisinin gerçek leşmesinde, anti-faşist ilerici güçlerin birlikteliğinin temelini atması bakımından büyük yararı olmuştur. Bu ayaklanma, birlikteliğin temeli olarak işçi-köylü savaş bağlaşıklığını betonlaştırmıştır. Işte bundan dolayı, 1923 Eylül Ayaklanması, ülkemizde faşizmin sürekli olarak utku kazanmasına engel oldu. Ayaklanma bastırılmıştı, ancak, halk yığınları, büyük çoğunluğuyla, faşizmle uzlaşmaz durumda kaldılar. Ayaklanma, halkla faşizm arasında, kapitalist burjuvaziyle emekçi yığınlar arasında öylesine derin bir uçurum açtı ki, bu uçurum hiç bir biçimde doldurulamazdı ve bu uçurum ülkemizin 9 Eylül

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI TÜSTAV

utkan anti-faşist ayaklanmasına değin gelişmesini belirlemiş oldu.(A l k ı ş l a r)

Öte yandan,Vatan Cephesinin kökeni,geçmişte işçilerle köylülerin tek cephesini kurma,işçilerin,köylülerin,esnafın ve aydınların dolaysız istemleriyle ilgili olarak sürdürülen savaşımlarda,çok değişik nedenlerle komiteler kurulması için yapılan büyük çalışmalarla bağlıdır.Vatan Cephesinin kökeni,halkın savaş tehlikesine karşı verdiği savaşımla,yüce Sovyetler Birliğiyle ve öteki demokratik halklarla dostluk ve işbirliği için,Bulgaristanın Alman emperyalizmine olan bağımlılığının artırılmasına karşı,monarşizmin ve faşizmin yurdumuz için mahfedici olan bütün iç ve dış siyasetine karşı verdiği savaşımla bağlıdır.Vatan Cephesinin kökeni,tek işçi-köylü cephesinin,doğrudan doğruya Hitlerci saldırıyla tehlikeye düşen Bulgar ulusal bağımsızlığının ve özgürlüğünün korunması için anti-faşist halk cephesine dönüşünceye değin genişletilmesi için sürdürülen savaşımla bağlıdır.

Komünistlerin partisi,ulusumuzun daha önceki tarihsel deneylerinden,kendisi için,bütün halkımız için,en ardıcıl biçimde, ve sonuna değin,başlıca dersleri çıkardı.Ancak,öteki demokratik çevreler ve örgütler de,giderek suç işliyen burjuva politikasının

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

etkisinden kendilerini kurtararak ve demokratik güçlerin ortak davasına sarılma yönünde olgunlaşarak,işçi sınıfına ve onun siyasal temsilcisi Komünist Partisine yaklaşarak gerekli dersleri çıkarmışlardır.Özellikle Bulgar Halk Çifçi Birliği çevresinde bu süreç gözlenmekteydi.Öyle ki,giderek daha çok Birleşik çifçiler, tek başlarına köylü iktidarı kurma düşlerinin zararlarını anlıyor ve işçi-köylü savaş birliği kurma ülküsünü benimsemeye başlıyordu.Monarşizmin ve kapitalist burjuvazinin Bulgaristanı ittiği çıkmazdan kurtuluş yolu arayan aydınlar çevresinde ve özellikle asker aydınlar içinde de bu süreç gözleniyordu.Aydınların bu kesimi de,yurdumuzun işçi sınıfı işe katılmadan ve üstelik ona karşı olunarak,işçi ve köylü birliğine karşı olunarak yurdumuzun ulusal uyanışının olanaklı olduğu düşlerinin yanılgısının ceremesini ödediler.Bu aydın kesim de,içine düştüğü yanılgıdan kurtuluyor ve genel demokratik, anti-faşist birlik ülküsünü benimsemeye başlıyordu.Bu ülkünün (böylesi) olgunlaşma süreci Sosyal Demokrat Partiyle Radikal Parti çevrelerinde de gözlenmekteydi.

Öyle ki,kendi tarihimizden,1918 Vladaya'dan*),1919 son-

---

*)Vladaya- Sofya dolayında bir yerleşim yeri,ki Birinci Dünya Savaşında isyan eden asker yığınlarının çarlığı devirmek için başkente yürümesi olayında adı tarihe geçmiştir.(Çev.)

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

larında ve 1920 başlarındaki Ulaştırma Grevinden ve genel siyasal grevden, Dokuz Haziran Faşist Darbesinden, 1923 şanlı Eylül ~~Ax~~ Ayaklanmasından, emekçilerin monarşizme ve faşizme karşı verdiği kahramanlıklarla ve özverilerle dolu çetin ve uzun savaşlardan çıkarılan acı dersler, halkımızın savaş birlikteliğinin kurulmasına yardım etmiştir.

Ve 1941 ilkbaharında monarko-faşist ajanlarının desteğiyle Hitlerci çapul orduları Balkanlara ve ülkemize saldırdıkları, Yugoslavya'yı ve Yunanistan'ı arkadan vurdukları zaman ve özellikle Hitlerci Almanyanın ansızın Sovyetler Birliğine karşı saldırıya geçmesinden sonra, artık Vatan Cephesinin kurulması için gerekli tüm öğeler vardı. Sovyet Ordusunun ve Sovyet halklarının barbar istilâcılara karşı verdiği kahramanlıklarla dolu savaş, Bulgar anti-faşistlerine de ilham verdi, direniş hareketini ve bütün demokratik, anti-faşist güçlerin bir Vatan Cephesinde toplanma ~~hareketini~~ sında dürtücü rol oynadı. Bulgar Işçi Partisi(komünistler)nin girişimi, işçilerin, köylülerin, aydınların, ~~xxxxxxxxxxxxxx~~ yurtsever subayların ve askerlerin, öteki demokratik katmanların savaş birliği olarak Vatan Cephesinin kurulması, onun yönetimi altında, monarko-faşist diktatörlüğe ve Alman istilâcılarına karşı genel bir halk ayaklan-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

masına dönüşmek üzere silâhlı partizan hareketinin başlatılıp yaygınlaştırılması girişimi,partinin bu girişimi hazır bir ortam bulmuştu,halkımızın büyük çoğunluğu bu,ya da ,şu biçimde böylesi bir girişime katılmaya başlamıştı.

Demek ki,Va tan Cephesi,(silekez) halkımızın kendi tarihsel deneyinden,çıkardığı bir sonuç olarak,onun çabasıyla kurulmuştur.Vatan Cephesi,ülkemizde,onun yazgısının gerçek ve biricik yöneticisi olarak belirmiştir.Vatan Cephesi,bugünkü tarihsel durumu göz önüne alarak yeni siyasal,ekonomik,sosyal ve kültürel içerikle,yüce ulusal devrimcilerimiz ve havarilerimiz Vasil Levski ve Hristo Botev'in davasını ve öğütlerini sürdürüyor.(A l k ı ş l a r).

Kapitalist burjuvazi,Levski ve Botev'in davasını üstlenmedi,sürdürmedi.Tam tersine,o davaya ihanet etti.Bu burjuvazi yabancıların,emperyalizmin maşası oldu.Ülkemizin ekonomik bakımdan çok geri kalmasının suçlusu kapitalist burjuvazidir.Burjuvazi onlarca yıl boyunca,halkımızın bilincine,onun kendi başına,kendi gücüyle hiç bir şey yapamıyacağını yerleştirmeye çalışıyordu.Bu~~rjuvazi~~ Bize yabancı Koburg hanedanıyla birlikte ülkemizi Alman istilâcılarına çapul kılan ve böylece ülkenin Islav ailesinden koparılmasına ve Sovyetler Birliğine karşı saldırıda Hitlercilerin bir

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

üssü olmasına,bu utanç verici duruma düşmesine yola açan da işte bu burjuvazidir.

Ve bu, kokuşmuş, satılmış,beceriksiz kapitalist burjuvazi, halkımız tarafından tarih sahnesinden indirildi,yüzüne tükürüldü ve lanetedildi. (A l k ı ş l a r).

Bundan başka,Vatan Cephesi,Bulgaristan için tarihsel bir zorunluk olarak ortaya çıktı,işçi sınıfının yönetimi altında gelişti ve büyüdü.Bugün Bulgaristanın ulusal bayrağı onun elindedir.Bulgar halkının barış,demokrasi ve sosyalizm yolunda ileri doğru yürümesi,güçlü,yıkılmaz ve yenilmez Vatan Cephesinin yönetimi altında olmaktadır ve olacaktır. (A l k ı ş l a r).

III .V a t a n C e p h e s i n i n G e l i ş i m i n d e B a ş l ı c a N o k t a l a r

Bir halk hareketi olarak Vatan Cephesinin gelişiminde birkaç başlıca nokta belirtilebilir ki,şimdi dikkatimizi bunlar üzerine çekmemiz özellikle zorunludur.

Birincisi. Vatan Cephesi,Bulgar halkının Alman köleliğine ve monarko-faşist diktatörlüğüne karşı direnişini örgütledi.Daha 17 Temmuz 1942 de "Hristo Botev" Radyosuyla ilân edilen

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

birinci programında,Bulgaristanın Alman köleliğinden ve monarko faşist diktatörlükten kurtarılması ve anti-hitlerci koalisyona geçmesi ve halk demokrasisi iktidarının kurulması temel amaç olarak saptanmıştı.

Halkın Vatan Cephesinin yönetimi altında Hitlerci saldırıya karşı direnişi giderek geniş boyutlara ulaştı.Bu direniş dolayısıyladır ki,monarko-faşist klik,hiç bir Bulgar askerini Sovyet-Alman cephesine gönderemedi.Şanlı Sovyet ordusunun başarıları Almanların bütün cephelerde durmadan bozguna uğramaları,faşist Italyanın yenilgisi,Yugoslavyada halk kurtuluş savaşının gelişmesi ve Sovyet ordularının Tuna'ya yaklaşmaları,halk yığınlarının Hitlerci Almanya'yla bağları koparmak,yurdu,kendisini tehdit eden yıkımdan kurtarmak,gerçek demokratik Bulgar halk iktidarı kurmak için sürdürdüğü giderek genişliyen savaşına hız verdi.Ülkenin her yanında başta Vatan Cephesi Ulusal Komitesi olmak üzere Vatan Cephesi komiteleri kuruluyordu.Partizan hareketi önemli boyutlara ulaştı.Ayrı ayrı partizan birlikleri,komünistlerin en etkin biçimde ve öncü rol oynıyarak katılmalarıyla ve Hitlerci istilâcılara karşı sürdürdükleri kahramanca savaşlarda çelikleşmiş kardeş Yugoslav Halk Kurtuluş Ordusunun değeri ölçülmez yardımıyla,kendi genel kurmayı olan tugaylarda birleştiler.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Ülkede,anti-faşist bir halk ayaklanması gelişiyordu.Bojilov'ların,Bagryanov'ların,Muşanov'ların,Burov'ların ve Muravliev'lerin kişiliğinde monarko-faşist kliğin,Bulgaristanda batmakta olan monarşizm ve faşizm gemisini kurtarma çabaları tüm halkın direnişiyle boşa çıktı. Utkan Sovyet Ordusunun,Kuzey Batı Bulgaristanın sınırında dayanması,ülkede çürük monarko-faşist diktatörlüğü silip süpüren ve Vatan Cephesinin özünde halkın iktidarını kuran Dokuz Eylül 1944 anti-faşist halk ayaklanmasını hızlandırdı ve kolaylaştırdı.

Bulgar halkının gericiliğe ve faşizme karşı uzun yıllar sürdürdüğü çetin savaşımlar Dokuz Eylül 1944 de tam bir utkuyla sonuçlandı.Bu utku,işçilerin,köylülerin,esnafın,ilerici aydınların,ordunun yurtsever kesiminin,halkımızın tüm sağlıklı güçlerinin Vatan Cephesi bayrağı altında birleşerek kazandığı gerçek bir halk utkusuydu.Faşizme karşı utku kazanılmasında özellikle şanlı partizanlarımızın ve onları gizliyenlerin,onlara yataklık yapanların hizmeti büyüktür.Ve halkımız bu hizmeti hiç bir zaman unutmıyacaktır;yurdumuzun özgürlüğü v e bağımsızlığı için savaşta ölenlerix sonsuza değin anıtlaştırarak belleğinde koruyacaktır

(A l k ı ş l a r)

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI TÜSTAV

Dokuz Eylül 1944 de, silâhlı halk ayaklanmasıyla, iktidar, kapitalist burjuvazinin, sömürücü monarko-faşist azınlığın elinden alınmış ve işçi sınıfının en etkinlikli ve yönetici rolüyle halkın büyük çoğunluğunun eline geçmişti.

Dokuz Eylül Antifaşist Halk Ayaklanması, ülkemizin gelişiminde çok derin anlamlı bir dönüm noktasıdır. Bu ayaklanma, ülke tarihinde yeni bir çağ açtı, yeni bir toplumsal düzenin, insanın insan tarafından sömürülmediği bir toplumsal düzenin yolunu temizliyen köklü devrimci, siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel bakımdan devrimci dönüşümler çağını açtı.

İkinci önemli nokta, Dokuz Eylül 1944 den hemen sonra, yeni Bulgaristanın, Hitlerci Almanyaya karşı savaşa katılmasıdır. Vatan Cephesinin ana görevi şu idi: "Herşey savaş için, her şey faşizme karşı, Hitlerci canilere ve eşkiyalara karşı ivedilikle tam utku için".

Halkımız Yurt Savaşına katılmakla, şanlı Sovyet Ordusuyla ve Yugoslav Halk Kurtuluş Ordusuyla omuz omuza savaşarak, Balkanların Alman köleliğinden kurtarılmasına ve Hitlerci Almanyanın tam olarak bozguna uğratılmasına katkıda bulundu.

O dönem, geniş halk yığınlarının etkinliğinin ve gi-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

rişkenliğinin görülmemiş ölçüde büyük boyutlara ulaştığı, Vatan Cephesinin ve yığınsal örgütlerin yaygınlaştığı ve sağlamlaştığı, eski ordunun halk ordusuna dönüştüğü bir dönem idi. Kısa bir süre içinde monarko-faşist rejim ortadan kaldırılmış, Hitlerci Almanyayla eşkiyalık anlaşması imzalıyanların ve Bulgar halkının cellâtlarının baş suçluları ivedilikle sert biçimde cezalandırılmıştı. gericiliğe ağır bir vuruş indirilmişti.

Yurt Savaşının başarıyla bitirilmesinden sonra, adil bir barışın sağlanması, ülkenin toprak bütünlüğünün ve ulusal bağımsızlığının korunması, bozulmuş ekonominin yeniden işlerliğe kavuşturulması, yabancıların yardımıyla aktifleşen gerici, sabotajcı ve zararlı öğelerin zararsız duruma getirilmesi için savaşım vermek, Vatan Cephesinin ana görevi oldu. Vatan Cephesi, kendi sıralarına girip gizlenmiş olan ve yabancıların telkinleriyle Vatan Cephesi karşıtı restoratör muhalefete uyarlanan düşmanlardan kurtularak genişliyor ve güçleniyor. Olağan Halk Meclisi seçimleri için Vatan Cephesinin parlak bir başarıydı ve bu ulaştığı parlak başarı, onun iç ve dış konumunu güçlendirdi ve onu Bulgar halkının güven duyduğu ülkenin biricik toplumsal-siyasal gücüne dönüştürdü.

Bu dönemde Vatan Cephesi Hükümeti, emeksel toprak mülkiyeti yasası, yasal olmayan yollarla yığılmış zenginliklere el ko-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

nulmasına ilişkin yasa gibi bir sıra önemli önlemler getirdi.Büyük güçlüklere ve kuraklığa karşın,Vatan Cephesi,halk ekonomisinin yeniden düzene konulmasında,halkın ve halka ~~ait olduğu~~ bakılan hayvanların beslenmesinin sağlanmasında önemli başarılara ulaştı.Vatan Cephesi ,monarşinin kaldırılması için halk oyu yoklaması yaptı ve Bulgaristanı halk cumhuriyeti ilân etti. Büyük Halk Meclisi seçimlerini yaptı,ki bu onun yeni bir parlak başarısıydı.

Muhalefetin genel kurmayları,dışardan yardım görerek, kendilerine verilen özgürce eylem sürdürme olanaklarını geniş biçimde ve hayasızca kötüye kullanarak,en aşağılık biçimde demagoji yaparak,kaçınılmaz iç güçlüklerle ve ülkenin henüz düzene sokulmamış dış durumuyla spekülasyon yaparak,seçimlerde önemli oy toplamayı başardılar.Dışarıdan teşvik edilen ve kışkırtılan gericilik ülkede baş kaldırdı.Gericiliğin restorasyon planları hükümet darbesi yapma planları gittikçe daha açık biçimde belirmeye başladı.

Halkımız,Vatan Cephesinin yönetimi altında gericiliğe ve "Birleşik Muhalefet" denen ajan yuvasına karşı ardıcıl biçimde siyasal hücuma geçti.Halkımız,bir yandan gerici genel kurmayların planlarını bozmayı,kindar restorasyoncu öğeleri zararsız duruma getirmeyi,öte yandan ise,muhalefetin demagojisiyle

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

yanılgıya düşmüş ve geçici olarak onlar tarafına geçmiş dürüst Bulgar yurttaşlarını Vatan Cephesi sıralarına çekmeyi amaçlıyordu.

Vatan Cephesinin bu yöndeki çalışmaları da başarıya ulaştı.Barış antlaşması imzalanmış oldu.Vatan Cephesi Hükümeti, Ingiltere ve Birleşik Amerika tarafından da tanındı.Halka karşı ~~Sistemli biçim~~ eylem içinde olduğu sistemli biçimde açıklanan ve bilindiği gibi yöneticileri,halk iktidarına karşı hükümet darbesi hazırlığı içindeyken yakalanan gerici muhalefete (muhalefet) yıkıcı vuruş indirilmiş ve zararsız duruma getirilmiş oldu.

Büyük Halk Meclisince onaylanan Halk Cumhuriyeti Anayasası,Dokuz Eylül halk ayaklanmasının tarihsel kazanımını pekiştirdi ve ülkemizin demokrasi,ilerleme ve her bakımdan kalkınma yolunda gelişme perspektifini açtı.

Özetle,geçen beş yıl içinde,Vatan Cephesi şanlı bir savaşım yolu izledi.Açık ve gizli düşmanlarını temizliyerek gelişiyor ve güçleniyordu.Vatan Cephesine giren değişik demokratik çevreler ve örgütler giderek birbirlerini daha iyi tanımaya,birlikte çalışmaya ve yakınlaşmaya,Vatan Cephesinin ve halk (demokrasisinin) ~~iktidarının~~ güçlenmesinde işçi sınıfının yönetici rolünün önemli bir öğe olduğunu gittikçe daha iyi kavramaya başladılar.Böylece bugünkü du-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ruma gelindi.Şimdi,cesaretle ve güvenle söyliyebiliriz ki,Vatan Cephesinde,şimdiye değin hiç görülmemiş biçimde,halk cumhuriyetimizin iç ve dış siyasetinin temel yaşamsal sorunları konusunda tam bir görüş birliği ve birliktelik vardır.

IV. Vatan Cephesi
Halkımıza Ne Sağladı

Değerli delegeler !

Vatan Cephesinin yalnızca beş yıllık bir tarihi var. Ne ki,bu kısa süre,en yeni toplumsal gelişmemiz için çözümleyici olmuştur.Bu beş yıllık süre içinde,Vatan Cephesinin yönetimi altında,ülkemizi köklü dönüşümlere götürmektedir. Devlet siyaseti,ekonomi,sosyal ve kültürel alanlarda gerçekleştirilen reformlar gerçekleştirildi ki,bunlar öylesine derin

Vatan Cephesinin bu dönemde halkımıza neler sağladığını ana çizgileriyle açıklamama izin veriniz.

1. Dış Siyaset Alanında

Birçok kez belirtildiği gibi,Vatan Cephesi,Bulgaristanı,kendisini tehdit eden üçüncü bir ulusal yıkımdan kurtarmıştır. 9 Eylüldeki utkan halk ayaklanmasıyla ve yiğit Sovyet Ordusunun

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

halindedir.

Bununla birlikte, sağlık kadrosunun hazırlanması için de ciddi çabalar gösteriliyor.

Dokuz Eylüle değin, ülkede yalnızca 25 doğumevi vardı. Vatan Cephesi, doğum evi açılması için çok büyük bir çaba harcadı ve bugün artık bunların sayısı 284 ü bulmuştur.

Haftalık ve günlük çocuk kreşleri ve yurtlarının sayısı durmadan artıyor. Yazlık günlük çocuk yurtlarının sayısı artıyor. Ana-babası yoksul olan çocuklar için olduğu gibi, yetim çocuklar ve geri zekâlı çocuklar için yatılı yurtlar açılıyor.

Halkımızın çocuklarının yetişmesi ve eğitimi için ve anneler için çaba harcamak tüm halkın genel görevi olmalıdır, çünkü, ülkemizde çocuk ölümleri henüz daha oldukça yüksektir.

V. Vatan Cephesi'nin Temel Görevleri

Yoldaşlar !

1942 yılında Vatan Cephesinin programında belirtilen görevler önemli ölçüde yerine getirilmiş bulunuyor. Şimdi Vatan Cephesi, kendi programını yenilemek, halkın yaşamsal gereksinmelerine, mümkün ülkenin bundan sonraki ileri doğru gelişme istemlerine

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

uygun olarak yeni görevler saptamakla karşı karşıya bulunuyor.

Bu temel görevler,Kongreye sunulan program tasarısında belirlenmiştir.Şimdiye değin söylediklerime ek olarak,bu görevler üzerinde ayrıntılı biçimde durmaya gerek olmadığı kanısındayım.Ancak görevlerin başlıca neler olduğunu belirteceğim.Kısaca söylemek gerekirse,bu görevler şöyle sıralanabilir:

B i r .Halk yığınlarında ve onun gençliğinde,kendi yazgılarının efendileri olarak,kendi güçlerinin ve rollerinin bilincini yaratarak ve bu bilinci pekiştirerek,halkçı Anayasa ruhunda onları eğitmek; Bulgaristan Halk Cumhuriyeti yurttaşlarının devlet yönetimine aktif biçimde,evet aktif biçimde katılmaları, haklarınız bilinçli olarak kullanmaları ve kendi yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmeleri doğrultusunda halk içinde yığınsal siyasal eğitim çalışmaları yapmak; halkta ulusal onur duygusu, yurtseverlik görevi,devlet çıkarlarını ve halkın genel çıkarlarını bütün gücüyle korumaya hazır olmak duygusu yaratmak.

I k i . Gerek sanayide,gerekse tarımda,üretim güçlerinin en yüksek ölçüde gelişmesine her bakımdan yardımcı olmak, ülkeyi endüstrileştirmek ve elektirklendirmek ve böylece ülkeyi, gelişmiş endüstri ve madenciliğiyle,elektirik enerjisinin ve su-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

lamanın geniş biçimde uygulandığı,gelişmiş modern taşımacılığı ve makinelendirilmiş tarımı olan modern bir endüstriyel-tarımsal ülkeye dönüştürmek;ekonomide devlet sektörünü,yani toplumsal sektörü geliştirip genişletmek ve ayrıca,bütün ülkeyi kapsayacak biçimde,yaşamsal yetili tarımsal kooperatifler ve zanaatçı üretim kooperatifleri kurmak,ancak,öte yandan,bağımsız üretici köylülere ve esnafa da,her bakımdan,yardım etmek,onları korumak,ülkenin sürekli ekonomik gelişmesine ve ~~üretim güçlerinin~~ emek üretkenliğinin artmasına dayanarak kent ve köyden emekçi halkın maddi ve kültürel durumlarını ve geçim koşullarını düzeltmek.

Ü ç . Halkı,her türlü yabancı müdahaleye karşı kendi özgürlüğünü v e bağımsızlığını sonuna değin korumaya hazırlayarak ülkenin ulusal savunma gücünü yükseltmek.

D ö r t .Doğru bir ulusal dış politikanın yürütülmesini sağlamak.Öyle ki bu politika sürekli ve demokratik bir barışa, Sovyetler Birliğiyle içtenlikli ve yıkılmaz bir dostluğa-ki bu dostluk,~~da~~ bu politikanın temel taşıdır- dayansın;özdeş biçimde, Yugoslavya halklarıyla kardeşlik ve birliktelik politikasının,eşitlik ve ulusal bağımsızlığa saygı temelinde bütün uzak ve yakın özgürlükçü halklarla işbirliği politikasının,islav ülkeleriyle ve

TÜSTAV TÜRİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ve öteki Islav olmayan demokratik ülkelerle emperyalist saldırganlığa karşı ve ekonomik kalkınma için dostluk,işbirliği ve yardımlaşma anlaşmaları sistemini her bakımdan güçlendirme politikasının sürdürülmesini de sağlamak.

Bu görevlerin tüm olarak yerine getirilmesi sömürücü kapitalist sistemin kalıntılarının ortadan kaldırılması ve ülkemizde sosyalist toplumsal düzenin temellarının atılması demek olacaktır.(S ü r e k l i a l k ı ş l a r)

VI. V a t a n C e p h e s i i n i n Ö r g ü t B i ç i m i

Bu görevler ve bunların başarılı olarak yerine getirilmesi,Vatan Cephesinin de yenibaştan kurulmasını zorunlu kılıyor. Vatan Cephesi,hiç bir zaman,ayrı ayrı partilerin geçici amaçları ve görevleri için ve başlıca da,geçmişte olduğu gibi iktidarı kendi yararlarına,kendi niyet ve istekleri doğrultusunda kullanmak için kurulmuş sıradan bir partiler koalisyonu,parti liderlerinin vardığı bir anlaşma olmamıştır.Daha başından beri Vatan Cephesi bir halk hareketi olarak ortaya çıkmıştır.Ne ki,eski dönemde,yönetiminde,bir zorunluk olarak koalisyon öğeleri vardı ve Vatan Cephesi giderek,gelişmesi sırasında bun-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

lardan kurtulmaya başlamıştır.Şimdiye değin,Vatan Cephesinin kendi örgütü yoktu,katılan bütün partiler ve toplumsal örgütler için zorunlu disiplini yoktu ve kendi seçilmiş yönetici organları da bulunmuyordu.Şimdiye değin içinde bulunduğumuz bu durum dolayısıyla birçok yetersizliğimiz,hoş olmayan olaylar olmuştur ve ortak görevleri (mis) zamanında yerine getirememiştir.

Program taslağında belirtilen görevlerin yerine getirilmesi,halkçı güçlerin en fazla birliği ve bütünlüğü olmadan,Halk Cumhuriyeti yurttaşlarının daha çok bilinçliği ve etkinliği olmadan,köy ve kentten etkinlikleri gittikçe artan emekçilerin birlikteliği ve saygınlıklı yönetimi olmadan olası değildir. Işte bundan dolayı,Vatan Cephesinin,tüm üyeleri için zorunlu bir disiplinle,ortak tek bir programla ve (seçimle iş başına gelecek yönetim kurullarıyla) tek bir halkçı toplumsal-siyasal örgüt olarak yeniden kurulması gerekmektedir.

Vatan Cephesi Ikinci Kongresine sunulan Tüzük Tasarısı,bu tek halkçı toplumsal-siyasal örgütün temel örgütsel ilkelerini içeriyor.

Yeni örgütün başlıca ilkesi demokratik santralizm ilkesidir.Bu şu demektir:Vatan Cephesinin tüm yönetici organlarının yukarıdan aşağıya doğru seçilmiş olması;bu organların bağlı bulundukları örgütler karşısında hesap vermek zorunda oluşu;alt yöne-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

tim organlarının üst yönetim organlarına bağlı oluşları;azınlığın çoğunluğa bağlı oluşu;yönetim organlarının kararlarının örgüt üyeleri için uyulması zorunlu kararlar oluşu;yapıcı eleştiri ve özeleştirinin genişçe yaygınlaştırılması,ki bizim koşullarımızda bunun da toplumsal gelişmenin temel iletken güçlerinden biri durumuna getirilmesi gerektir ve getirilecektir.Bu demektir ki,Vatan Cephesi,yukarıdan aşağıya doğru sağlam,halkımızın kendi inşa davasında yöneticiliğini sağlayan bir örgüte sahibolacaktır.

Tüzük Tasarısından da anlaşıldığı gibi,Vatan Cephesi örgütüne,parti,halk,din ve toplumsal durum ayırımı gözetmeksizin her kişi üye olabilir,yeter ki,Vatan Cephesinin programını ve tüzüğünü kabul etsin,onun disiplinine uysun,örgütlerinden birinde çalışsın ve belirli bir ödenek ödesin.Vatan Cephesine yalnızca,dolaylı ya da dolaysız olarak gericiliğe hizmet eden,anti faşist halk savaşçılarının kovuşturulmasına ve öldürülmesine katılmış bulunan ya da faşist despotizmin aktif ilhamcısı ve ~~sürdürücüsü~~ iletkeni olan kimse üye olamaz.Böylece,Vatan Cephesi,kapılarını her dürüst,yurdumuzun gönenci için,yurdun her bakımdan siyasal, toplumsal,ekonomik ve kültürel kalkınması için çalışmaya hazır Bulgar yurttaşlarına açan gerçekten yığınsal bir halk örgütü oluyor.Bu demektir ki,partisiz yurttaşlar Vatan Cephesine üye olmak,

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

bu ya da şu siyasal partiye mutlaka bağlı olmalarına bakılmaksızın, devlet yönetimine daha etkinlikli biçimde katılabilme bakımından, siyasal yönden eğitilmek için tam olanak buluyorlar.

Yeri gelmişken belirteyim ki, Vatan Cephesinin tek halkçı toplumsal-siyasal örgüte dönüştürülmesiyle, geçmiş dönemde muhalefet liderlerinin demagojileriyle yanıltılmış olan tüm Bulgar yurttaşları, geçici bir zaman için yanılmış olduklarının bilincine vardıklarında Vatan Cephesine girerek ve onun tüzük ve programını kabul ederek kendi yurtlarının ilerlemesi yararına çalışma olanağı doğmuş oluyor. Vatan Cephesinde, örgüte art niyetle gelen ve kendi karanlık emelleri ve halka karşı amaçları için örgütten yararlanmak isteyen kimselere karşı çok büyük bir uyanıklıkla hareket edileceği açıktır.

Vatan Cephesinin tek bir toplumsal-siyasal halkçı örgüte dönüştürülmesi, kendisini oluşturan ayrı ayrı partilerin varlıklarını ve eylemlerini yadsımıyor. Artık ülkede vatancephesi partilerini ortadan kaldırmanın ve onların artık kendi rollerini oynamış olduklarının zamanı gelmiştir diye düşünmek zararlıdır. Tek bir halkçı toplumsal-siyasal örgütün varlığı durumunda da ayrı ayrı vatan cephesi partilerinin bulunması doğaldır. Bu partilerin, kendi etkileri altında bulunan ve bağları olan çevrelerden daha

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

birçok kimseyi Vatan Cephesine çekmek ve böylece örgütün daha da güçlenmesine,halkımızın tam törel-siyasal birlikteliğinin,gelecekteki tüm başarılarımızın başlıca güvencesi olan böylesi bir birlikteliğin gerçekleştirilmesine yardım etme görevleri olacaktır. Vatan Cephesinin bu söz konusu dönüşümüyle/ayrı ayrı partiler için ortaya çıkan yeni durum şu ki,onlar eylemlerini Vatan Cephesi programı çerçevesinde sürdürmekle ve örgütün tüzüğünde belirtilen disipline uymakla yükümlüdürler.

Böylece biz bir gün halkımızın bir tek siyasal partisinin kurulmasına ulaşmış olacağız ki,bu kuşkusuz Halk Cumhuriyetinin geleceği için çok yararlı olacaktır.

Ülkemizin ileri doğru gelişmesi birçok parti ve zümre yaratarak gerilemek değildir,tersine sömürücü kapitalist sistemin tüm kalıntılarını ortadan kaldırma yönünde gelişmektir.Bu, devletin ve toplumun yönetilmesinde bir tek siyasal partinin kurulmasını sağlıyacaktır.

Geçmiş dönemin acı derslerini yeterince çıkaran halkımız, devletin ve toplumun yönetiminin, yüce Rus masal yazarı Krilov'un bir masalında anlattığı gibi kartalın,yengeçin ve kılıç balığının koşulduğu, kartalın yukarı doğru,yengeçin geri doğru, kılıç balığının dibe doğru çektiği,ancak arabayı bataklıktan çıkaramadığı bir araba-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

yönetimine çevirmeye izin vermeyecektir.

Ne var ki,halkımızın böylesi bir tek siyasal partinin kuruluşu için daha çok çalışması gerekiyor.Kapitalist sömürü sisteminin tamamen ortadan kaldırılması ve uzlaştırılmaz sınıfların varlığının giderilmesi için daha bir sıra köklü reformların yapılması gerekecektir,çok büyük yeniden eğitim çalışmaları yapmak gerekecektir.Bu ise,kongremizin kurmak zorunda olduğu tek bir toplumsal-siyasal örgüt olan Vatan Cephesi aracılığıyla olacaktır.

Iyi niyetli olmayan kimseler var ki,bütün bunlara,totalitarizm,tek parti diktatörlüğü diyorlar.Totaliter olan sistem,işte böyle faşizm değil,ne ki,bilindiği gibi bu sistem zorla,halka baskı yapılarak yukarıdan dayatılmıştı ve anlamı,bir avuç büyük sermayecinin, finans para babalarının,vurguncunun ve siyasal maceracının büyük halk çoğunluğu üzerinde onun sömürülmesi ve köleleştirilmesi için sınırsız diktatörlük ve egemenlik kurmak demekti.

Vatan Cephesinin böyle bir sistemle hiç bir ilişkisi yoktur.Vatan Cephesi,halkçı güçlerin birliğidir,halk tarafından ve onun çıkarlarına uygun olarak kurulmuştur.Vatan Cephesine beş parti katılıyor.Yönetici partiyle,komünistlerin partisiyle birlikte,burjuva geçmişiyle ipleri koparmış,kapitalist sömürü sistemin den kopmuş,Vatan Cephesinin ilerici ilkelerini kabul etmiş ve hal-

TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ ARAŞTIRMA VAKFI

kın ve ülkenin ortak çıkarları için elele vermiş olan öteki dört parti de katılıyor.Bu partiler,halkın iradesine uyarak ortak bir disiplinle,halkın yararına olan bir yaratıcı emek, halk gönenci , sürekli barış programıyla,bütün emekçilerin layık oldukları gönence kavuşacakları adil bir toplum düzeninin kurulması programıyla birbirlerine kenetleniyorlar.Açıktır ki,bu hiç de totalitarizm değildir,barış,demokrasi ve ilerleme yönünde,halk cumhuriyetinin tek siyasal yönetimidir.

Ülkemizdeki gericilik ve emperyalistlerin besleme ajanları böylesi tek bir halkçı siyasal yönetimin olmasını istemezler.Halkçı güçlerin parçalanmış olmasında onların çıkarları vardır.Onların belgisi,böl ve yönettir.

Ne ki,halkımız,eski burjuva partilerini sürgit reddetmiş için yadsımış bulunuyor.Onların varlıklarını sürdürmelerinin hiç bir haklı nedeni yoktur ve olamaz.Onlar,yeni toplumsal düzenimizde yalnızca gereksiz olmakla kalmadılar,özdeş zamanla,iç ve dış gericiliğin ajan yuvaları olarak zararlı da olmuşlardır.

Vatan Cephesi ülkemizi yönetmek görevini üstlenmiştir.Ve halkımızın iradesi gereği ve yalnızca bu irade gereği yalnızca o yönetecektir.(A l k ı ş l a r)

Kuşku yok ki,halk cumhuriyetinin düşmanları ülkemiz-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

~~da kimseden kalmamasını, kendi ajan yuvalarının~~ de demokrasimizin temellerini oyacak bir beşinci kol, bulunmasını, kendi ajan yuvalarının olmasını isterler. Ne var ki, kendi yazgısını kendi eline alan ve her ne olursa olsun elinden bırakmamaya kararlı olan halk, kendi ülkesinde, yabancı emperyalistlerin, ~~ajanlar~~ beşinci koluna, ajan Bulgar yuvalarına, kapitalist holdinglerin ve kartellerin araçlarına izin veremez ve vermeyecektir. (A l k ı ş l a r)

Bütün vatan cephesi partilerinin, kongreden sonra gerekli yeni düzenlemeleri yaparak, tüm örgütlerini ve çalışmalarını ~~yen~~ olduğu gibi, tüm vatan cephesi yığın örgütlerini, halkımızın sağlıklı tüm yurtsever güçlerini yeniden örgütliyerek, Vatan Cephesini ortak bir çabayla, hiç bir fırtınanın ~~yıpratamayacağı~~ yıkamayacağı granit bir kaya ~~gibi~~, çok milyonluk birleşmiş ve sadık, tek ve disiplinli toplumsal-siyasal bir örgüt, halkımızın yenilmez bir ordusu olarak kurmak için güçlerini esirgemeyeceklerine olan derin inancımı belirtmek isterim. (A l k ı ş l a r)

VII. S o n u ç

Raporumun sonuna yaklaşıyorum. Şöyle bir sonuçla bağlamak istiyorum:

Halkımızın Vatan Cephesinin yönetimi altında geçtiği güç ve engebeli yolu dikkatlice ve elestirisel olarak izlediğimiz-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

de,cesaretle en zor zamanların artık geride kalmış olduğunu söyleyebiliriz.Kuşku yok,ileride de bizi ~~hiç de az olmayan~~ (pek çok) güçlüklerle de karşılaşacağız.Ne ki,bunlar ,bizim bir halk ve halk cumhuriyeti olarak kalkınmamızın,gelişmemizin kaçınılmaz güçlükleridir. Üstelik,karşılaşacağımız (yeni) güçlükleri aşmamız,daha başarılı olarak aşmamız için şimdi artık gerekli koşullar,olanaklar da vardır.

Ne ki,bu amaçla varolan uygunsuzlukları ve zayıflıkları kararlılıkla ortadan kaldırmak,yaptığımız yanlışlıkları zamanında düzeltmek,cahilliği,kapitalizmden kalan ~~yolsuzlukları~~ (rüşvetçiliği), ~~serbest bir yaşam sürmeyi~~ (aylaklığı), bürokratizmi,toplumun parasını ,malını mülkünü ziyan etmeyi kökten kazıyıp yok etmek,halk cumhuriyetinin kuruluşuna engel olan kapitalist kalıntıları,çürümüş,zamanı geçmiş alışkanlıkları ortadan kaldırmak göreviyle karşı karşıyayız. Ayrıca,şimdiye değin olduğundan daha büyük bir beceriyle çalışmamız, yaratmamız ve kurmamız,üretimi artırmamız ve iyileştirmemiz,halk yararına içtenlikle emek vermeyi en yüksek düzeye çıkarmamız ve özellikle kendi halkımıza ve yurdumuza nasıl daha iyi hizmet etmemiz gerektiğini öğrenmemiz,durmadan öğrenmemiz önümüzde bir görev olarak duruyor.(S ü r e k l i a l k ı ş l a r).

Kendi yazgısını (sağlamca) kendi eline alan ve özgürce yaşamaya,

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

bağımsızca varlığını sürdürme hakkını bütün gücüyle korumaya ve halk demokrasisi yolunda mutluluğa ve güzel geleceğe doğru ilerlemeye kesinlikle kararlı olan halkımız, kendi halkçı güçlerine tam bir inanç besleyen ve savaşım birliğini durmadan güçlendiren halkımız, böylesi bir halk, hiçbir güçlükten korkmaz, ve böylesi bir halk için her türlü güçlük, yoksunluk ve kurban vermeye katlanılmaz bir şey değildir.(S ü r e k l i a l k ı ş l a r).

Geçmiş dönemlerde iç ve dış baskıdan dolayı bunca gözyaşlarına ve acılara katlanan halkımızın önünde, şimdiye değin tarihinde hiç görmediği aydın perspektifler açılmıştır.(S ü r e k l i a l k ı ş l a r).

Vatan Cephesinin tek bir güçlü halkçı toplumsal-siyasal örgüte, yeni programıyla silahlanmış bir örgüte dönüştürülmesiyle, Bulgar halkı, daha büyük bir güvenle, tüm güçlükler ve engellere karşın, kendi yüce davasının tam utkusuna doğru yürüyebilecektir. (C o ş k u n a l k ı ş l a r)

Halkımız, kardeş Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği halklarının devsel güçlüklere karşın ve sayısız kurbanlar vererek yüce Bolşevik Partisinin yönetimi altında yeni sosyalist toplumu kuran ve komünizmi kurma yolunda cesaretle ilerleyen Sovyet halklarının deneyini öğrendiği ve onlardan ilham aldığı için görevini daha kolay yerine getirme olanağına sahiptir.(S ü r e k l i

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

a l k ı ş l a r)

Halkımızın gerçekten düşmanları vardır.Ancak o yalnız değildir.Büyük ve küçük sadık ve yarar gözetmeyen dostları da vardır.Vatan Cephesi dolayında sağlamca birleşen halkımız,toplumsal gemisini,devlet gemisini sinsi kayalıklardan kurtararak kurtuluş kıyısına götürecektir.

Yaşasın ~~yıkılmaz~~ sarsılmaz ve yenilmez Vatan Cephesi !(C o ş k u n v e s ü r e k l i a l k ı ş l a r.H e r k e s a y a ğ a k a l k a r a k a l k ı ş l a r. S a l o n d a "Hurra!" s e s l e r i ç ı n l a r).

Yaşasın,güçlensin ve gelişsin barışın ve emperyalist saldırılara ve yeni savaş kundakçılarına karşı özgürlükçü halklar arasındaki kardeşliğin sağlam bir öğesi olan Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ! (H e r k e s a y a ğ a k a l k a r,c o ş k u n v e ç o k s ü r e k l i a l k ı ş l a r, "Hurra!" s e s l e r i v e "Dimitrov'la ileri!", "yaşasın Dimitrov!"," yaşasın Dimitrov!" d i y e t e m p o t u t u l u r)

"Rabotniçesko Delo" Gazetesi,
sayı 26, 3 Şubat 1948
Toplu Yapıtlar, Cilt 13, s. 447 - 508

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

VATAN CEPHESI IKINCI KONGRESINDE
KAPANIŞ KONUŞMASI

3 Şubat 1948

Yoldaşlar! Vatan Cephesinin merkez yönetimi olarak Ulusal Konseyinin seçimiyle, şimdiye değin birçok kez tarihsel diye nitelenen kongremiz çalışmalarını tamamlamaktadır. Çok kez, gerçekte tarihsel ~~olan bir niteliği göz önüne alınmadan~~ likle alıp verileceği olmayan şeylere, bu ya da şu ölçüde, az ya da çok "tarihsel" niteleme, ("tarihsel çalışma", "tarihsel bir konuşma", "tarihsel bir kitap", " tarihsel bir toplantı", "tarihsel", tarihsel" denerek "tarihsel" sözcüğü kötüye kullanılıyor. Ne ki, şimdiki bu Vatan Cephesi Ikinci Kongresine gelince, tam bir kesinlik ve açıklıkla, burada ve dünya karşısında gerçekten tarihsel bir işin bitirildiğini söyleyebiliriz. (A l k ı ş l a r, "Doğru!" s e s l e r i).

Bu kongre halkımızın ve ülkemizin tarihine, gelişmesinin, mutlu geleceğinin çok önemli bir aşaması olarak geçecektir.

Biraz önce Vatan Cephesinin merkez yönetimini seçtik.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Kongremiz kimi seçti,kendi Vatan Cephesinin merkez yönetimini hangi ilkeler gereğince seçti ?

Kongre başkanı her adayı ayrı ayrı öneriyordu.Kongre adayları ayrı ayrı ele aldı ve herkes için ayrı oy vererek,Ulusal Konseyin başkanından üyelerine değin,parti ayırımı yapmadan,komünist ya da çifçi ,sosyal demokrat ya da Zvenocu,radikal ayırımı yapmadan,hepsini yoldaş kabul ederek,hepsini vatancepheci kabul ederek teker teker seçti·Kongre Ulusal Konseyi,silâh arkadaşları içinden,emek ve savaş arkadaşları içinden seçerek oluşturdu,(A l k ı ş l a r v e "Hurra!" s e s l e r i).Ülkemizin özgürlüğü ve mutluluğu için savaşanlar içinden,geçmiş dönemden kalma henüz daha silinmemiş/anlaşmazlıklara karşın el-ele yürümeye kararlı,Kongrede kabul edilen programı,Bulgaristan Halk Cumhuriyetini gelişmiş, ~~güçlü bir ruhta olan~~, ekonomik ve kültürel temeli bakımından, omun kötülüğünü isteyen dış ~~güçleri~~ karşısında güçlü bir ülkeye çevirecek bir programın yerine getirilmesi için el-ele vermiş büyük ya da küçük halk adamları içinden seçerek oluşturdu.(A l k ı ş l a r). Kongre, ~~yadsıdı~~. Bugün bizim Vatan Cephesi Ulusal Konseyini seçtiğimiz biçimde böylesine ciddi,uyanık ve elbirliğiyle yapılmış bir seçim olayı çok azdır.

Bu, yoldaşlar, halkımızın, Vatan Cephesinde partiler koalisyonu niteliğinden kaynaklanan bütün kalıntıları ortadan kaldırmayı kesinlikle istediğinin ilk ve hem de ciddi bir belirtisidir. (A l kı ş l a r ve "Bravo!" s e s l e r i). Bu, Vatan Cephesi delegelerinin, halkımızın bu salondaki temsilcilerinin, geldikleri yerlere dönünce ve kongremizin aldığı kararları yerine getirmek için çalışmaya başlayınca, bulundukları yerlerde, Vatan Cephesinin çalışmalarını engelleyen bu çürümüş kalıntıları tamamen ortadan kaldırmak için çalışmaya kararlı olduklarını kanıtlıyor. Şimdi burada, Kongre nasıl bir tutum takındıysa, Vatan Cephesinin örgütlerinin kurulması sırasında da, ayrı ayrı yerlerde Vatan Cephesinin yerel örgütlerinin, yönetimlerinin seçiminde de özdeş tutum alınmalıdır.

Biz Vatan Cephesinin tüzüğünü kabul ettik, bu tüzük, şimdiye değin varolan Ulusal Komite yerine Vatan Cephesi Ulusal Konseyi'ni öngörüyor. Içimizden herkes çok iyi anlıyor ki, bu yalnızca "Ulusal Komite" ismi yerine "Ulusal Konsey" isminin getirilmiş olması değildir, bir isim değişikliği değildir. Bu iki isim arasında derin, önemli bir ayrılık vardır. Biz Vatan Cephesini, Tek Halkçı Toplumsal-Siyasal Örgüt diye nitelediğimiz bir örgüte dön

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

nüştürüyoruz.

Vatan Cephesi Ulusal Konseyi, şimdiye değin varolan Ulusal Komiteye oranla çok daha büyük, çok daha önemli ve çok daha karmaşık bir rol oynayacak ve görev yapacaktır. Vatan Cephesinin tüm çalışmaları yeni bir biçimde sürdürülecektir. Ve ben inanıyorum ki, seçilen Ulusal Konsey ve onun bütün üyeleri, her yerde, bütün ülkede girişimci, etkin, Vatan Cephesindeki üyelerin, halk yığınlarının yaratacılığını simgeleyen saygınlıklı yönetimlerin iş başına gelmesi için, en kısa bir zamanda bu yeni, tek, halkçı toplumsal-siyasal örgütü, Vatan Cephesini, oluşturmak için hep birlikte kolları sıvayacaklardır.

Kongre çalışmalarını bitirirken bir hususu daha belirtmek istiyorum. Tüzük kabul edildi. Eskiden kimi örgütlerde olduğu gibi, kararların alındığı, ancak yerine getirilmesinin düşünülmediği gibi, şimdi de toptan, alkışlarla, hurralarla tüzük kabul edilebilirdi. (S a l o n d a c a n l ı l ı k). Kongremiz bazı başka türlü hareket etti. Sizler, kongrenin her tüzük maddesi üzerinde, her maddenin ayrı bir fıkrası üzerinde düşündüğünü, inceleme yaptığını, sorular yöneltildiğini, öneriler sunulduğunu, değişiklik yapıldığını, eklemeler olduğunu, açıklamalar getirildiğini gördünüz. Eski Ulusal Komi-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

tenin hazırladığı tüzük, bir taslak olarak yerel örgütlerin ~~kongre~~ konferans-larında ~~lerinde~~ ~~incelenmiş~~ görüşülmüş ve daha sonra da burada geniş biçimde ele alınmış, incelenmiş ve tüm Kongre tarafından oybirliğiyle kabul edilmiştir ve şimdi bu tüzük, deyim yerindeyse, Vatan Cephesinin anayasasıdır, tarihsel Vatan Cephesi kongresinin kollektif çalışmasıyla kabul edilen bir ana yasadır. (A l k ı ş l a r).

Kongremizde, baştan sona değin, ele alınan sorunlarda oybirliği sağlanması, varolan coşku, sorunların derinliğine incelenmesi o denli görkemliydi ki, bizi eleştiren tüm kişilerin-ki bunlar öteki ülkelerde," batı demokrasisi" denen ülkelerde hala oldukça çokturlar-burada bulunmamaları ve gözleriyle bu görkemliği görememeleri, kulaklarıyla duyamamaları gerçekten üzüntülüdür ve ben bu kürsüden bu üzüntüyü dile getiriyorum. Gönül isterdi ki, onlar, burada bulunsunlar da kongreyi görsünler, onun coşkunluğunu, birlikteliğini ve çalışmasını, Sofya halkının, Sofya işçi sınıfının ve memurlarının Kongre dolayısıyla Halk Tiyatrosu önündeki coşkulu gösterisini görebilsinler. Eğer onlar burada olsalardı ve eğer gözleri kör, ve kulakları sağır ~~değilse~~ olmayıp, görebilseler ve duyabilseler ve gibi, o zaman dış ülkelerde, halk demokrasimize karşı ~~ileri sürülen~~ savunulan kötücül ve yönelikleri suçlamaların, halk demokrasisinin güya bir azınlık diktatörlüğü olduğu savlarının ne denli temelden yoksun, uydurma olduğunu anlayabilirlerdi. ne denli gerçekse, ve nedenli

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Kongre ,halk demokrasimizin tamamen sağlam bir temele dayandığını,halkımızın,kendi yazgısını kendi yöneten,kendisi kararlaştıran,kendi kendisi üzerinde diktatörlük kuracak kadar usunu yitirmemiş olan halkımızın gönlünde ve yüreğinde yer yaptığını açıkça göstermiştir,tam da işte bunu göstermiştir.

Kongremiz konuşurken,bütün halk adına,düşmanları dışında,kokuşmuş öğeler dışında,ölmekte olan,yitmekte olan ve tarihin arşivine gitmesi gerekenler dışında,bütün halk adına konuşuyor. (C o ş k u n a l k ı ş l a r).

Her yeni olan,sağlıklı,yaşam yetili olan,tüm geleceği olanlar,halkın seçtiği delegeler aracılığıyla burada,kongrede temsil edilmiştir.Bulgar halkının demokratik ruhu,onun daha iyi bir geleceğe doğru yönelmesi,kongrenin aldığı kararlarda,kabul ettiği programında,kendi anayasası olarak kabul ettiği tüzüğünde simgeleşmiştir.

Delege yoldaşlar,şimdi bizim görevimiz,buradan ayrılıp gittikten sonra,bu kararların anlamını ve önemini bütün emekçi halkımıza,ülkenin en son kulübesine değin tüm halkımıza anlatmak ve davamızı,Bulgaristan Halk Cumhuriyetinin davasını,sosyalizmin davasını daha büyük bir beceriyle,bağlılıkla ve daha büyük bir güvenle yerine getirmeye çalışmaktır.(H e r k e s a y a ğ a

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

r a k "Bravo!" ve "Hurra!" sesleriyle "Sosyalizme doğru ileri!" s l o g a n l a r ı y l a s ü r e k l i o l a r a k a l k ı ş l a r).

Vatan Cephesinin yeni merkez yönetim organı henüz daha ~~kurulmuş~~ (görev dağılımı yapmış) değil. Kongreden hemen ~~sonra kurulacak.~~ (bu iş yapılacak.) Ancak sizlere yoldaşlar ve sizler aracılığıyla Bulgaristanın tüm emekçi halkına ve özellikle şanlı, kahraman işçi sınıfımıza, en yakın bir zamanda, halkımıza, yurdumuza olan görevimizi sonuna dek yerine getirmenin, sağlam, güçlü [redacted] ulusal endüstrimizi yaratarak, makinelendirilmiş tarım kurarak, halkımıza kültürlü bir yaşam sağlıyarak ve ülkemizin en son kulübesindeki en son köylüye değin herkese ülkemizin kültürel ve tinsel değerlerini ~~kullanma~~ (yeni yazarlarına) kapılarını genişçe açarak Vatan Cephesinin güvenine layık olmanın, onun umudunu boşa çıkarmamanın en yüksek manevi hoşnutluğunu duyabilmek için ve her dürüst toplum adamının mutluluğuna erişebilmek için varolan yetersizlikleri, çalışmalarımızdaki eksiklikleri ve zayıflıkları düzeltmek, bize engel olan herşeyi ortadan kaldırmak ve yolumuzda ilerlemek dileğimi belirtmek isterim ve bunu yaparken sanıyorum ki, Vatan Cephesi Ulusal Konseyinin duygularını, düşüncelerini ve isteklerini de dile getirmiş oluyorum. (A l k ı ş l a r).

Bir atasözümüz ? " anlaşan birlik dağ devirir" diyor.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Böylesi bir birlik kuralım, ne içten ne dıştan yıkalabilen, bütün güçlükleri ve engelleri, ülkemizde kapitalizmden kalma bütün çürük, eski ve can çekişen kalıntıları sol eliyle de sağ eliyle de kaldırıp atabilen(a l k ı ş l a r), sağ ~~koluyla~~ ayağıyla da, sol ~~koluyla~~ ayağıyla da, ve özellikle sağlam kafasıyla ve demir yumruğuyla bütün güçlükleri yenebilen ve düşmanlarımızın, güneyde bize yakın ~~olan~~, ya da uzakta olan düşmanlarımızın bütün vuruşlarını, saldırılarını savabilen bütün oyunlarını bozabilen böylesine güçlü bir birlik kuralım.

Biz böylesine anlaşan bir birlik kurabilirsek, ki kurabileceğimize tamamen inanıyorum, halkımızın böylesine kenetlenmiş bir ordusu olursak, bizi hiç bir şey korkutamaz, amacımıza, toplum ve siyaset adamları olarak, babalar ve analar olarak, yurttaşlar olarak, yurtsever kişiler olarak yaşamımızın anlamı olan amacımıza varmak için bizi hiç bir şey engelleyemez. Yaşamımızın bu anlamıyla, Vatan Cephemizin de anlamı olan tüm varlığımızla, ikircimliğe düşmeden, duraklamadan, korkmadan ve kendi gücümüze güvenerek, (all k ı ş l a r), içtenlikli ve karşılık beklemeyen dostlarımıza güvenerek, Bulgaristan Halk Cumhuriyetinin parlak, mutlu yıldızına güvenerek ileri doğru yürümeliyiz.

(H e r k e s a y a ğ a k a l k a r, "Bravo!", "Hurra!" s e s l e r i y l e "Dimitrov'la ileri!", "Yaşasın Dimitrov !"

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

diye tempo tutup coşkun ve sürekli biçimde alkışlar. Yeniden "Hurra!" sesleriyle sürekli alkışlar. Herkes Işçi Marşını söylemeye başlar. Yeniden "Hurra!" sesleri ve alkışlar. Herkes "Enternasyonal Marşını" söylemeye başlar. Yeniden "Hurra!" sesleri ve sürekli alkışlar).

"Rabotniçesko Delo" Gazetesi
Sayı 28, 5 Şubat 1948

Toplu Yapıtlar 13. Cilt 509-515

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

BIP(k) MK'NIN ,PARTI BEŞINCI KONGRESINDE OKUNAN SIYASAL RAPORU

19 Aralık 1948

Değerli yoldaşlar !

Bulgar Işçi Partisi(komünistler)-ki, bugün kongrenin oybirliğiyle yeniden adını Bulgar Kominist Partisi olarak değiştireceğine kuşku duymuyorum(a l k ı ş l a r, "Yaşasın!" s e s l e r i)- çok uzak bir geçmişi olan partidir. Partinin temeli, sosyal demokrat bir parti olarak 1891 yılında Buzluca Kongresinde atıldı. Ne ki, parti, işçi sınıfının Marksist partisi olarak, ~~xxxx

etkisine karşı durmadan verilen savaşımlar içinde büyüyerek gelişti Parti, geçen yüzyılın sonlarında ve bu yüzyılın başlarında işçilerin sınıf bilincini geliştiren, onları örgütleyen ve yaşamsal çıkarlarını savunan küçük, büyüyen bir müfreze iken, daha çok ajitasyon ve propagan da örgütü iken, giderek gelişti, ~~büyüdü~~ boy verdi ve 1914-1918 Birinci Dünya Savaşı ~~sırasında~~ ve özellikle savaştan sonra, ülkemizde, işçi sınıfının yığınsal siyasal partisi ~~olan~~ ne dönüştü.

Kendisinin ve emekçilerin görülmemiş büyük bir sevinç ve coşkuyla karşıladığı Büyük Ekim Sosyalist Devriminin ve benimsediği yüce ülkülerin etkisiyle, parti, 1919 da kendisini B u l g a r K o m ü n i s t P a r t i s i olarak ilân etti ve Bolşevik Partisinin yönetimi altında Komünist Enternasyonal'in kuruluşuna katıldı ve 1943 yılında ~~onun~~ kendi kendisini feshetmesine değin onun aktif üyesi olarak çalıştı.

Partimiz, otuz yıl içinde, özellikle 1923 Eylül Ayaklanmasından sonra, ~~kendi sıralarındaki ve işçi hareketindeki~~ Bolşeviğe uymaz dar sosyalist kalıntılardan giderek kurtularak, kendi sıralarındaki ve işçi hareketindeki değişik, sağ, sol, likidasyoncu akımlara karşı savaşarak, Bolşevik Partisinden öğrenerek ve gittikçe zenginleşen deneylerini biriktirerek gelişti, yeniden kuruldu ve Marksist - Leninist ruhta, ideolojik yönden yeni-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

baştan silâhlandı.Marksist-Leninist parti olarak,işçi sınıfının örgütlü öncü ve bilinçli kolu olarak,işçi sınıfını örgütleme ve ~~yönlendirme yeteneğinde~~ kararlı savaşıma yönlendirme yeteneğini [illegible],işçi sınıfının köy ve kentten öteki emekçi katmanlarıyla savaşım birliğini örgütleme ve yönetme,azgın faşist diktatörlüğü yıkma,ülkemizin yazgısını kendi eline alma,ülkeyi sosyalizmin utkusuna değin,komünizmin tam başarısına değin götürmeye kararlı olma yeteneğini gösteren bir parti olarak sağlamlaştı.(A l k ı ş l a r).

Parti çok büyük güçlüklerle ,dikenlerle dolu,işçi sınıfına ve emekçi halka sarsılmaz güvenle ve kahramanlıklarla dolu bir gelişme yolu izledi. Uzun süre gizlilik durumuna düşmiş olan ağır yenilgiler geçirmiş ve çok sayıda değerli kurbanlar vermiş olan partimiz,bir an bile varlığını yitirmiş ve savaştan geri kalmış değildir.

Parti,her zaman,işçi sınıfının kurtuluş davasına bağlı kalmıştır.Yanlışlıklara,zayıflıklara ve ikircimliklere ~~düşmeleri~~ karşın,bütün varlığı boyunca,partimiz,her zaman kitlelerin önünde,onlarla birlikte ileri gitmeye,onları ~~uğraşmaya~~ sınıf savaşımı ve proletarya enternasyonalizmi ruhunda eğitmeye,yığınların çıkarlarını dürüstçe ve özveriyle savunmaya,onları yeminli düşmanlarına

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI TUSTAV

karşı cesaretle savaşıma götürmeye çalışmıştır. Monarko-faşist diktatörlüğün ve Alman işgalinin en ağır yıllarında, parti, faşizme ve yabancı istilâcılara karşı savaşın (cesaretle) başına geçti, partizan hareketini örgütleyip yönetti, Vatan Cephesi kurdu ve özverili ve doğru yönetimiyle ülkeyi utkan 9 Eylüle ulaştırmayı başardı ve geniş halk yığınlarının sempatisini ve güvenini kazandı.

Bundan bir süre önce Vatan Cephesindeki Sosyal Demokrat Partinin partimize katılmasıyla- ki bu katılma, Marksizm-Leninizm temelinde ve partimizin tüzük ve disiplinini kabul etme yoluyla olmuştur- işçi sınıfı içindeki son bölünme öğelerine de, tamamen son verilmiş oluyor. Şimdi (bu sınıfın) artık tek bir devrimci siyasal parti (si) vardır. (A l k ı ş l a r).

Bugün partimizin, ülkemizin devlet yönetiminde ve tüm toplumsal-siyasal, ekonomik ve kültürel yaşamında yönetici güç olarak kabul edilmesi tamamen doğal, yasal bir olgudur.

Partimizin kuşku götürmez hizmetleri, Kongrenin genel bir ilgiyle karşılanması ve halkın Kongrede alınacak kararlara umut bağlaması, ülkemizin kalkınmasında, sosyalist toplumun, insanın insan tarafından sömürülmediği bir toplumun temellerinin atılmasıyla kalkınmasında partiye yüklenen tarihsel misyonu açıkça gösteriyor.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Ve hiç kuşku yok ki, yoldaşlar, işçi sınıfının başını çeken Bulgar komünistlerinin partisi, emekçi halkın güven ve desteğine dayanarak ve utkan Marksist-Leninist öğretiye her zaman bağlı kalarak tarihsel görevini başarıyla yerine getirecektir. Şimdiki kongremizin kararları da bunun güvencesi olacaktır.

Partinin Başlıca Gelişme Dönemleri

Partimizin şimdiki durumunu ve önünde duran görevlerini ele almadan önce, kuruluşundan şimdiye değin geçen süre içindeki gelişmesini, genel çizgileriyle, eleştirisel açıdan değerlendirmek doğru olacaktır. Bunun yalnızca tarihsel bakımdan değil, partinin kendisi için olduğu gibi, halkımız ve ülkemiz için de güncel siyasal önemi vardır. Partimizin geçmiş dönemine ilişkin bir sıra soruna tam bir açıklık kazandırılması gerektir.

Partimizin tarihi şu birkaç ana döneme ayrılabilir:

Birinci dönem, 1891 de partinin kuruluşundan 1903 de geniş sosyalistlerin ayrılmasına değin sürdü.

İkinci dönem, partinin 1903 de işçi sınıfının Marksist partisi olarak biçimlenmesinden sonra Büyük Ekim Sosyalist Devrimine

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ve 1919 da partinin Kominist Partisine dönüşmesi ve Kominist Enternasyonalin kuruluşuna katılmasına değin ~~geçen zamandır~~ sürdü.

~~Birinci~~ üçüncü dönem, 1919 dan, 1923 Eylül Ayakalanmasına değin ~~olan zamandır~~ sürdü.

~~Üçüncü~~ dördüncü dönem 1923 Eylül Ayaklanmasından 1940 Ikinci Dünya Savaşına değin ~~olan zamandır~~ sürdü.

Beşinci dönem, Ikinci Dünya Savaşından, 1944 yılında Dokuz Eylül Ayaklanmasının utkusuna değin ~~geçen zamandır~~ sürdü.

Altıncı dönem 9 Eylül 1944 den başlar ve bugüne değin ~~sürmüştür~~ sürdü.

Kuşku yok ki, bütün bu ana dönemlerin kendi ayrı aşamaları da vardır.

Şimdi, partinin gelişmesindeki bu dönemlerin en ~~özgün~~ belirgin niteliklerini kısaca gözden geçirelim.

1. Dar-Sosyalistlik Dönemi

Dar sosyalistlik dönemini gözden geçirmeden önce, hemen belirtmeliyim ki, birinci dönem, yani 1891 de partinin kuruluşundan 1903 yılına değin olan dönem, sosyalist ülkülerin hızla ve inatla propaganda edilmesiyle ve o dönemde henüz daha gelişmemiş

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ ARAŞTIRMA VAKFI

toplumsal ilişkiler koşulunda sosyalist hareket olanağını yadsıyan burjuva ve küçük burjuva ideologlarına karşı durmadan savaşım sürdürmekle nitelenmektedir. Bulgaristanda, artık başlamış bulunan kapitalist gelişme koşulunda sosyalizme ~~dayanak~~ zemin olduğunu, doğmakta olan işçi sınıfının onu ~~taşıdığını~~ iletken olarak ortaya çıktığını, geleceğin bu sınıfa ait olduğunu, ve bu sınıfın ~~onun~~ kendi bağımsız partisinin de ~~olması gerektiğini~~ sekip olmasını kanıtlamak gerekiyordu. Bu konuda, bir yandan Dimitır Blagoev'in başı çektiği devrimci-Marksist akımla, öte yandan, Yanko Sakızov'un başı çektiği reformist, obştodelocu akım arasında parti içi savaşım giderek keskinleşiyordu.

Bilindiği gibi, bu sürekli ülkisel-siyasal savaşımda, devrimci Marksizm, küçük burjuva sosyalizmi, yani geniş sosyalizme ne karşı utku kazandı.

Partinin dar sosyalistlik dönemindeki başlıca olumlu özellikleri, onun Marksizme, proletarya sosyalizmine ve enternasyonalizmine derinden ~~inanışı~~ bağlılığı, burjuvaziye ve onun ~~reformist~~ sendikalarına karşı sınıfsal uzlaşmazlığı, işçi sınıfının gücüne ve geleceğine, onun bilinçli demir disiplinine sarsılmaz bir inanç ve güven beslemesidir. Parti üyesinin, proletarya partisinin çıkarlarını ve iradesini kendi kişisel çıkarlarından, kişisel yaşamından ve kişisel iradesinden üstün tut-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ması, dar sosyalistler için temel yasaydı. Partimizin, Birinci Dünya Savaşı öncesinde ve savaştan hemen sonraki dönemdeki bu başlıca özellikleri, onun büyük başarılarını sağladı. Partinin bu özellikleri, onun işçi savaşımlarını örgütlemesine ve yönetmesine ve işçi hareketinde obştodeloculuğun başlıca konumlarından uzaklaştırmaya da olanak sağladı. Bundan başka, bu özellikler, Birinci Dünya Savaşı sırasında, [illegible] mert bir tutumla enternasyonalist konumda yer almada, bolşeviklere yaklaşmada ve [illegible] Ekim Sosyalist Devriminden sonra ve Kominist Enternasyonal'in kurulmasından sonra bolşevikleşme yolunda yürümesinde partiye yardım etti.

Partimiz, dar sosyalistlik döneminde sıralarını obştodeloculuktan temizledi, işçi sınıfına kendisi için sınıf olarak bağımsız gelişme sağladı, egemen burjuva sınıfına karşı uzlaşmaz savaşımı sürdürdü. Bu dönemde partinin sloganı, çizgisi, sınıfa karşı sınıf idi. Parti, bu dönemde, işçilerin ve emekçilerin sekiz saatlik iş günü, sosyal yasaların çıkarılması, yaşam ve emek koşullarının düzeltilmesi için, burjuvazinin iç ve dış gerici politikasına karşı sürdürdükleri savaşımın, gittikçe artan bu savaşımların başına geçti. Parti, sınıfsal sendika hareketini örgütledi ve yöentti. 1906 yılındaki Pernik'teki büyük madenciler grevini olduğu gibi, ülkemizde da-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ha sonraki yıllarda meydana gelen öteki grevleri ve işçi sınıfının öteki savaşımlarını da yönetti. Hiç bir işçi grevi yoktu ki, Partinin yönetimi altında ve onun etkisiyle olmasın.

Parti, emekçileri proletarya enternasyonalizmi ruhunda eğitiyordu. Balkan Sosyalist Partileri Federasyonu'nun kurulması girişiminde bulundu, federasyonun kuruluşunda etkinlikle rol oynadı ve bütün gücüyle Bulgar emekçilerinin öteki Balkan ülkeleri ve bütün dünya emekçileriyle olan dayanışmasının pekişmesine çalışarak bu federasyonun yararlı çalışmalar sürdürmesine katıldı.

Dar sosyalistlerin reformizme ve çok değişik türden reformistlere karşı uzlaşmaz bir tutum takınmaları, işçi hareketinde burjuva ajanlarıyla yan yana bulunmaya hiç bir biçimde razı olmamaları, işçi sınıfının yaşam çıkarları ve haklarını koruma yönünde kahramanca savaşmaları, bütün bunlar, onları, uluslararası işçi hareketinde ve II ci Enternasyonal'de kendilerine özgü devrimci Marksist bir akımı oluşturmalarına ve bütün sol sosyal demokrat akımlara oranla bolşeviklere daha çok yaklaşmalarına yol açıyordu.

Ne var ki, yoldaşlar, bundan, dar sosyalizmin, temel sorunlarda, bolşevizmle önemli ayrılıklarının bulunmadığı sonucu çıkmaz.

O dönemde, partide var olan, darcılığın Bulgaristan

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

koşulunda bolşevizm olduğu ve yalnızca, yeter ki, yeni uluslararası koşullara kendisini uydurmasını bilmesi gerektiği biçimindeki görüş çok tehlikeli bir görüştü.

Daha burada belirtmem gerekir ki, işte partide ve özellikle Dimitar Blagoev başkanlığındaki yönetimde var olan bu yanlış görüş, partiyi, uzun süre, eski Marksizm konumunda tutmuştur ve bilgeliğin Lenin'in yeni koşullardan, kapitalizmin en yüksek aşaması olan emperyalizm çağında meydana gelen yeni koşullardan hareket ederek Marksizm'e getirdiği yenilikleri kavramadan alakoymuştur. Bu tutum, partinin bolşevikleşmesini geçikmesine büyük ölçüde neden olduğu gibi, Vladaya olayları sırasında ve özellikle Dokuz Haziran Askersel-faşist hükümet darbesi sırasında, parti yönetiminin yanlış bir konumda bulunmasına da büyük ölçüde yol açmıştır.

Dar sosyalizmin özellikle sınıfsal uzlaşmaz bir tutum takınmasıyla, Bulgar menşevizmine karşı sürdürdüğü savaşımla, ciddi, demir disiplinle, bolşevikliğe yakın bir akım olduğu doğrudur. Ancak, dar sosyalistliğin, bir sıra temel, ilkesel ve taktik sorunlarda bolşevizmden, Leninizmden ayrıldığı da o ölçüde doğrudur.

Darcılıkla bolşeviklik arasındaki başlıca ayrılıklar nelerdi ?

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Dar sosyalizm, proletarya diktatörlüğü sorununu, proletarya devriminin temel sorunu olarak ele almıyordu. Partimizin programında bu sorun yoktu. Kapitalizmin yeni aşamasının, onun son aşaması, proletarya devriminin öngünü olduğumun bilincinde olmayan partimiz, erk sorununu, burjuva sınıfını erkten indirmenin bir aracı olan silâhlı ayaklanma sorununu somut olarak ortaya koymuyordu.

Dar sosyalizm, partinin kuruluşunda ve onun örgütlenmesinde ve displininde, Leninci parti öğretisine çok yaklaştığı halde, devrimde ve erki alma savaşımında partinin işçi sınıfının savaşkan öncüsü olarak oynadığı rol konusunda tam olarak Leninci konumda bulunmuyordu. Parti, henüz daha kendisini, Bulgar işçi sınıfının, emekçilerin bütün öteki örgütlerini yönetecek, yığınlarla en sıkı ilişkileri gerçekleştirecek ve böylece devrimci hareketi başarıyla sürdürecek bir yüksek örgütlenme biçimi olarak görmüyordu.

Dar sosyalizm, işçi sınıfı hareketindeki kendiliğindenlik önünde bir ölçüde boyun eğmekten kendisini kurtaramamıştı. Dar sosyalizm, nesnel toplumsal yasaların otomatikman etki göstereceğini ileri süren sosyal demokrat görüşün etkisinde bulunuyordu. Parti, kendi görevinin, öncelikle, toplumsal gelişmenin nesnel yasalarını açıklamak için ajitasyon ve propaganda yapmak, işçileri ve emekçile-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

leri örgütlemek ve sosyalist ruhta eğitmek, işçilerin sınıf bilincini artırmak, olgunlaşan nesnel koşulların bir sonucu olarak gelecek kaçınılmaz sosyalist devrim açısından onların günlük savaşımlarını yönetmek olduğu görüşündeydi. Parti, kendisini yalnızca emekçileri örgütlemek ve eğitmek ve onların günlük savaşımlarını yürütmekle, yalnızca olayları açıklamakla değil, özdeş biçimde, devrimci olayların yaratılmasına ve yönlendirilmesine katılmakla, proletarya devriminin hazırlanmasında, örgütlenmesinde ve geliştirilmesinde yönetici etmen olmakla yükümlü olduğunu göremiyordu. Partinin keskin sınıf kavgalarında geri kalması, pasif davranması, ~~savaşıma başlamış~~ yığınlardan, sekter bir tutumla, kopması işte bundan ileri geliyordu.

Dar sosyalizm, bir sıra Marksist görüşü dogmalaştırıyordu. Bundan dolayı da, Parti sekterliğe düşüyor ve geniş emekçi yığınlarıyla bağlarını zorlaştırıyordu. Örneğin, bir sınıf olarak burjuvaziye karşı uzlaşmaz bir tutumla savaşım sürdürürken ve doğru bir görüşle, ~~hiç bir seçim yapmadan~~ burjuva partileriyle (gelişigüzel seçim) koalisyonlar kurmaya ve burjuva parlamentosunda ~~"kurucu"~~ "yapıcı" yasama ~~meclis~~ çalışmalarına karşı çıkarken, öte yandan, bağımsız hareket ilkesini bir dogmaya dönüştürdü ve her koşulda öteki toplumsal ve siyasal gruplarla her türü ~~bir anlaşmayı reddetmeyi~~ ~~ne biçimde olursa olsun, herhangi bir anlaşma~~

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ ARAŞTIRMA VAKFI

lü anlaşma biçimini yadsıyor ve böylece gerçekte kendi kendisini soyutluyordu. Partimiz, Leninci devrimci ödün öğretisine yabancıydı. Oysa, devrimci ödün olmadan hiç bir devrimci parti başarılı olarak savaşamaz ve ileri gidemez.

Parti, kapitalizme karşı savaşımda işçi sınıfının bağlaşığı olarak köylülüğün oynayacağı rolü anlamadığı için, köylülüğe karşı tutum sorununda Leninci konumda değil, Plehanov'çu konumda bulunuyordu. Parti, köylüleri, ancak onlar proletaryanın konumuna geldikleri takdirde, kendi bayrağı altına toplamaya çalışıyordu. Oysa, bilindiği gibi, Lenin, proletaryanın köylülüğe karşı tutumu konusunda Marksın öğretisini tamamlamış ve geliştirmiştir. Lenin, çarlığa ve burjuvaziye karşı savaşımda işçilerle köylülerin savaş birliği kurma ülküsüne çok önem vermiş ve bu görüşü geliştirmiştir. Öyle ki, işçi sınıfı, köylüleri, daha onlar henüz sosyalizmi benimseme düzeyine çıkmadan, daha onlar küçük meta üreticileri durumundayken kendisine çekiyor, kendi bağlaşıkları olarak onları kazanmaya çalışıyor. Lenin, hem burjuva demokratik devriminde, hem de sosyalist devrimde, geniş köylü yığınlarında varolan devrimci olanaklardan yararlanabileceğini tanıtladı.

Partimiz, işçi sınıfının partisini sulandırılmış bir

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

küçük burjuva partisine dönüştürerek burjuva sınıfının bir aracı yapmak isteyen, işçi sınıfını onun etkinliğinden bağımsız hareketten yoksun bırakmak isteyen reformistlere karşı doğru ve başarılı bir savaşım veriyordu. Ancak, partimiz, küçük meta üreticisi olmak köylülerin tekelci büyük sermaye, spekülâtif sermaye tarafından sömürüldüklerini ve mülksüzleştirildiklerini, önemli ölçüde devrimci olanaklar taşıdıklarını, işçi sınıfının kurtuluş savaşımında onun doğal bağlaşıkları olduğunu, gerçekte işçilerin köylülerle bağlaşıklığı olmadan, bu bağlaşıklıkta işçi sınıfının yönetimi kurulmadan kapitalist egemenliğin yıkılamayacağını, proletaryanın hakkını utku kazanmasının olanağı bulunmadığını anlayamıyordu.

Dar sosyalizm, köylüleri-meta üretenleri- yalnızca, körü körüne, tutucu öğeler olarak niteliyordu. Dar sosyalizm, tekellerin egemenliğinin çoğunluk köylü yığınlarına gittikçe daha çok baskı altında tuttuğunu ve mülksüzleştirdiğini, onları gittikçe daha hoşnutsuz kıldığını ve devrimci tutum takınmaya sürüklediğini hesaba katmıyordu. Köylülüğün devrimde işçi sınıfının bağlaşığı olarak devrimci olanaklara sahibolduğunu anlayamamak, dar sosyalizmin Leninizmden ayıran en karekteristik belirtidir. Işte bundan dolayı, Partinin 1900 yılında, köylü ayaklanmaları sırasında köylülerin doğal olarak yalnızca işçi sınıfının

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ve onun savaş öncüsünün yönetimi altında kapitalizme karşı savaşta harekete geçirilebilecek ve gerçekleştirilebilecek devrimci yeteneğini küçümsemesi bir rastlantı değildir.Yine ,partimizin o sırada devrimci bir toprak ve tarım programı bulunmaması da bir rastlantı değildir.Açıkça belirtmek gerekir ki,Lenin tarafından Marksizm hazinesine onun bir devamı ve emperyalizm çağındaki uygulaması olarak kazandırılan ,getirilen hiç bir sorunda dar sosyalizm Leninci konumda bulunmuyordu. Bundan dolayı,Parti,1905 Rus devriminden kendisine gerekli dersleri çıkaramadı ve gerek devrimin değerlendirilmesi bakımından gerekse çıkarılacak sonuçlar bakımından Kautski'den uzağa gidemedi. Parti,Lenin'in daha "Iki Taktik"te temellendirilen burjuva demokratik devriminde işçi sınıfının yönetici rolü,burjuva demokratik devriminin sosyalist devrime dönüşmesi,silâhlı ayaklanma gibi ~~proletarya devrimine dair Marksist kuramın önemli~~ Marksist kuramın proletarya devrimine ilişkin önemli sorunlarına tamamen yabancıydı.Bundan dolayı,partimiz,durmadan sosyalist devrim ülküsünü propaganda etmesine karşın,böylesi bir devrimi emekçiler için biricik kurtuluş yolu olarak göstermesine karşın,bu devrimin temel sorunları konusunda açık görüşlere sahip değildi.Parti, ülkemizde,Bulgaristanda devrimin gerçekleşebileceği somut yollara ilişkin sorunları,devrimin başat devitken güçleriyle,devrimin bite-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

liğiyle, özellikleriyle, devrimde işçi sınıfının ve Partinin rolüyle ilgili sorunları çözümlemek görevini ortaya koymuyordu. Parti işçi sınıfının bağlaşıkları sorununu da ortaya koymuyordu.

Bu gösteriyor ki, partimiz ülkemiz emekçilerine yaptığı çok büyük devrimci hizmetlere karşın, henüz daha bolşevikleşmiş değildi, Marksist-Leninist bir parti, yeni tipten bir parti değildi, yani, proletaryayı erki alma savaşımına götürecek ölçüde atak değildi, devrimci durumdaki karmaşık koşullarda yönünü belirleyecek ölçüde deney sahibi değildi ve amacına doğru yürürken bütün ve her türlü görünür görünmez engelleri aşabilecek ölçüde becerikli değildi.

Birinci Dünya Savaşı öncesinde, işçi sınıfının örgütlendirilmesi ve sınıfsal bilinçlendirilmesi görevi önde duruken dar sosyalizmin eksiklikleri ve zayıflıkları henüz daha pratik olarak hissedilmiyordu. Ancak, Birinci Dünya Savaşı patlak verince ve ülkemizde de kapitalizmin yıkılması görevi pratik olarak gündeme geldiğinde bu eksiklikler ve zayıflıklar bütün belirtileriyle ortaya çıktı ve kesinlikle hissedilmeye başladı.

Birinci Dünya Savaşı sırasında ve özellikle Sosyalist Ekim Devriminden sonra, Parti, askerleri "Rus kardeşlerinin yolunu izlemeye", yani devrime hazırlamak göreviyle cephede ve cephe

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

gerisinde, ordu içinde geniş ajitasyon eylemi sürdürdü, sorunları açıklama çalışmaları yaptı. Ne ki, cephedeki askerler süngülerini savaş suçlularına çevirdikleri, ayaklanarak Sofya'ya doğru yürüdükleri, yani gerçekte Rus kardeşlerinin yolunu izlemeye başladıkları zaman, böylesi çözümleyici bir anda, Parti, askerlerin isyanını örgütlemek ve hareketin başına geçmek görevini, ~~ayaklanmaya~~ işçi ve köylüleri de çekerek ayaklanmayı bütün ülkeye yaymak, ona yön vermek, monarşizme karşı yani Alman emperyalizminin başlıca ajan yuvasına karşı ve savaştan zenginleşmek ve soygun ~~yapmak~~ yaparak için yararlanan iktidardaki kapitalist sınıfa karşı, ayaklanmayı bir halk ayaklanmasına dönüştürmek görevini yerine getirecek düzeyde olduğunu gösteremedi. Eğer o zamanlar Parti, barış ve halk demokrasisi belgisiyle hareket etseydi, kuşkusuz, köy ve kentten geniş emekçi yığınları birleştirilebilirdi. Ve partimizle Çiftçi Birliği arasındaki eylembirliği ayaklanmanın başarısını sağlayabilirdi. 1918 lerde, halk cumhuriyeti adına utkuyla sonuçlanacak bir halk ayaklanması, ülkenin ve Balkanların genel gelişme yönünü, halkın çoğunluğunun çıkarına uygun olarak, değiştirebilirdi.

Partimizin 1918 Sonbaharındaki ayaklanan asker yığınlarının başına geçememesinin başlıca nedeni, onun doktrinerciliğinde,

~~dar~~ ~~xxxx

bolşevikçe olmayan anlayışında ve yöntemlerinde, dar sosyalizmin kalıntılarında yatıtor.

Değişik ülkelerde devrimci sürecin özgünlüğünü, demokrasi savaşımıyla sosyalizm savaşımı arasındaki bağlantıyı ve organik bağı Leninci açıdan değerlendiremeyen partimiz, başlayan sosyal devrimler çağında, bir Marksist partinin, sosyalist olmayan halk demokrasisi belgisiyle hareket edemeyeceği kanısındaydı.

Işçilerle köylüler arasında savaş bağlaşıklığı konusunda Leninci bir anlayışa sahibolmayan Parti, daha çok köylülerden olunan asker yığınları/nın henüz daha, sovyet erki için savaşmaya hazır olmadıklarına göre, hiçbir gerçek devrimci savaşa da yetenekli olmadıklarını sanıyordu. Işte bundan dolayı, Marksizmi doktriner biçimde anlamasından dolayı, partimiz, asker ayaklanmasının yönetimini yüklenmedi, ayaklanmanın genel bir halk ayaklanmasına dönüşmesi için hiç bir hareket yapmadı bulunmadı ve bunun sonucu olarak da, ayaklanma izole edildi, yalıtlandı, yönetimsiz kaldı ve bastırıldı.

Özetle, dar sosyalizm, devrimci Marksist bir akımdı, ancak Bulgaristan koşulunda bolşevizm değildi. Partinin bolşevikleşmesi, yeni tipten Marksist şimdiki gibi, yasal bir gururla şimdiki kongrede belirdiği gibi, yeni tipten Marksist-Leninist bir parti değildi. (C o ş k u n a l k ı ş l a r).

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

2. Partimizin Kominist Enternasyonale~~işindeki~~ Girişi Ve Onun Bolşevikleşmesinin Başlangıcı

Bilindiği gibi, patimiz, Büyük Ekim Sosyalist Devrimini candan büyük bir coşku ve sevinçle karşıladı. Parti, Ekim Devriminin belgilerini kabullendi. Parti, ülkemizdeki emekçileri genç Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerini savunmaya ~~sevketti~~ a sefer etti.

~~Kurtuluş~~ İç savaşı, emperyalist müdahale ve Povoljiye'deki (Volga Boyu) büyük açlık sırasında, partimiz önemli bir siyasal kampanya ve yardım kampanyası başlattı. Emekçi köylülerimizin büyük bir coşkunlukla ve özveriye hazır biçimde Sovyet kardeşlerine önemli ölçüde besin maddesi verdikleri ve işçi sınıfımızın başta Parti olmak üzere sürdürdüğü savaşımla Bulgaristan topraklarında bulunan 20 binlik Vrangel ordusunun içinde bozgun yarattığı ve bu ordunun Çörçiller tarafından Sovyetler Birliğine askersel müdahale için kullanılmasına engel olduğu o aylar, tarihimizde unutulmaz aylar olarak kalacaktır.

Partimiz 1919 daki kongresinde kendisini Kominist Partisi ilân etti. Başka birçok ülkedeki partilerden ayrımlı olarak partimiz bir bütün olarak Kominist Enternasyonal'e girdi. Dahası var. Partimiz, Bolşevik Partisinin ve ölümsüz Lenin'in yönetimindeki Kominist Enternasyonal'in

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

kuruluşuna katıldı. Parti, yeni bir program bildirisi ~~yayınladı~~ kabul etti, bu bildiriyle, proletarya devrimini artık belirsiz bir geleceğin amacı olarak değil, yakın bir görev olarak, artık nesnel koşulları olgunlaşmış ve çözümü devrimin öznel etmeninin hazırlığına yani partinin kendisinin devrimi örgütleme ve yönetme hazırlığına ve yeteneğine bağlı bir görev olarak kabullendi. Parti, 192L de kongresinde, proletarya devriminin ana sorunu olarak, sovyet erki biçimiyle proletarya diktatörlüğü ilkesini kabul etti. Köylü sorununa değgin kararında, Parti, devrimin utkusunun zorunlu koşulu olarak, işçi sınıfının yönetimi altında işçi köylü ittifakı bağlaşıklığını ilan etti. Bu programsal ilkelerin kabullenmesine koşut olarak-ki bu ilkeler Lenin'in başlıca yapıtlarının Bulgarca olarak yayınlanmasıyla geniş biçimde yaygınlaştırılıyordu- Parti, Komünist Enternasyonal'in çalışmalarına da etkinlikle katılıyordu.

Parti, ilkesel olarak illegal savaşım yöntemlerini ve bu yöntemlerle parlamento, belediye ve il meclis kurullarına katılma gibi bütün legal savaşım olanaklarından geniş biçimde yararlanma arasında uyum sağlamayı benimsedi.

Parti askersel örgütünü kurmaya başladı, ordu içinde geniş bir propaganda ve örgütsel çalışmaları yapmaya koyuldu ve yığınları silahlandırmaya başladı. Parti, yıkım getiren savaştan sonra

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

emekçilerin sürdürdüğü coşkun savaşımların, ~~büyük~~ af için yapılan büyük hareketlerin, ~~sömürüye~~ Bakırköy'e karşı, Bulgaristanın Sovyetler Birliğine müdahale için bir üs olarak kullanılmasına karşı, Sovyetler Birliğinin tanınması için yapılan büyük hareketlerin başında bulunuyordu.

Bununla birlikte, Parti, belediyelerin birer ezgi aracı, soygun ve sömürü aracı olmaktan kurtarılarak, emekçilerin çıkarına hizmet eden organlara dönüştürülmesi için yığınsal savaşım sürdürdü. Bir sıra önemli kent belediyesi ~~ve~~ kimi köy belediyesi Komünist Partisinin yönetimi altında bulunuyordu. Öyle ki, 1920 yılında 22 kent ve 65 köy belediyesi komünist belediyesiydi. Bu belediyelerin işçi sınıfı ve/öteki halkın emekçi kesimlerinin yararına izledikleri halkçı ekonomik ve kültürel politika, doğal olarak burjuvazinin ve onun merkez erkinin şiddetli direnişiyle karşılandı. O dönemde komün adı verilen bu komünist belediyelerin kurulması ve güçlendirilmesi için sürdürülen sürekli ve son derece çetin savaşımlar ülkemiz tarihinde daima silinmez yer alacaktır.

Kuşku yok ki, proletaryanın Parti başta olmak üzere devlet erkini eline almadan, bu komünlerin için, uzun süre varlıklarını sürdürmeleri mümkün değildi ve birbirir ardına burjuvazi onları dağıttı.

Ne var ki, emekçilerin Partinin yönetiminde belediyeler

ri ellerine geçirmeleri, yığınların sömürücülere karşı ve halkın meyvalarını soyanlara karşı savaşımda birleşmelerine çok yardım etti ve üstelik bu yığınların Partiye olan güvenlerini daha da artırdı.

Partimiz, emekçi yığınların dolaysız gereksinmeleri için verilen savaşımı, genelinde, devrimin utkusu için verilecek kesin kavgaların hazırlığıyla bağlantılı olarak sürdürüyordu. Öte yandan, emekçilerin çok önemli çıkarları söz konusu olduğunda, ya da onların siyasal hak ve özgürlükleri ciddi tehlikelerle karşı karşıya kaldığında, Parti, genel siyasal grev örgütlemeye, örneğin 1919-1920 yılındaki taşıt grevinde olduğu gibi, ve 1922 de başkaldıran gericiliğe ve faşizme karşı çiftçi hükümetiyle işbirliğine giderek yığınları büyük eylemlere sürüklemeye başvurmaktan da çekinmedi. Öyle ki, Parti, böylece köy ve kentten yeni yeni büyük yığınları birleştirmiş oldu.

Ancak, Komünist Enternasyonal'e de katılarak, savaştan hemen sonraki ortamda meydana gelen devrimci durum koşulunda emekçilerin sınıf savaşımlarını yöneten bir parti olarak (ciddi ve) gelişmesinde önemli başarılara ulaşarak eylem sürdürmekte olmasına karşın, bugün Parti, henüz daha gerekli bilinç düzeyinde değildi ve parti yönetimi, şimdi de, darcılığın bolşevizmden ayıran somut köklü ayrılıkları belirlemeyi, Parti için bundan gerekli bütün dersleri çıkarmayı ve darcılığın

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

edindiği deneyi izleseydi, eğer Çifçi Birliğinin sağlıklı güçleriyle birleşmiş olsaydı ve eğer yeminli faşistlere karşı kararlı biçimde karşı çıksaydı, kuşku yok, faşist hükümet darbesi yenilgiye uğratılırdı.

Parti yönetiminde Dokuz Haziranda ve daha sonraki günlerde devrim konusunda bolşevikçe olmayan dar sosyalist görüşün üstün olması dolayısıyla, işte tam da bu yüzden, Parti manevi-siyasi yenilgiye uğradı; monarko-faşist güçlerin daha saldırıya geçmesinin başında onların tamamen dağıtılması bakımından, kapitalizme karşı ve sosyalizm için verilen savaşımda ciddi konumlar kazanma bakımından ortada olan olağanüstü elverişli durum kaçarılmış oldu.

Dar sosyalizm, ülkemizde işçi sınıfının ülküsel-siyasal silâhı olarak kapitalizmin savaş sonrası bunalımıyla ortaya çıkan yeni koşullarda ve dolaysız erk savaşımı koşulunda tarihin sınavından geçemedi. Bu silâh, ülkemizde proletaryanın utkusunu sağlamaya yeterli olmadığını ve uygun bir silâh olmadığını açıkça göstermiş oldu.

Partimizin bunun bilincinde olması, kendi devrimci deneylerinin ışığı altında, darcılığın bolşeviklikten ayrılığını

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

~~görmesix ve hükümx siyasalx ve örgütselx çalışmalarınınx~~
görmesi ve ~~kendi içine çöküp yerleşmiş~~ partide sözeklenmiş olumsuz sosyal demokrat görüşlerden geçmişin alışkanlık ve yöntemlerinden kesinlikle kurtularak bütün örgütsel ve siyasal çalışmalarını Marksizm-Leninizm ruhunda yeniden düzenlemesi gerekiyordu. Başka zaman da söylediğim gibi, sağlıklı Marksist dar sosyalist geleneklerin, ~~iyi olumluluklarının~~ erdemlerin ve iyi deneylerin bolşevik kazanında eritilmesi gerekiyordu.

Partimiz, artık bu yola girmişti, ancak, eski dönemin olumsuz kalıntılarından temizlenmesi ve bolşevikleşmesinin Eylül Ayaklanmasının bastırılmasından sonra meydana gelen ağır beyaz terör ve gizlilik koşulları, düşmanın durmadan gaddarcasına saldırıları içinde olması gerekmişti.

3. 1923 Eylül Ayaklanması, Partinin Bolşevikleşmesinde Dönüm Noktasıdır

~~Biz 1923 Antifaşist Eylül Ayaklanmasını~~
Biz, Bulgar Kominist Partisince örgütlenen ve ~~sürdürülen~~ yönetilen Anti-Faşist 1923 Eylül Halk Ayaklanmasını, Partinin darcılıktan bolşevikleşmeye doğru gelişmesinde bir dönüm noktası sayıyoruz.

Kominist Partisi, faşist hükümet darbesiyle meydana gelen bunalım sırasında ulaşamadığını, daha sonra, faşist hükümet ülkeyi

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

yeni bir bunalıma sürüklediği ve bunun da Silâhlı Eylül Ayaklanmasını doğurduğu sırada gerçekleştirmeyi denedi.1923 Ağustosunda Komintern tarafından yardım gören sağlam Marksist çekirdek,Parti yönetiminde üstünlük sağladı ve parti stratejisinde ve taktiğinde zorunlu köklü değişikliği gerçekleştirdi.Parti o zamana değin var olan yalıtkanlığından kurtuldu,bütün anti-faşist güçlerin köy ve kentten emekçiler blokunda birleşmesi çizgisini kararlı biçimde izlemeye başladı ve işçi-köylü hükümeti için silâhlı ayaklanma da dahil olmak üzere yığınları her yönden monarko-faşist diktatörlüğe karşı savaşa hazırlamaya başladı.

Bu yeni çizgiyi izleyen Parti,Çifçi Birliğiyle ortak savaşım için anlaşmaya girdi,Makedonya Örgütü'yle anlaşmayı denedi, yöneticileri tarafından Tsankov'culuğun savaşa arabasına bağlanan Sosyal Demokrat Partiye ortak savaşım için elini uzattı.Çifçi Birliği'yle işbirliği içinde,Parti, 1923 Eylül Silâhlı Halk Ayaklanmasının başına geçti.

Kuşku yok ki,1923 Eylül Silâhlı Ayaklanmasının yapıldığı koşullar,Haziran koşulları kadar elverişli değildi.Girişim düşmanın eline geçmişti.Ne ki,eylül ayında da ayaklanmanın başarısı nesnel olarak olanaklıydı,reel idi.Her şey harcanacak enerjiye,

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

direngen ataklığa ve Kominist Partisinin, ayaklanan halkın birlikteliğine bağlıydı. Ancak, Partide, Dokuz Haziran taktiğinin, bütün örgütlerde, aşağıdan yukarıya değin yanlış ve zararlı bir taktik olduğu tam olarak kavranmamış olduğu için, başka zaman da belirttiğim gibi, Parti, daha, gerçekten, bolşevik bir parti olmadığı için, bu durum, ona, 1923 Eylül Ayaklanmasını doğru olarak örgütlemede, yönetmede ve başarıyı sağlamada engel oldu.

Bundan başka, Eylül olayları gösterdi ki, faşizme karşı kesin, uzlaşmaz savaş çizgisi Parti merkezindeki sayısı hiç de az olmayan yöneticiler tarafından ve yerel örgütlerdeki yöneticiler tarafından ya tamamen kabul edilmemiş, ya da savaşa inanç duyulmadan istençsizlikle, partiyi gerçekten böylesi bir savaşa hazırlama isteği olmadan, sözde, kabul edilmişti. Bu olayların bir sıra parti örgütünü ayaklanmaya hazırlıksız durumda bulmasının nedeni işte buydu. Ayaklanma sırasında, yerel örgütlerdeki birçok parti yöneticisi, faşist iktidara karşı her hangi bir eyleme geçmeye ya karar vermiyorlardı, ya da, karar vermek yeteneğini gösteremiyorlardı

Işte ayaklanmanın başlıca yenilgi nedenleri bunlardı.

Ne var ki, işçi sınıfının kurtuluş savaşımının gelecekteki utkusuna katkı getiren yenilgiler vardır. 1923 Eylül Ayaklan-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

masındaki yenilgi böylesi bir yenilgidir.

Partinin ayaklanmanın başına geçmesi, Dokuz Haziran teslimiyetçiliğine son verilmesi ve faşist diktatörlüğe karşı kararlılıkla savaşım çizgisinin benimsenmesi, Partinin ve ülkemizde devrimci hareketin geleceği bakımından çözümleyici bir önem taşıyordu.

Eylül Ayaklanması, halk yığınlarıyla faşist burjuvazi arasında öylesine derin ve kanlı bir uçurum açmıştır ki, bunun artık hiç bir biçimde doldurulması olanağı yoktu. Son evrede faşizm hiç bir zaman kendi konumunu güçlendirmeyi başaramadı vegeniş sosyal bir dayanak yaratamadı. Öte yandan, Komünist Partisinin anti-faşist tek cephe kurma kurma yönünde sürdürdüğü özverili savaşım ve ardıcıl biçimde ve yorulmadan çalışması, onu halk yığınlarıyla sıkı biçimde bağladı, bağlarını artırdı, güçlendirdi ve onun, demokrasi ve sosyalizm savaşımında kent ve köyden emekçilerin gerçek öncüsü olarak yükselmesine ön koşullar yarattı.

Bunlar, Partimizin devrim hazinesine sağlanmış büyük başarılardı.

Eylül Ayaklanmasının Partiye verdiği kanlı ders, onun bolşevikleşme sürecini kesinlikle ileri götürdü. Partinin lideri Dimitır Blagoev'in Dokuz Haziran hatasını açıkça kabul etmesi, ve

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Eylül Ayaklanmasını tamamen onaylaması da buna yardım etti.

Ancak özdeş zamanla yenilgi ve Partinin ve yığınların uğradığı ağır kayıplar likidatörlüğü, Partideki sağ ve sol akımları besledi. Her iki akım da, Eylül Ayaklanmasına karşı çıktılar ve Partinin Eylül çizgisinde olan yönetimine karşı ilkesiz bir blokta birleştiler. Bu blokun son amacı, gerçekte Kominist Partisini likide etmekti.

Nikola Sakarov ve Ivan Klinçarov'un başı çektiği bir grup eski komünist eylemci Partiyi "likide edilmiş" ilan ettiler ve bir oportünist, ölü doğmuş "Bağımsız Emek Partisi"nin temelini attılar. Işçiler, bu ihanet "partisi"ni hiddetle karşıladı, MK si ise bu likidatörleri Partiden attı. Bu olay, Eylül Ayaklanmasının yenilgiye uğramasından sonra Partiyi tehdit eden tehlikeye bir işaret niteliği taşıyordu ve bu tehlikeye karşı kararlı bir savaşım verilmesi gerektiğini gösteriyordu.

Eylül ~~Yenilgisinden~~ sonra ve Partinin faşist hükümet tarafından yasa dışı ilân edilmesinden sonraki dönemde, 1924 Nisanında ülke illerinin çoğundan seçkin ~~çoğunluğu il~~ delegelerinin katılmasıyla yapılan gizli Vitoşa Konferansı, Partinin gelişmesinde önemli bir andır.

Vitoşa Konferansı, Kominist Enternasyonal'in ele aldı-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ğı dönemdeki olaylar ve Partinin taktiği konusundaki değerlendirmelerini destekledi. Konferans, Partinin 9 Haziran öncesinde, tek cephe taktiğinin uygulanmasında ciddi yanlışlıklar yaptığını ve 9 Haziranda ise yazgısal yanlışlık yaptığını kabul etti.

Konferans, "Partinin, Ağustos başlarında aldığı silâhlı ayaklanma çizgisini doğru kabul ediyor," ancak, Eylül'den önceki MK ve Parti Kurulunun çoğunluğu tarafından inatla sürdürülen Dokuz Haziran taktiğini eleştiriyor. MK nin aldığı yanlış konumu haklı gösterme, Partinin silâhlı ayaklanma çizgisine bilinçli olarak yönelmesine çok engel oldu". Vitoşa Konferansında böyle belirtiliyordu.

Konferans, Partinin, halk yığınlarınca başlatılan "ayaklanmanın başına geçmesini", " onun amacı olarak işçi-köylü hükümeti kurulmasını belirtmesini" ve " o korkunç ağır koşullarda", ayaklanmayı "örgütlemeyi, birleştirmeyi ve genişletmeyi" denemesini haklı görüyor. Böylece, Parti," devrimci ajitasyon ve propagandadan sonra devrimci eyleme geçme yeteneğinde olduğunu", "kendi önüne koyduğu görevi, yani, işçi-köylü hükümetinin kurulabilmesi için emekçileri yeni bir silâhlı ayaklanmaya ahzırlayıp sürmek görevini gereken biçimde yerine getirebilecek bir gerçek kominist partisi olduğunu" gösterdi.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

İ k i : Komünistlerin ve Çiftçi Birliği üyelerinin seçimlere ortak listelerle katılmaları, onların geçmişten ders aldıklarını ve tek cephe taktiğini kabul ettiklerini gösteriyordu. Komünist Partisiyle Çiftçi Birliğinin ortaklaşa savaşımı, seçimlerde başarı kazanma bakımından çözümleyici önem taşıyordu.

Ü ç : Faşist diktatörlük, Partinin yığınsal legal savaşımını çok güçleştiriyordu. Özdeş zamanla yeni bir silâhlı savaşım, Partiyi, yığınları askersel yönden eğitmeye dikkat ayırmaya zorladı.

Faşist hükümetin beyaz terörüyle beslenen bu ortamda, Partide ve onun hükümet terörüne karşı yanıt olarak çeteler ve ayrı ayrı terörist eylemler örgütlüyen askersel örgütünde aşırı sol sapma tehlikesi doğdu.

Bu arada, 1924 yılı sonlarında ve 1925 yılı başlarında durum değişmişti. Kapitalizmin Avrupada geçici bir zaman için ve kısmen istikrar sağlaması dolayısıyla faşizmin uluslararası durumu ve iç durumu geçici olarak sağlamlaştı. Yeni bir silâhlı ayaklanma da ufukta gözükmüyordu. 1925 Martında, Partinin yurt dışı temsilciliği, ülkenin iç ve dış durumunu yeniden değerlendirdi ve Partiye, si-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

lâhlı ayaklanma çizgisinden vazgeçilmesini önerdi.Önerilen bu yeni çizginin,yığınsal örgütler kurma,işçi ve köylülerin birincil gereksinmelerini karşılama yönünde onların yığınsal savaşımlarını geniş-letme çizgisinin,Parti ve devrimci hareket için kaçınılmaz bir ölüm demek olan aşırı sol sapma tehlikesini önlemesi gerekiyordu.Ne ki, ülkedeki parti yönetimi,o zaman,kararlı biçimde ve zamanında aşırı sol sapmaya karşı duracak,silâhlı ayaklanma çizgisinden vazgeçecek ve yeni beliren durumu göz önüne alarak bütün çalışmalarını yeniden düzenliyecek tutumu gösteremedi.

Faşist hükümet daha büyük bir hiddetle terör siyasetini sürdürüyordu ve Partinin askersel örgütünün yönetimi tarafından sürdürülen ve Sofya Katedraline bomba atılmasıyla en yüksek noktasına ulaşan çaresizlik içindeki eylemlerden yararlanarak aktif komünistleri,işçi ve köylü eylemcilerini yığınsal biçimde öldürmeye,kıymaya başladı.

Bilindiği gibi,Sofya Katedrali'ne 16 Nisan 1925 de ~~bomba atılması~~ dolayısıyla başlatılan terör,partiye çok ağır bir ~~darbe vuruş getirdi.~~ Parti yönetimi ~~üç parçaya bölünmüştü.~~ Eylül Ayaklanmasından sonra sağ kalan parti kadrolarından büyük bir kısmı zaten öldürülmüştü,hapishanelere atılmıştı ya da yurt dışına çıkmak zo-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

runda bırakılmışlardı.Illegal çalışma koşulları olağanüstü biçimde zorlaştı.Oysa bu koşullarda,Partinin emekçilerin savaşımının yönetilmesini sağlaması,faşizme karşı savaşımı sürdürmesi gerekiyordu. Bununla birlikte,Partinin 1923 ve 1925 yenilgilerinden dersler çıkarması,bu yenilgilerin başlıca nedenlerini ortaya koyması,Parti kadrolarını ve Partinin bütün üyelerini bolşevik temelde birleştirmesi gerekiyordu.Parti,ağır yenilgilere uğramıştı,önemli ölçüde yara almıştı,en iyi yöneticilerinden yoksun kalmıştı ve bundan dolayı gelişmesinin en çok güç bir evresinde bulunuyordu.

Partinin geçmişi ve bolşevikleşmesi sorunu,ilk kez, 1925 yılında,Yurt Dışı Temsilciliğinin girişimiyle ve Kominist Enternasyonal Yürütme Komitesinin onayıyla toplanan ve MK sinin sağ kalan üyeleriyle 1923-1925 olayları sırasında yurt dışına iltica etmiş parti eylemcilerinin katıldığı Moskova Toplantısında ortaya kondu ve incelendi. Ancak,Partinin " giderek ve güçlük çekmeden, ağır iç bunalımlar geçirmeden,kapitalizmin organik gelişme çağından onun yıkılması çağına geçmeyi başardığı,devrimci çağın özelliklerini benimsemeyi ve ona uyarlanmayı başardığı" yolundaki değerlendirme, bu değerlendirme abartılmıştı,gerçek duruma tamamen uymuyordu.Deney gösterdi ki,Partinin "Kapitalizmin organik gelişme çağından yıkıl-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

çağına geçişi" zorluklarla doluydu, ikircimlik vardı, 1918 yılındaki Vladaya Asker Ayaklanması sırasında, 1923 Dokuz Haziranında yapılan yanlışlıklar gibi, 16 Nisan 1925 ~~tekt~~ Askersel Örgüt yönetiminin yaptığı aşırı-solcu yanlışlık gibi bir sıra ağır yanlışlıklarla doluydu.

Devrimci çağın belirgin niteliklerini özümlemek, genelinde, ciddi ve zor bir görevdi, partimizin çalışmalarını sürdürdüğü Balkanlarda ~~bu~~, devrimci çağın özelliklerini anlamak çok daha zordu. Toplantının, Rus devriminin ve öz devrim deneylerinin öğrenilerek, Marksizm-Leninizmin bir kılavuz olarak benimsenmesinin gerektiğini saptamış olması doğruydu. Partinin sağlam bir özeleştiriyle "her tarihsel durumda ve somut koşulları göz önüne alarak kendi yönünü saptıyabilmek yeteneğini gösterebilecek, yığınları uluslararası devrim yolundaki savaşımda doğru yönetecek biçimde yeniden eğitilmesi" gerekiyor.

1926 yılında yapılan MK Viyana Genişletilmiş Toplantısı da, Partinin bolşevikleşmesi sorununda Moskova toplantısından öte gidemedi. Gerçekten de, bu toplantı " parti yığınlarının Parti etrafında ~~ideolojik yönden~~ ve Kominist Enternasyonal etrafında ve Leninizm temeline dayanarak ülküsel yönden birleştirilmesi" görevini özellikle belirtti. Öte yandan gerek Moskova toplantısı gerekse MK nin Genişletilmiş Viyana Toplantısı, Leninizm ışığı altında kendi deneylerini öğrenmenin Par-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Konferans Partinin geçmişini incelemek ve genel bir değerlendirilmesini yapmak için ciddi bir deneyimde bulundu.Konferans dar sosyalizmi bolşevizme yaklaştıran ve Partinin bolşevikleşmesine yardım eden öğeleri gösterdi.Konferans,özdeş biçimde,dar sosyalizmi bolşevizmden ayıran ve Partinin bolşevikleşmesini köstekleyen sorunları da gösterdi.Ne ki,Ikinci Parti Konferansı da,bir sıra önemli adımlar atılmış olmasına karşın,işi sonuna değin götürmedi,darcılığın devrimin temel sorunlarında Leninizmden ayıran köklü farkları belirlemedi.Ikinci Parti Konferansı da,Partinin bolşevikleşmesini,Partideki sosyal demokrat kalıntıların giderilmesi ve onun bolşevikçe (Marksist-Leninist olarak) yeniden silâhlandırılması için savaşım sürdürmek değil devrimci darcılığın yeni koşullara uyarlanması olarak düşünüyordu.Ikinci Parti Konferansı,savaş sonrası dönemde,Partinin genelikle "Bulgar proletaryasının bir devrimci partisi olarak hareket ettiğini ve geliştiğini" vurgulayarak,onun,savaş öncesi dönemin ardıcıl biçimde ve ekonomik savaşım yöntemlerinden,ajitasyon ve propaganda yöntemlerinden geçerek,devrimci çağın gereksinmelerine ve istemlerine uyarlanan yığınsal devrimci hareketler yöntemine gittiğini" ilân ediyordu.Gerçekten de,Konferans,bu gelişmenin " doğru bir çizgide değil,zikzaklarla ve ikircimlikle sürdüğünü",Partinin bolşevikleşmesinin "onu ileri

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

iten bolşevik yönsemeyle, geri çeken sosyal demokrat kalıntıların savaşımı"yoluyla olduğunu belirtiyor, ancak, bununla birlikte, tek yanlı olarak, "devrimci darcılığın, Eylül cizgisiyle birlikte Partinin, Bulgar proletaryasının bolşevik partisinin, iki sarsılmaz kökü olarak kaynaştığını" duyuruyordu.

Ikinci Parti Konferansı, Eylül Ayaklanmasını "Dokuz Haziran taktiğinin tamamen yadsınması", "sosyal demokrasiyle ve Dokuz Haziran çizgisiyle bağları tam olarak ve geri dönülmez biçimde koparmanın" temel taşlarını koyan bir dönüm noktası olarak, Partinin bolşevikleşmesinde en kararlı bir adım olarak niteliyordu.

Ikinci Parti Konferansı, dar sosyalistlik dönemini değerlendirirken, darcılığı bolşeviklikle eş tutmasa da, onu bolşeviklikten ayıran öğeleri tam olarak göstermiyor, öncelikle onu bolşevikliğe yaklaştıran öğeleri belirtiyordu.

Bu dönemi gözden geçirirken, birçok kez belirttiğim gibi, bu kürsüden de söyleyeyim ki, D.Blagoev'in en yakın arkadaşları olarak bizlerin, onun ölümünden sonra, devrimci hareketin olumlu, büyük bir kısmından son damlasına değin yararlanarak, dar sosyalist dönemin bolşevikçe olmayan kalıntılardan daha ivedi biçimde ve tam olarak kurtulabilmek için, Partinin ve Bulgar proletaryasının devrimci geçmişinin bütün

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

değerlerini zamanında Marksist-Leninist açıdan ele alıp gereken değerlendirmeyi yapamamamız üzüntü vericidir.

Değişik aşırı solcu raslantısal öğeler, Partimizin yönetimine girebilmek ve üstelik yönetimde üstün gelebilmek için bu durumdan ve bununla birlikte ağır gizlilik koşullarından yararlandılar.

4. Partideki Sol Sekterliğe Karşı Savaşım Ve Sol Sekterliğin Önlenmesi

Sol sekterlerden Iskrov, Georgi Lambrev, Iliya Vasilev (Boyko), Komünist Enternasyonal'in saygınlığını kötüye kullanarak, ülkede kendilerini onun kararlarının en iyi yorumcuları diye göstererek, dediğim gibi, Partinin içinde bulunduğu ağır gizlilik koşullarından yararlanarak ve özdeş biçimde, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesindeki ~~düşman öğelerin~~ ve o dönemde öteki komünist partilerde bulunan gizli düşman öğelerin yardımını görerek, 1929 Yazında, fraksiyonist bir tutumla, MK plenumunu ~~toplayabildiler~~ örgütlemeyi ve filen parti yönetimine yerleşmeyi başardılar. Sol sekterler, bolşevikleşme maskesi altında, gerçekte, anti-bolşevik bir çizgi izliyorlardı. Onlar, "darcılığın kökünün kazınması" belgisini bayraklaştırarak, gerçekte, Partiye bağlı eski kadrolara, Partinin devrimci geçmişine karşı alçakça bir savaşıma

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

gunluk giderek ortadan kalkmaya başladı.1927 yılında,işçi sınıfının legal örgütü olarak Işçi Partisi oluşturuldu.Işçi sendikaları yeniden kuruldu.Gizli Komünist Partisinin yönetimi altında hareket eden Işçi Partisi,kısa bir süre içinde,yığınlar arasında büyük saygınlık kazanmayı başardı. Yığınların yeni devrimci atılımlarını gösterir belirtiler gözlenmekteydi. Bu dönemde ciddi grev savaşımları gelişti,seçimlerde büyük başarılar kazanıldı,legal olanaklar geniş biçimde kullanılıyordu.Parti büyüyor ve ataklıkla ileri doğru yürüyordu. Ancak,kuşku yok ki,sol sekter fraksiyonun kötü[illegible] etkisi olmasaydı,Partinin başarıları çok daha büyük olacaktı.Örneğin,II-ci Plenumda, "sol" sekterler,dikkatlerini Partinin yığınların yeni savaşkan atılımlarının başına geçmesine ayıracakları yerde,Partinin geçmişi konusunda skolastik sekter görüşler üstüne kafa yormaya başlamışlar ve hiç bir işçinin sonuna değin okuyamayacağı kilometreleri bulan uzun kararlar çıkarmışlardı.Özdeş biçimde,sol sekter fraksiyon yüzünden,partimiz 1931 yazında olduğu gibi,19 Mayıs 1934 hükümet devirimi sırasında da faşist diktatörlük cephesinde açılan ciddi gediğin genişletilmesini ve başarıyla sonuçlandırılmasını sağlayamamıştır.

Özünde Troçkist bir çizgi olan sol sekter çizginin

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Komintern çizgisiyle hiç bir ilişkisi yoktu, Komintern çizgisine düşman bir çizgiydi. Çünkü:

B i r i n c i o l a r a k : Hareketteki güçlerin somut Marksist temelde analizi temeline dayanılarak uyanıklıkla durum değerlendirilmesi yapılacağı yerde Leninci stratejinin ve taktiğin genel formülleri yinelenip duruluyor ve ülkemizdeki somut koşullar göz önüne alınmadan öteki komünist partilerin saptamaları mekanik olarak ülkeye taşınıyordu. Sol sekter yönetime karşın Partinin ulaştığı başarıları sol sekterler kendi başarıları olarak gösteriyor ve Partinin, doğrudan doğruya Bulgaristanda proletarya diktatörlüğü kurma göreviyle karşı karşıya bulunduğunu ilân ediyorlardı.

I k i n c i o l a r a k : Partinin belgilerini işçi ve köylüler arasında yaymak, savaşımı hazırlamak ve yığınları savaşıma geçirmek için ciddi ve ısrarlı çalışmalar yerine "devrimci" lâfazanlık yapılıyor, "devrimci" eylemler için bombastik çağrılar ileri sürülüyordu. "Genel, açık ve sürekli atılım", "sokaklara egemen olma," topraklara el koyma" belgileri ve benzeri "devrimci" (kafa şişiren sözler) sol sekter çizgi için çok tipik belgilerdi. Siyasal grev belgisi o denli gözden düşürülmüştü ki, Sendikal Enternasyonal

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

özel olarak,Bulgaristanda bu belginin ortaya sürülmesine karşı çıkmak zorunda kalmıştı.

Üçüncü olarak: Parti üyelerinin ve yığınsal örgüt üyelerinin parti kararlarını ve yönergelerini bilinçli olarak özümlemelerine dayanan gerçek bir yönetim yerine,mekanik,kaba buyruk yönetimi getirilmişti.Sol sekter yönetimin partimiz tarafından kurulan legal Işçi Partisine karşı tutumu yanlıştı ve son derece zararlı bir tutumdu.Yığın deneyleri olan büyük sayıda işçi kadrolarının Işçi Partisinde birleşmiş olmalarına karşın ve Kominist Partisinin yığınlara etkisinin Işçi Partisi aracılığıyla sürdürülmesine karşın,bu partinin kadroları ikinci dereceli kadrolar sayılıyordu.19 Mayıs 1934 hükümet darbesinden sonra Işçi Partisi ve öteki yığın örgütleri yasaklanınca,sol sekter yönetim hiç bir direniş örgütlemedi ve Işçi Partisini "kendi kendisini lâğvetmiş" ilân etmekte acele etti.

Dördüncü olarak: Düzmece bir "bolşevikleşme" maskesi altına gizlenilerek,Partinin dar sosyalizm evresi "menşeviklik" ve "bolşevikliğe düşmanlığı" dönem olarak ilân edilmişti. Eylül Ayaklanmasını savunma maskesiyle,eylemde Eylül Ayaklanması sorununda Troçkist "eleştiriler" yaygınlaştırılıyor ve Partinin

TÜSAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Eylül kadrosuna savaş ilân ediliyordu. Sol sekter yönetim, üstelik Leipzig Davası sırasındaki uluslararası anti-faşist kampanyayı bile sabote etti.

B e ş i n c i o l a r a k: Sol sekterler, dışardaki Troçkist kardeşlerinin yardımıyla, geçici bir süre için Partinin iç yönetimini ellerine geçirerek ve Parti adına hareket ederek, Partide, Troçkist gizli bir fraksiyon kurdular. Leninizm maskesi altına gizlenerek ve iki yüzlü bir biçimde Komintern'in saygınlığından yararlanarak Partinin temellerini yıkıyor, devrimci hareketi gözden düşürüyorlardı.

Teşekkürle belirtmem gerekir ki, Partinin sol sekterliğin ortadan kaldırılması için sürdürdüğü savaşım Kominist Enternasyonal tarafından ve onun yönetici partisi Bolşevik Partisi tarafından, özellikle MK İkinci Plenumuyla ilgili olarak, Kominist Enternasyonal Yürütme Komitesince(KEYK) yadsınan kararlar bakımından, ciddi biçimde desteklenmişti.

Partimiz açısından KEYK Politsekratarya'sının 1930 Ağustos kararı çok önemliydi. Bu kararda, Bulgaristandaki kominist hareketin ana sorunları yer almıştı. Bu karar, Partideki sağlıklı kadroların gerçek bir Marksist-Leninist politika temelinde birleşmelerine sağlam bir dayanak oldu.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Karar, Partinin yadsımaması gereken, "bilinçli olarak sürdürmesi ve derinleştirmesi" gereken dar sosyalistlik döneminin devrimci-Marksist öğelerini açıkça gösterdi.

Ancak, bununla birlikte, Politsekrataryanın kararı, proletarya devriminin ana sorunlarında, darcılıkla Leninizm arasındaki ayrılığı da tam olarak belirtiyordu. Karar, Eylül Ayaklanmasını, Partinin bolşevikleşmesinde çözümleyici bir dönüm noktası olarak, eski ve yeni parti kadroları arasında, parti yönetiminin bolşevikçe olmayan gelenek kalıntılarına karşı, çocukluk hastalığı sol komünizme karşı yeterli biçimde ardıcıl savaşım vermemesi dolayısıyla engelenen bolşevik kristalleşmenin başlangıcı olarak tanımladı.

Karar, Partiye, devrimin ajitasyonu ve propagandası rolünden ek savaşımında yığınları örgütleme ve onların yöneticisi olmaya konumuna geçiş döneminde kendisine köstek olan dar sosyalistlik evresinin kalıntılarından tamamen kurtulma, gerek başlıca tehlike olan her türlü oportünizm, kuyrukçuluk ve passiflik belirtilerine karşı olduğu gibi, sol sekterliğe karşı da genel bir savaşım platformunda derlenip toparlanma çağrısında bulundu.

KEYK Politsekrataryası, Partiye, grupçuluğa ve Partinin fraksiyonculukla dağıtılması yolunda beliren tehlikeye karşı karar-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

lı savaşım çağrısında bulundu.

Partinin Komintern tarafından hazırlanan plâtforma dayanarak derlenip toparlanması süreci, kararı sadece sözde kabul eden, gerçekte ise onaylamadıklarını Kominternden de, Partiden da gizleyen ve sol sekter ruhta onu düzeltmeye giden sol sekterler tarafından engellendi.

Parti yeniden, varlığı ve gelişmesi bakımından, ciddi bir tehlikeyle karşı karşıya geldi. Partinin kurtarılması için bütün güçlerin harekete geçirilmesi, sol sekter çizginin ortadan kaldırılması için Parti yönetiminin sol sekterlerin elinden çekip alınması, devrimci lâfazanlıktan gerçek bolşevikçe yığınsal çalışma ve savaşıma geçilmesinde kararlılıkla dönüş yapılması zorunluğu vardı. Yalnızca Parti yaşamının tüm alanlarında sekter sapkınlığın hızla ortadan kaldırılmasıyla Partiye yığınlarla yeniden bağ kurmada yardım edilebilir ve onu faşist-askersel diktatörlüğü yıkmak için tek anti-faşist halk cephesi kurma yeteneğine kavuşturulabilir.

Illegalite koşullarından ve faşist terörden ileri gelen büyük güçlüklere karşın, partimiz, Komünist Enternasyonal'in yardımıyla bu önemli görevi de başarıyla yerine getirebildi. (A l - k ı ş l a r)

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

5. Partinin Yeni, Bolşevik Çizgisi

Komünist Enternasyonal'in VII ci Kongresi, işçi sınıfı ve emekçiler için, halkların özgürlüğü ve barış için en büyük tehlike olan faşizme karşı savaşımı yakın evre ana görevi olarak öne sürerken komünist partilerinin siyasal çizgilerinde bir dönüm noktası yapmış oldu. Faşist saldırının durdurulması ve faşizmin yenilmesi için, işçi sınıfının tek bir yumruk olarak birleşmesi ve bu temele dayanılarak güçlü bir anti-faşist halk cephesinin kurulması zorunludur. Tek cephenin gerçekleştirilmesi, komünistlerin kendi sıralarında köklü bir illete dönüşmiş olan kendi beğenmişlik sekterliği ortadan kaldırmaları gerektir. Kominterndeki sekterlik, yığınların devrimcileşme düzeyini büyümseyerek ve emekçilerin dolaysız çıkarları ve haklarını koruma savaşımını küçümseyerek faşizmin saldırıları karşısında passifliği beslemiş oluyordu. Sekterlik yığınsal politika yerine soyut bir propaganda ve doktrinercilik getirerek, belgileri ve taktiği bütün ülkeler için kalıplaştırarak ve her ülkenin somut özelliklerini hesaba katmadan hareket ederek, komünist partilerinin büyümelerini yavaşlatıyor, gerçekten yığınsal savaşım sürdürülmesini güçleştiriyor, komünist partilerinin

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

geniş emekçi yığınlarını kazanmasını engelliyordu. Ancak, bununla birlikte, kominist partilerinin, tek cephenin geniş biçimde uygulanması sırasında, kendiliğindenlik ve otomatizm, partilerin rollerini küçümseme, çözümleyici hareketler anında ikircimlik gösterme durumunda belirecek ve artacak olan sağ tehlikeye karşısında da uyanık olmaları gerektir.

Kominist Enternasyonal VII ci Kongresinin temel saptaması işte böyleydi.

Kominternin VII ci Kongresinin kararları, partimizde de dönüm yapılmasına, onun tam olarak bolşevikleşmesine çözümleyici bir etki gösterdi. Daha 19 Mayıs 1934 olaylarıyla ilgili olarak Kominternin sol sekter yönetime karşı aldığı karar, kendi kendisini yönetici ilan etmiş sol sekterlerin yönetimden düşürülmesi, Partide dönüm yapmaya hiç mi hiç yetenekli olmayan bu yönetimin değiştirilmesi sorununu kesinlikle gündeme getirmişti. 1935 yılı başlarında bu yönetim değişikliği tamamen yapılıp bitirilmiş oldu.

Yeni parti yönetimi 1 Ekim 1935 de yayınladığı açık mektupla, Kominternin 1934 yılındaki kararına dayanarak, son yıllardaki sol oportünist sekter çizginin, "parti yönetiminde, geçici olarak küçük burjuva öğeleri olan doktrinerlerin, sekterlerin, fraksi-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

önerisinde bulundu.Parti,yığınların durumlarının kökten iyileşmesini ve halkın özgürlüklerinin,barışın ve ülkenin bağımsızlığının en tam ve ardıcıl biçimde korunmasını yalnızca Bulgaristanda kurulacak bir sovyet hükümetinin sağlayacağınagörüşünde olmasına karşın,belirtilen platformun uygulanması için anti-faşist halk cephesinin kuracağı bir hükümeti destekleyeceğini ilân ediyordu.

I k i . Plenum,sol sekter yönetimin değiştirilmesini ve yönetimin,Partinin yeni,bolşevik çizgisine yandaş olan denenmiş ve inanmış kişilere teslim edilmesini tamamen onayladı.Bununla birlikte,Plenum,sol sekter çizginin anti-Leninci,Troçkist niteliğinin Parti üyelerince anlaşılması için sol sekter çizginin eleştirisinin derinleştirilmesi,yalnızca sözde değil eylemde yeni parti çizgisinin bilinçli olarak benimsenmesi için sistemli biçimde ve derinliğine inilerek açıklayıcı çalışmaların yapılması zorunluğumu da belirtti.

Ü ç . Plenum,bütün Partiye bağlı kadroların,yaşlı ve genç kadroların birleşmeleri ve pratik çalışmalara çekilmesi için, Partinin Marksist-Leninist temelde gerçekten ve bilinçli olarak Merkez Komitesi etrafında birleşmesi için ayrıntılı bir yönerge

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

hazırladı.

Bu yeni, bolşevik çizgi dolayısıyla, Partinin yığınlarla olan bağları yeniden kuruldu ve ülkenin siyasal yaşamındaki rolü artmaya başlamıştı.

Güç olmasına karşın, öteki faşist olmayan partilerin sağ liderlerinin direnişine ve sabotajlarına karşın anti-faşist halk cephesi kuruluyordu. Anti-faşist halk cephesi ve öncelikle Parti, seçimlerde- genel ve yerel- büyük siyasal güçler olarak belirdiler.

Ülke içinde anti-faşist halk cephesinin savaşım verdiği başlıca düşman, faşizmi taşıyan Çar Boris hükümeti ve Tsankov'un sosyal hareket denen örgütlenmesiydi. Barışı ve Bulgaristanın ulusal bağımsızlığını tehdit eden dış düşman ise faşist devletlerdi, Hitlerci Almanya ve faşist Italya. Anti-faşist halk cephesi, bu ikili tehlikeye karşı yığınları barış için, savaş kundakçılarına ve onların Bulgar ajanlarına karşı, Bulgaristanın ulusal bağımsızlığını korumak, bütün komşu ülkelerle dostluk ilişkileri kurmak, barış ve demokrasi siyaseti, savaşa ve faşizme karşı siyaset izleyen büyüklü küçüklü bütün demokratik devletlerin kolektif güvenliği ve ortaklaşa olarak savunulması için savaşama sürüklüyordu.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Hitlerci Almanyanın harıl harıl yeni bir dünya savaşına hazırlanması, Hitlercilerin Avusturya ve Çekoslovakyaya saldırmaları ve Alman emperyalistlerinin Bulgar monarko-faşizminin desteğiyle Bulgaristana boyun eğdirmek ve onu kendi "yaşam alanına" katmak çabaları ve sonra da, Almanyanın Polonyaya saldırmasıyla dünya savaşının patlak vermesi, Balkanların ve Bulgaristanın savaşa sokulmasını dolaysız bir tehlike kıldı. Parti, haklı olarak, Sovyetler Birliğinin, Balkanlarda barışın ve Balkan halklarının bağımsızlığının korunmasının biricik dayanağı olduğunu düşünüyordu.

Bu görüşten hareket eden Parti, Sovyetler Birliğiyle dostluk ve karşılıklı yardım paktının imzalanmasını Bulgaristan dış politikası için çözümleyici bir görev olarak ortaya koydu. Ancak, eğer, Bulgaristan savaşa sokulmak amacıyla saldırı tehlikesiyle karşılaşırsa, ya da savaşan iki taraftan her hangi birinin saldırısına uğrarsa, o zaman, Bulgar halkı, Sovyetler Birliğinden destek arıyarak, kendi özgürlüğünü ve bağımsızlığını korumak için bütün gücüyle savaşacaktır.

Bu koşullarda, Parti, bütün gücünü, barışın ve ülkenin bağımsızlığının, yurttaşların özgürlüklerinin ve en önemli gereksinmelerinin korunması için, savaşa, gericiliğe ve kapitalist soyguna kar-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Bu çalışmalar sonucunda birçok yerde, sınır boylarında, savaşa hazır durumdaki ordu içinde çalkantılar, subayların buyruklarına uymama hareketleri meydana geldi. ~~Cepler için~~ Evlere dönme, Bulgaristanın Hitlerci Almanya lehinde savaşa sokulmasına karşı sloganlar ~~haykırıldı~~ ordaya atıldı. Hitlerci işgalciler ve onların Bulgar ajanları, Bulgaristanın güvenceli bir cephe gerisi olmadığını, kendi cinâî siyasetlerine Bulgar halkından destek göremeyeceklerini açıkça anladılar.

Hitlerci Almanyanın 22 Haziran 1941 de alçakçasına Sovyetler Birliğine saldırması, uluslararası durumu kökten değiştirdi. Emperyalist kamplar arasında savaş olarak başlayan Ikinci Dünya savaşı, hitlerci saldırıya karşı başta Sovyetler Birliği olmak üzere, özgürlükçü halkların savaşına dönüştü. Daha başlangıçta, partimiz, Alman faşist blokuna ve onun Bulgar ajanlarına karşı kesin bir tutum takındı.

22 Haziran 1941 de Parti MK Bulgar halkına bir çağrı yayınlayarak tutumunu açıkça belirtti:

" Tarih, şimdi faşizmin SSCB'ye karşı açtığı böylesine daha büyük bir çapulculuk savaşı, daha büyük bir emperyalist savaş, daha büyük bir karşı devrim savaşı tanımıyor. Öte yandan, Sovyet halkının faşist saldı-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

rıya karşı sürdürdüğü ve sonuçta /bütün halkların yazgısının belirliyecek olan bu savaştan daha haklı ve daha ileri ci bir savaş yoktur.Böylesi bir haksızsavaşın dünyadaki bütün dürüst ve ilerici kişilerin sempatilerini ve desteğini kazanmaması olanağı yok...Büyük çoğunluğuyla kardeş Sovyet halkına sonsuz bir sevgi besleyen ve daha iyi bir gelecek umudunu bütünüyle ona bağlayan... Bulgar halkının önünde duran büyük görev,hiç bir biçimçimde kendi topraklarını ve ordusunu Alman faşizminin çapulcu amaçları yararına kullanmaya izin vermemektir...

Uyanık olunuz ve hükümetin bizi savaşa sokmak için,ya da, ülkemizi faşist eşkiyaların hizmetine koşmak için alacağı önlemlere her biçimde ve en enerjik şekilde karşı koyunuz! Alman faşistlerine ve çapulcularına tek bir tane bulgar buğdayı ,tek bir parça ekmek gitmemelidir ! Tek bir Bulgar onların hizmetinde olmamalıdır !"

Parti MK daha bu çağrısında SSCB ne karşı yapılan Hitlerci saldırıyı "Hitler'in mutlaka kafasını kıracağı" bir "çılgınca bir macera" olarak nitelemişti.

24 Haziran 1941 de Parti Siyasal Bürosu,Bulgar halkını Hitlerci işgalcilere ve onların Bulgar ajanlarına karşı silâhlı savaşıma hazırlama çizgisini benimsedi. Bu hazırlığı sürdürmek için özel bir askersel komisyon kuruldu.Alman iletişimini bozmak,

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Hitlercilere hizmet eden işletmeleri ve depoları ortadan kaldırmak amacıyla kundaklama ve sabotaj yapacak silâhlı sav aş grupları örgütlemeye başlandı.Işçilerin üretimi sabote etmeleri örgütlendi ve bunun sonucunda bir sıra işletmede üretim yüzde 40-50 ye düştü,köylüler de tarım ürünlerini saklamaya başladılar.Alman birliklerine, üslerine karşı saldırılar yapılması belgileri ileri sürüldü ve ülke de Almanlara ve onların Bulgar ajanlarına tam bir güvensizlik ortamı yaratılması,onların askersel çabalarının paralize edilmesi ve boşa çıkartılması çağrıları yapıldı.Bununla birlikte,Parti,"Doğu Cephesine tek bir asker gitmesin!" belgisiyle ordu içindeki çalışmalarını artırmaya yöneldi. Yugoslavyadaki işgal kolordusunda ~~birliği içinde~~,Yugoslavya partizanlarıyla kardeşleşme ve onların tarafına geçme belgileri yayılıyordu.Daha 1941 yılında,Raklog,Batak,Karlovo,Doğu Srednogoriye,Sevlievo,Gabrovo dolaylarında ve başka yerlerde ilk partizan çeteleri belirmeye başladı.

Bütün bu kahramanca savaşlar birçok kurban aldı ve birçok çilelere maloldu.Onlarca savaşçı darağaçlarında sallandı ya da kurşuna dizildi,partizanların kesilmiş başları köylerde ve kentlerde dolaştırıldı,hapishaneler ve toplama kampları tıklım tıklım dolduruldu.Gaddarcasına bir terör kol gezse de,savaş (giderek daha geniş boyutlara ~~durmadan~~

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Ve Sovyet Ordusunun başarıları sonucunda Doğu Cephesinde, Almanların başarısızlığı ne denli artıyorsa, Hitlerci Almanyanın kaçınılmaz yenilgi perspektifi ne denli daha açık beliriyorsa, halkın sağlıklı, yurtsever güçlerinin, partimizin 1942 ortalarında yayınlanan programıyla temeli atılan bir Vatan Cephesinin içinde birleşme koşulları da o denli yaratılmış oluyordu.

Vatan Cephesinin programında açık ve kesin biçimde ilan ediliyordu ki, Hitlercilerin dünyaya egemen olma planları, kaçınılmaz olarak Hitlerci Almanyanın yenilgisiyle somuçlanacaktır ve Bulgaristanı Hitler'in bağımlılığına veren Çar Boris hükümetinin politikası ülkeyi yıkıma sürükleyen halk aleyhtarı bir politikadır. Bundan dolayı, Bulgar halkının, onun ordusunun ve yurtsever aydınların en yüksek görevi, Bulgaristanın kurtarılması için güçlü bir vatan cephesinde birleşmektir.

Program, Bulgaristanın Hitlerci Almanya ile bağladığı eşkiyalık bağlaşıklığına derhal son verilmesini, Alman istilâcılarının Bulgar topraklarından kovulmasını, halkın zenginliğinin ve emeğinin yabancıların elinden kurtarılmasını, faşist örgütlerin dağıtılmasını ve zararsız duruma getirilmesini, geniş emekçi yığınlarının siyasal haklarının genişletilip pekiştirilmesini, ordunun fa-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI GÜSTAV

şist-monarşik kliğin elinden kurtarılması ve Alman emperyalizminin tamamen yenilgiye uğratılması için halkımızın maddi ve manevi çabasını Sovyetler Birliğinin yönetimi altında öteki halkların çabalarına katabilmek amacıyla halk ordusuna dönüştürülmesini istiyordu. Program, bütün anti-faşist güçlerin Vatan Cephesinde birleşmesi ve ülkemizin kurtarılmış ve bağımsız bir ülke olarak, öncelikle yüce Sovyetler Birliğiyle ayrılmaz bağlar içinde ve öteki özgürlükçü halklarla işbirliği yaparak, siyasal ve ekonomik gelişmesini sağlamak için Vatan Cephesi hükümeti kurulması çağrısında bulunuyordu.

Parti, ülkemizde faşizmin ortadan kaldırılması savaşımının emekçilerin ve bütün ulusun en önemli yaşam sorunlarıyla ve geleceğiyle bağlı olduğunu ve faşist rejimi yıkmadan, ülkenin Hitlerci kamptan koparılma olanağının, yıkım ve çöküntüden, onlarca yıl geriye gitmekten kurtarılması olanağının bulunmadığını iyi anlıyordu. Hitlerci Almanyanın utanç verici ve kaçınılmaz sonucu ne denli açıkça beliriyorsa, ülkemizdeki, Hitler'in köleleştirici siyasetiyle ölüm kalım bağlarıyla birleşmiş faşist rejim de, geniş halk yığınlarının bilincinde, en başat tehlike olarak, o denli açık biçimde beliriyor, bu tehlikenin bir an önce ortadan kaldırılması gerektiği görülüyor. Ülkenin faşizmin zincirlerinden kurtarılması, bütün uluslararası

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

sı durumun ve iç durumun işçi sınıfı önüne,köy ve kentten emekçiler önüne,halkımızın bütün gerçekten demokratik ve yurtsever olan güçleri önüne koyduğu ,merkez yerde bulunan bir görev olarak beliriyordu.

Partimizin,savaş sırasında,ülkenin faşizmden ve Alman işgalinden kurtarılması yönündeki pratik genel ulusal demokratik platformu işte böyleydi.Bu plâtform geniş bir yankı yaptı,halkın çok büyük çoğunluğunu Vatan Cephesi bayrağı altında birleştirdi,tüm halkın davası oldu.

Parti,bu programın yerini getirilmesini,ülkemizin köklü siyasal,ekonomik ve sosyal dönüşümler yolunda daha sonraki gelişmesinin kaçınılmaz ve çözümleyici bir aşaması sayıyordu.

Parti,bu savaşım programıyla bütün gücünü genel bir halk hareketi olan gerçek Vatan Cephesinin ivmeli olarak kurulması ve direniş hareketinin genişleyerek büyümesi ve yığınsal halk hareketine dönüşmesi için harcamaya başladı.

Artık 1942 yılının ikinci yarısında,yığınların Hitlerci işgalcilere ve onların Bulgar yardakçılarına karşı sürdürdüğü savaşım önemli ölçüde artmış bulunuyordu.Birçok yerde,sayı bakımından küçük olan partizan çeteleri,halk tarafından geniş destek gören ör-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

gütlü birliklere dönüştü.Srednogoriye'deki partizan birliklerinin -ki bunlara karşı 20 binlik asker ve polis gönderilmiştir ise de başarısızlığa uğratılmıştı- 1942-1943 kışındaki kahramanlıklarla dolu sav aşları unutulamaz.1943 yılının Mart ve Nisanında MK nin kararıyla,ülke,genel bir askersel yönetimle 12 ayaklanma bölgesine ayrılmıştı.Partizanların Almanlara ve köyde kentte yerel faşist organlara karşı yaptıkları silâhlı eylemler genellikle halk arasında geniş siyasal çalışmalarla birlikte oluyordu.Öte yandan,Hitlerci çapulcu sürüleri Doğu Cephesinde ne denli bozguna uğruyorsa,özellikle Stalingrad bozgunundan sonra,ülkede partizanların savaşımı da o denli artıyor,partizan hareketi ülkenin her yanında/o denli geniş yığınları kapsıyordu.

1943 yılının sonlarında ve 1944 yılının başlarında faşistlerin yönetimindeki yüz bin kişilik bir ordu ve jandarma partizan hareketine karşı savaşa geçirildi.Ve eğer Hitler ve Çar Boris bir tek Bulgar askerini Doğu Cephesine gönderebilme fırsatını bulamadılarsa,bunun başlıca nedeni,Bulgar ordusunun başlıca güçlerinin ülkede ve Yugoslavyada partizan hareketiyle uğraşmak zorunda kalmasıdır.

Bu dönem partimizi ve Bulgar halkını sınava çeken

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

gerçekten kahramanlıklarla dolu bir dönemdi.Cesaretle diyebiliriz ki,Işçi Gençlik Birliğinin etkinlikle desteklenen Parti,büyük kurbanlar vermesine,terörün kol gezmesine,oportünist ikircimliklere ve kimi partililerin sinmelerine karşın,bu sınavı başarıyla vermiştir.Direniş hareketi dönemi,Partinin örgütleyip Alman işgalcilerine ve Bulgar faşistlerine karşı silâhlı savaşa göndermeyi başardığı onbinlerce yiğit partizanla ve yatakla haklı olarak gurur duyan partimizin ve halkımızın tarihinde altın harflerle yazılı sayfalar olarak kalacaktır.(S ü r e k l i a l k ı ş l a r).

Sovyet Ordusunun ~~başarıyla sürdürdüğü saldırı hareketinin~~ utkun ilerlemesinin sağladığı kolaylıkla ülkemizde gittikçe geniş boyutlar alan partizan hareketi ve faşistlerin bu hareketle başa çıkamayarak başarısızlığa uğramaları halkın maneviyatını yükseltti,sonuçta utku kazanılacağına olan inancını pekiştirdi,Vatan Cephesi içindeki bağlaşık çevrelere cesaret verdi ve onları aktifleştirdi.

Vatan Cephesi,gerek emekçilerin en önemli gereksinmelerinin karşılanması için, gerekse Bulgaristanın soyulması ve faşist Alman emperyalistleri tarafından köleleştirilmesine karşı sürdürülen savaşım içinde kuruluyordu.Onun motorü partimizdi.Onun çalışmalarına öteki faşist olmayan parti ve örgütler de çekiliyordu.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

1944 yılında, Alman çapulcularının bütün cephelerde ağır, düzeltilmez yenilgilere uğratılması, Sovyet ordularının yıldırım hızıyla Almanyaya doğru ilerlemesi, faşist Italyanın teslim olması, Üçüncü Ukrayna Cephesinin Bulgaristan sınırlarına yaklaşması, Hitlerci Almanyanın tam yenilgisini hızlandırdı. Ülkemizde Alman ajanları ve iktidardaki monarko-faşist klik içinde tam bir şaşkınlık ve bozgun başladı. Bu kliğin partizan hareketini kanla boğma deneyi boşa çıktı. Vatan Cephesini parçalamak deneyi de dikiş tutmadı. Monarko-faşist iktidar, olgunlaşmakta olan halk ayaklanmasını önlemek için, bir Ingiliz-Amerikan işgaliyle kendi cinayetlerinin hesabını vermeyeceğini ve Bulgaristanda temelleri sarsılan Monarko-Kapitalist rejimi koruyacağını umut ederek önce Bagryanov, daha sonra da, Muraviev-Giçev hükümetleri aracılığıyla Ingiliz-Amerikan genel kurmaylığına tam ve koşulsuz teslimiyet önerisinde bulundu.

Ne ki, Sovyet ordularının yıldırım hızıyla ilerlemesi ve partimizin uyanıklığıyla bu plan bozuldu.

26 Ağustos 1944 tarihinde Parti Merkez Komitesi, bütün örgütlere ve parti üyelerine, yöneticilere gönderdiği tarihsel 4 numaralı genelgeyle, silâhlı ayaklanmayla faşist naipliğin ve Bag-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ryanov hükümetinin alaşağı edilmesini ve Vatan Cephesi hükümetinin kurulmasını bir görev olarak duyurdu.Bu genelge de bir ara şöyle deniyordu:

"Bulgaristan için saat onikiyi ~~vurmuştur~~ çaldı!

Bulgaristanın yazgısı bugün tamamen halka ve yurtsever orduya bağlıdır.Bizzadayatılmış olan naipliğin ve Alman yanlısı Bagryanov hükümetinin bir gün bile yerinde tutulması,Almanlarla ~~[illegible]~~ başlayışlığın bundan böyle her ne biçimde olursa olsun sürdürülmesi yurdumuz için yıkım ve ölüm demektir.

Partinin,Vatan Cephesinin,bütün Bulgar halkının ve ordunun önünde duran zorunlu görev,bütün güçlerle cesur ve kararlı silâhlı savaşa geçmektir.

Vatan Cephesi,ülkeyi derhal,cesur ve kararlı bir hareketle kurtarabilecek ve kurtarması gereken biricik siyasal güçtür."

~~9~~ gün
O gün Halk Ayaklanma Ordusu Genel Kurmay Başkanlığı şu buyruğu yayınladı:

" Her yerde saldırı eylemlerine ~~başlamak~~ geçilmeli ve Vatan Cephesi ~~iktidarını~~ yerel kurmaya ~~başlamak~~ sına nilmalıdır. Başat vuruşlar merkezlere,özellikle belirli ordu birliklerinin desteğinin sağlanacağı yerlere yöneltilmelidir."

Proletaryanın öncüsü olan Parti,tarihsel görevinin tamamen bilincinde olarak,Vatan Cephesinde birleşen Bulgar halkını

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ülkemizde kapitalizmin ve gericiliğin en tehlikeli ve en azgın dayanağı olan monarko-faşist diktatörlüğü yıkmak için cesaretle silâhlı savaşıma yöneltmek amacıyla, şanlı Sovyet Ordusunun çözümleyici yardımına dayanarak, kendi geçmişinin tüm savaşım deneylerinden, başarı ve yengilerinden çıkardığı derslerden yararlandı, bütün güçlerini harekete geçirdi, büyük otoritesini bu yönde ortaya koydu.

Ve 7 Eylülde Sovyet Ordusu Bulgaristan topraklarına girdiği zaman, silâhlı ayaklanma artık en geniş boyutlarını almış bulunuyordu. Pernik maden ocaklarındaki genel grev, Sofya tramvay işçilerinin grevi ve Sofyalı emekçilerin gösterileri, Plovdiv ve Gabrovo'daki genel grevler, Pleven, Varna ve Sliven hapishanelerinin işgal edilmesi, kapılarının açılması partizan birliklerinin birçok köyü ve kenti ele geçirmeleriyle birlikte sürdürülmüştü. Sovyet ordularının önlenmez baskısı karşısında Alman çapulcuları aceleyle ülkeyi bırakıp kaçmaya başladılar. Bulgar ordusunda askerler gerici subayların buyruklarını dinlemiyor ve partizanlara katılıyorlardı.

Ayaklanmanın başarısı güvence altına alınmıştı. 9 Eylül günü, ayaklanma birliklerinin ve devrimci er ve subayların desteğiyle, gücünü birleştirmiş olan halk yığınlarının büyük vuruşlarıyla nefret edilen monarko-faşist diktatörlük yıkıldı ve Bulgaris-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

tanın ilk halkçı hükümeti, Vatan Cephesi Hükümeti kurulmuş oldu. (S ü r e k l i a l k ı ş l a r).

Ne var ki, Dokuz Eylül Halk Ayaklanmasının başarısından söz ederken, bu ayaklanmanın başarısında ve yurdumuzun Alman faşizminin köleliğinden kurtarılmasında en büyük hizmeti kahraman kardeş Sovyet Ordusunun yaptığını bir kez daha belirtmeliyiz. (Ç o k coşkun v e s ü r e k l i a l k ı ş l a r. H e r k e s a yağa k a l k a r. B i r k a ç d a k i k a b ü t ü n s a l o n coşku g ö s t e r i l e r i y l e ç ı n l a r. B ü t ü n delegeler u y u m l u b i ç i m d e "Yaşasın Sovyet Ordusu!" d i y e t e m p o t u t u p a l k ı ş l a r l a r. G ü ç l ü v e s ü r e k l i "Hurra!" s e s l e r i s a l o n d a ç ı n l a r). Bundan dolayı Parti, işçi sınıfı ve bütün emekçi halkımız yürekleriyle sonsuza dek Sovyet Ordusuna ~~sürekli~~ bir minnettarlık duygusu taşıyacaklardır. (S ü r e k l i a l k ı ş l a r)

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI TÜSTAV

Emekçiler üzerinde baskı aracı olan burjuva-faşist polis aygıtı daha Dokuz Eylül'den sonraki günlerde dağıtılmıştı. Faşist öğelerin direnişini kırma ve halk ayaklanmasının kazanımlarını korumanın silâhlı gücü olarak halk milisi kurulmaya başlandı. Monarşinin etrafında birleşmiş ve Alman emperyalizmiyle en sıkı bağlar içinde olan büyük kapitalistlik erkten indirildi. Devlet erki, partimiz yönetimindeki Vatan Cephesinde birleşmiş işçi, köylü, zanaatçı ve halkçı aydın bağlaşıklığının eline geçti. (A l k ı ş l a r). Devlet erkinin niteliğinde köklü değişiklik meydana geldi. Şöyle ki: Kapitalistler yararına olarak halk yığınlarını ezmeye ve sömürmeye yarayan araç, darmadağın ediliyor ve kapitalizmi ortadan kaldırmaya, emekçileri giderek her türlü sömürüden kurtarmaya yarayan bir araç olarak halk erki kuruluyordu.

Gerçekten de eski burjuva devlet makinesi 9 Eylülde tamamen dağılmış değildi. Oluşturulan yeni hükümette, komünistler, henüz daha azınlıktaydı. Devletin çok önemli kumanda konumları, sonraları halk erki için güven duyulmaz oldukları ya da düşman oldukları ortaya çıkan kimi kişilerin elinde bulunuyordu. Ancak, yerel yönetimler Vatan Cephesi komitelerinin elindeydi. İçişleri Bakanlığı ve yeni oluşturulan ordu komutan yardımcılığı kurumu partimizin elinde bulu-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

muyordu. Bu tüm halkın yararınaydı, çünkü, yalnızca partimiz erkten indirilen monarko-faşist kliği dağıtacak, ülkede asayişi sağlayacak ve yeni baştan düzenlenen orduyu Vatan Savaşına başarıyla gönderebilecek durumdaydı. Partinin halk içindeki üstün gücü ve etkisi, ve özdeş biçimde Vatan Cephesi komitelerindeki konumları, pratik olarak, hükümette de yönetici rol oynamasını ve gerek faşist-gerici ve kapitalizmi geri getirmek istiyen öğelere karşı, gerekse onların Vatan Cephesindeki yardımcılarına karşı savaşımı başarıyla sürdürmesini olanağını sağlıyordu.

Başka zaman da belirtmiş olduğumuz gibi, yönetimde, yeni insanlar, işçi sınıfı içinden, halkın içinden gelme kişiler yer aldı. Faşist diktatörlüğün çizmeleri altında ezilmekte olan büyük halk katmanları, kurtulduktan sonra, aktif ve tam bir siyasal yaşama başladılar ve Partinin yönetimi altında, ülkenin siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel yönetim organlarına girdiler. Niteliği bakımından halk demokrasili olan ve gittikçe daha çok gelişen ve yetkinleşen yeni bir devlet erki kuruluyordu.

Dokuz Eylül Halk Ayaklanması, doğrudan doğruya demokratik görevleri çözüme kavuşturmayı öne sürmekte ise de, ülkedeki kapitalist sistemi de temelden sarsmamazlık edemezdi ve burjuva demok-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI TÜSTAV

rasisi çerçevesinin dışına çıkmak zorundaydı.

Dokuz Eylül Ayaklanmasının başlıca özelliği işte budur.

Bu özellik, kapitalizmin egemenliğine dokunulmadan faşizmin ortadan kaldırılmasının, emekçilere demokratik haklar sağlamanın, bu hakları pekiştirmenin ve geliştirmenin olanağı bulunmayışından kaynaklanıyor. Çünkü, faşizm, büyük sermayenin gözü dönmüş terörcü diktatörlüğünden başka bir şey değildir. Eğer büyük sermayenin egemenliğine dokunulmadıysa, faşizm, ~~izi kalmadan, ortadan kaldırılamaz,~~ kökü kazınamaz, kalıntıları silip süpürülemez, eğer büyük sermaye, kendi siyasal ve ekonomik mutlak gücünü korursa, emekçilere demokratik haklar sağlanamaz. İşte bundan dolayı, 9 Eylüldeki halk ayaklanması, niteliği bakımından demokratik ödevleri çözmeyi ve Hitlerizmin tamamen yenilgiye uğratılması için halkımızın savaşa katılması gibi büyük bir ulusal görevi ön plana alırken, daha sonra, kaçınılmaz olarak keskinliğini büyük sermayenin egemenliğine karşı yöneltmeden ve ona karşı yeni ve daha ciddi ~~vuruşlar vurmadan~~ darbeler indirmeden ve onun ortadan kaldırılması, genel olarak kapitalist sistemin ortadan kaldırılması ve sosyalizme gidilmesi olanaklarını da aramadan edemezdi.

Ne ki, bu olanakların gerçeğe dönüştürülmesi için, partimizin ciddi ve ağır bir savaşım vermesi gerekiyordu.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Öncelikle 9 Eylül utkusunun korunması ve sağlamlaştırılması gerekiyordu. Partinin, ayaklanmanın yapıldığı durumu, bu durumda alınması zorunlu başlıca önlemleri, derhal yerine getirilmesi olanağı bulunan görevleri açık seçik değerlendirmesi gerekmişti.

Dokuz Eylül Ayaklanması, Hitlerci Almanyaya karşı savaşın henüz daha sürmekte olduğu bir ortamda yapıldı. Hiç kuşku yok ki, bu savaşın utkuyla bitirilmesinden sağlanacak yarar herşeyin üstündeydi ve bu yararı zedeleyecek her hangi bir hareketten kaçınmak gerekiyordu. Bu dönemde-ülkenin 9 eylülden sonraki gelişmesinden savaşın sonuna değin ve barış anlaşmasının imzalanmasına değin- partimizin çalışmalarının değerlendirilmesinde, bu önemli durumu ve özdeş biçimde, Hitlerci Almanyanın eski bir uydusu olan ülkemizin, halk erkine düşmanca bir tutum takınan Ingiliz ve Amerikan temsilciliğinin de katıldığı özel bir müttefikler kontrol komisyonunun denetimi altında bulunmasını hiç bir biçimde gözden ırak tutmamak gerekir. Öte yandan, Bulgaristanın, kendi ulusal varlığının yararına olarak ve kendi özgürlüğünü koru mak için, Sovyetler Birliği yanında ve onun yönetiminde, Hitlerci Almanyaya karşı sürdürülen savaşa etkinlikle katılması gerekecekti.

Bu durumda reel gerçekliği, uluslararası durumu da, iç

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

durumu da çok iyi değerlendirmek gerekiyordu. En olgunlaşmış sorunları çözüme kavuşturmak gerekiyordu, işçi sınıfının ve köyden kentten emekçilerin kapitalizme karşı sürdürdüğü savaşımın bu ya da şu aşamasını atlamamak gerekiyordu. Partimiz, bu yönde, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin önünde taşıdığı tarihsel sorumluluğun tam bilincindeydi.

9 Eylülde ve ondan hemen sonra, partimiz, bütün halkın bütün demokratik ve yurtsever güçlerinin, monarko-faşist kliği zamanı vermeden ve kararlı biçimde ezmek adına, halkın bütün maddi ve manevi güçlerini harekete geçirmek ve örgütleyerek özgürlükçü halkların Sovyetler Birliğinin yönetiminde sürdürdüğü ortak savaşa katmak adına, olası ölçüde birleştirilip kenetlendirilmesi belgisini ileri sürdü. Bu görev, partimizinn 9 Eylülden hemen sonra öne koyduğu birinci görevdi ve bilindiği gibi, bu görev başarıyla yerine getirilmiştir. Bulgaristan, kendi gücüne göre, Balkanların Hitlerci istilâcılardan kurtarılması ve onlara karşı kesin utku kazanılması savaşına katkıda bulundu. Partinin, Vatan Cephesinin, devletin, o sıradaki ana belgisi "Her şey cephe için, her şey Vatan Savaşının başarısı için !" idi. (Bütün diğer sorunlar bu belgiye bağımlı kılınmıştır.) Parti, bu belgiden her türlü sapmaya karşı savaşım sürdürüyordu. Parti, doğru-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

rıldı, faşist örgütler dağıtıldı. Emekçilerin toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel örgütleri, onların şimdiye değin görülmemiş toplumsal-siyasal emeksel etkinliği şaşırtıcı boyutlarla gelişti. Birsıra ciddi demokratik reformlar gerçekleştirildi. Kadınlara, devletin toplumsal, ekonomik ve kültürel yaşamına etkinlikle katılma olanağı sağlanarak onlara tam eşitlik getirildi. Gençlere en geniş eylem ve gelişme alanı açıldı. Ulusal azınlıklara da tam ~~eşit haklılık~~ hak eşitliği verildi ve onların okullarının masrafları devletçe karşılanmaya başladı. Emeksel Toprak Milkiyeti Yasası çıkarılarak, 200 dekardan fazla olan (özel milkiyetteki) en çok toprak miktarının 300 dekar olarak saptandığı Dobruca bölgesi dışında) topraklara el konuldu. Yasal olmayan yoldan sağlanmış zenginliklerin istimlâkı için bir yasa çıkarıldı. Orduya halkçı bir nitelik kazandırmak için ciddi önlemler alındı. Orduda, halkın sınanmış evlâtlarından, faşizme karşı savaşmış olanlardan oluşan komutan yardımcılığı kurumu meydana getirildi.

Devlet aygıtımızın öteki alanlarında da yeni, halkçı bir temelde yeniden düzenlemelere gidildi. Geniş halk yığınlarının demokratik hak ve özgürlükleri sağlamlaştırıldı. Bu dönüşümler ve bunun gibi öteki dönüşümler, monarşizmin ortadan kaldırılmasında ve Halk Cumhuriyetinin ilân edilmesinde simgeleşti ve pekişti. (S ü r e k l i a l k ı ş l a r).

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Bu dönemde, ekonomi cephesindeki çalışmalar, başlıca, savaş dolayısıyla bozulmuş, Almanlar tarafından insafsızca soyulmuş ve buna ek olarak birbiri arkasına gelen kıyıcı kuraklık dolayısıyla zarar görmüş olan halk ekonomisini canlandırmaya yöneltilmişti. Bu dönemde ciddi ekonomik dönüşümler sorunu gündemde bulunmuyordu ve bulunamazdı. Henüz daha bitmemiş olan savaş, ülkemizin henüz daha çözüme kavuşturulmamış olan uluslararası durumu ve ülkede Mittefikler Kontrol Komisyonunun bulunuşu, kapitalist gericiliğin ekonomik temellerine hemen el koymaya izin vermiyordu. Büyük sanayi kuruluşları, bankalar ve ticaret kuruluşları henüz daha özel kapitalist ellerdeydi.

Gerçektir ki kapitalistler artık eskiden olduğu gibi kendi işletmelerinin ve sermayelerinin saltık sahipleri değillerdi. Bu işletmelerin çalışmaları üzerinde devlet ve toplum denetimi kurulmuştu. İşçi sendikalarının toplumsal rolleri hızla artmıştı. Ne ki, kapitalistlerin erki sınırlandırılmış olsa da, onlar işletmelerin sahipleri olarak kalıyor, ve hükümet önlemleri üretimin gelişmesini bu yolda şu ölçüde engellemek için bu durumdan yararlanıyorlardı. Kapitalistler, ellerinde bulundurdukları ekonomik temelden yararlanarak, halk yönetimine de bir ölçüde baskıda bulunma olanağına sahiptiler. Kapitalist öğeleri kendi siyasal ve ekonomik konumlarından itip çıkarmak için daha çok

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ciddi savaşım vermek gerekiyordu.

9 Eylülde, faşist kliğin kişiliğinde halkın düşmanlarına karşı indirilen vuruş o denli güçlü ve yıkıcıydı ki, kapitalist burjuvazi belirli bir süre tamamen köşesine çekilip gizlendi. Ancak, bu ~~demek değildi ki~~, burjuvazi, ülkeyi eski durumuna getirmek emellerinden ~~vazgeçmiştiği~~ anlamına gelmiyordu.

Henüz daha koruduğu ekonomik temeline ve gerici İngiliz, amerikan çevrelerinin desteğine dayanan kapitalist burjuvazi kısa bir süre sonra bu emellerini ve niyetini gerçekleştirmeyi denedi. Kapitalist burjuvazinin, kimi Vatan Cephesi partileri içine girip gizlenmiş sağcı gerici öğelerin kişiliğinde Vatan Cephesinde kendi ajanları vardı. Burjuvazi, halk erkine karşı açık savaşıma geçmeye henüz daha karar veremediği için, ekonomiyi bozmak, hükümetin önlemlerini engellemek, Partiyi gözden düşürmek, Vatan Cephesini zayıflatmak ve eski dönemi diriltme koşullarını hazırlamak amacıyla, bütün gücünü kullanarak, 9 Eylülden hemen sonra Kominist Partisinin yönetici rolünü tartışma konusu yapıp, ona karşı şiddetli bir savaşım sürdüren bu sağcı gerici öğelerden yararlanmaya başladı.

Partimizin, iç gericilikle uluslararası gericiliğin 9 Eylül davasına ve kazanımlarına karşı yöneltilmiş gittikçe artan

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

birleşik çabalarına karşı, emekçi yığınlarının kesin direncini örgütlemesi gerekiyordu. Partinin, bu karmaşık ve sorumlu savaşımdan utku kazanarak çıkması için, uyanıklığını artırması, büyük bir manevra yeteneği göstermesi, taktik davranması ve kararlılık göstermesi gerekiyordu. Partimiz, Merkez Komitesinin yönetimi altında görevini şerefle yerine getirdi. Parti, bu dönemde, Vatan Cephesinin, emekçilerin ve tüm halkın yöneticisi olma düzeyinde bulunduğunu gösterdi. (A l k ı ş l a r).

Ülkemizdeki emekçiler, ~~Partinin kadrolarını~~, hükümetteki ve Vatan Cephesindeki gerici öğelerin, ihanet içinde cuntacı planlarını gerçekleştirmede kadro olarak kullanmak amacıyla, ordu içinde gizlenmiş halk cellatlarını halkın intikamından kurtarmak isteğiyle yayınlattıkları o Biliner Damyanvelçev'çilerin dördüncü kararına karşı, Partinin kendilerini bir enerji ve cesaretle sokağa çağırdığını anımsamaktadırlar. Partimiz, o dönemde, gerici Ingiliz-Amerikan çevrelerinin ülkemizdeki halk erkine karşı savaşımda büyük umutlar bağladıkları, kendikendini çifçi "lideri" ilân etmiş damgalı ajan Gemeto'nun x) iç yüzünü de açıkladı. Gemeto, Vatan Cephesindeki bütün sağ gerici öğelerle bir blok oluşturmaya ve bu bloku açıkça partimize karşı çıkartmayı denedi. Bu gerici öğeler, artık zamanının yaşamış saydıkları Vatan Cephesi komi-

x) Gemeto-G.M.Dimitrov isimli kişinin ilk iki adının baş harflerinden (Çev.)

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

telerini ortadan kaldırmak, Vatan Cephesini basit bir partilerarası koalisyona dönüştürmek, Bulgaristanın, Sovyet kumandanlığıyla birlikte ve onun yönetiminde Hitlerci Almanyaya karşı savaşa katılmasını önlemek için savaşım sürdürüyorlardı. Bunlar, halk milisine karşı halk mahkemelerine karşı alçakçasına propaganda sürdürüyor, ülkede ve cephe içinde bozgunculuk yapıyorlardı.

Partimiz Gemeto'yu ve Gemetoculuğu halk yığınları önünde, düşmanın ajanları olarak açıklamayı, Vatan Cephesi içindeki sağlıklı güçlerle ve özellikle Çifçi Birliğiyle daha sıkı dostluk kurarak ve işbirliğini pekiştirerek Gemetovculuğu izole etmeyi ve dağıtmayı başardı. Mahut Dr.G.M.Dimitrov, kısa bir süre içinde ordusuz bir general kaldı, sonra da o denli düştü, yüzüne tükürülecek bir duruma düştü, Sofyadaki Amerikan elçiliğine sızlendi ve utanç verici biçimde Amerikaya kaçtı.(A l k ı ş l a r).

Gemeto'nun bu başarısız oyunu ve Amerikan ve Ingiliz emperyalistlerinin ülkemizdeki baş ajanı olarak açıklanması, emperyalistleri diğer araçlarına başvurma zorunda bıraktı. Savaşın sona ermesiyle, Amerikan ve Ingiliz gerici çevrelerinin ülkemize karşı baskıları arttı. Onların doğrudan doğruya dikte etmeleriyle, Nikola-Petkov'çular ve Grigor-Çeşmeciev'çiler Vatan Cephesinden ayrıldılar,

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ve halka karşı azgın bir muhalefet oluşturdular ki, bu, artık Amerikan emperyalizminin açıktan açığa ajanlığını yapmak demekti.

Ülkenin henüz daha çözüme kavuşturulmamış olan uluslararası durumu, Amerikan emperyalistlerinin açıkça ülkenin iç işlerine karışmaları (26 Ağustosta 1945'de yapılmasını gereken seçimlerin ertelenmesi gibi), Alman soygunu ve savaşın neden olduğu büyük ekonomik güçlükler, beşeri malları yetersizliği ve öteki güçlükler, muhalefetin genel kurmaylıklarına, Vatan Cephesine, halk erkine ve partimize karşı yıkıcı v e bozguncu eylemler sürdürmek için elverişli bir durum yaratıyordu.

Buna karşın, halk düşmanı muhalefet, ağır ve belini doğrultamayacak ölçüde yenilgiye uğradı. XXVI cı Olağan Halk Meclisi seçimlerini boykot etmeleri boşa gitti. Daha sonraları, Büyük Halk Meclisi seçimlerinde, muhalefetin en iğrenç şantajlara ve dış müdahale tehditlerine, demagojiye, komünistler aleyhinde yalan ve iftiralara başvurmalarına, Vatan Cephesi programını değşirerek propaganda yapmalarına karşın, Vatan Cephesi, oyların yüzde 70 ini alarak parlak bir başarı kazandı. Yalnızca partimiz, oyların yüzde 50 sinden fazlasını aldı ve Büyük Halk Meclisinde çoğunluğu elde etti. (C o ş k u n a l k ı ş l a r).

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Büyük Halk Meclisi seçimlerinin sonuçları, emekçi yığınlarının, ülke yönetiminde ve ülkenin sosyalist dönüşümlerinde yönetici güç olarak partimize tam bir güven ve umut beslediklerini gösterdi. Genel, dolaysız ve eşit bir seçim yasasına dayanılarak yapılan olağan ve özgür seçimlerle, gizli oy kullanılarak yapılan seçimlerle, parlamento yoluyla, partimizin Vatan Cephesi içinde ve yaşamın her alanında yönetici rol oynadığı kanıtlanmış oldu.(A l k ı ş l a r). Parti, artık, Dokuz Eylül Halk Ayaklanmasının açtığı yolda daha kesin ve daha büyük bir güvenle yürüyebilirdi.(A l k ı ş l a r).

Muhalefetin etkinlikle karşı çıkmasına rağmen barış antlaşması imzalandı. Ingiltere ve Amerikayla diplomatik ilişkiler yeniden kuruldu. ~~Muhalefet tarafından geçici bir~~ süre için aldatılmış köylüler ve yurttaşlar arasında Partinin ve Vatan Cephesinin sürdürdüğü açıklayıcı geniş ajitasyon, bu halk düşmanı muhalefetin emekçi halktan tamamen kopmasına yol açtı. Halktan kopan ve ~~alay edilen~~ kaban nefretini kazanan muhalefet liderleri, dış müdahaleyle halk erkini zorla devrimeye gittiler, bu ise daha sonra Nikola Petkov'çuların uydurma Çifçi Birliğinin tam ~~bir~~ yenilgisini doğurdu.

Partimizin yönetimi altında bir sıra gerici ~~yeminli~~ komplolar ~~düşmanlar~~ da açığa çıkarıldı ve sert bir tutumla zararsız duruma ge-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ordunun ayrı ayrı kollarının ,Partinin yönetimi altında sürdürülen ortak çalışmalar ve savaşım sürecinde,birbirlerini daha iyi tanıyacaklarını,birbirlerine yakınlaşacaklarını,bu ordunun kendi iç birliğini güçlendireceğini,partimizin otoritesinin ve yönetici rolünün giderek artacağını ve güçleneceğini de biliyordu.

Şimdi hiç kimse kuşku duymuyor ki,partimizin bütün demokratik ve yurtsever güçlerin Vatan Cephesi bayrağı altında en büyük birliğinin kurulması için sürdürdüğü politika,işçi sınıfının komumlarını güçlendirmiştir,halkın gericiliğe karşı tam utkusunu sağlamıştır,Vatan Cephesi programının gerçekleştirilmesini güvence altına almıştır.

İşçi sınıfının yönetici rolü,Büyük Halk Meclisi seçimlerinden sonra oluşturulan Vatan Cephesi yeni hükümetinin yapısında da açıkça ~~kendisini belli etmiştir~~ görülmüştür.Devletin çözümleyici kumanda yerlerine komünistler ve pratikte sınanmış Vatan-Cepheciler getirilmişti.

Vatan Cephesi de daha çok güçlendi.Sağcı öğeler(Damyan-Velçev'çiler,Yurukov'çular ve benzerleri) örgütten çıkarıldı.Başat bağlaşığımız olan Çiftçi Birliği,kendi sınanmış vatan-cepheci yöneticilerinin yönetimi altında ikircimli ve iki yüzlü öğelerini dış-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ladı ve açık ve kesin biçimde,işçi sınıfının yönetimi altında işçilerle köylülerin savaşım bağlaşıklığından ve köydeki sömürücü ağa öğelerin ardıcıl bir politikayla güçlerinin sınırlandırılması ve giderek ortadan kaldırılmasıyla kooperatif emek tarım işletmeleri temelinde tarımın sosyalist yönde yeniden örgütlendirilmesinden ve sosyalizmin kurulmasından yana bir tutum aldı.Vatan Cephesi içindeki partilerin birbirlerine güvenleri,birbirlerini tanıyıp yakınlaşmaları hızlandı.

Öyle ki,iç ve dış gericiliğin saldırıya geçme çabaları böylece önlenmiş oldu.Savaşım işçi sınıfının,halkın utkusuyla sonuçlandı.Partimizin,Vatan Cephesinin,Dokuz Eylül Tarihsel Halk Ayaklanmasının kazanımlarını koruma yönündeki bu çetin ve şiddetli savaşım dönemi,böylesi olağanüstü önemli bir dönem bitmiş oldu.Bu dönemle ilgili olarak kesinlikle belirtmek gerekir ki,iç ve dış gericiliğin saldırı çabaları bu dönemde açık silâhlı hareket biçimini alamadıysa bu,yalnızca,halk yönetiminin aldığı kararlı önlemlerle,partimizin uyanıklığı ve enerjisiyle değil,önemli ölçüde,ülkede kurtuluşçu Sovyet ordu birliklerinin bulunuşu ve böylece gericiliği belirli bir ölçüde olduğu yere mıhlayarak hareketsiz kılmasıyla açıklanabilir.(A l k ı ş l a r)

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

2.Ülkemizde Sosyalizmin Temellerinin Kurulmasına Doğru

Halkın, partimizin yönetimi altında, kapitalist gericiliğin eski dönemi geri getirme girişimlerine karşı sağladığı utku, ülkenin ivmeli siyasal ve ekonomik gelişmesinin, halk erkinin temel dönüşüm görevlerini, temel kurucu görevlerini yerine getirmeye başlamasının olanaklarını ve koşullarını yarattı.

Büyük Halk Meclisi seçimlerinden ve partimizin dolaysız yönetimi altında hükümetin kurulmasından sonraki ortamda, kapitalist sınıfın ekonomik temeline dokunulmadan, üretim güçlerinin geliştirilmesi, ülkenin ekonomik gücünün yükseltilmesi ve emekçilerin gönencinin artırılması düşünülemezdi. Ve Bulgaristan deneyi şu Leninci görüşü doğruladı: Çürüyen kapitalizm ortamında, burjuva demokrasisinin faşizm doğuran umutsuz dokusal bunalımı ortamında, kapitalizmin temellerine dokunmadan, sosyalizme doğru adım atılmadan-ki, Sovyetler Birliği gibi güçlü bir sosyalist devletin kardeşçe yaptığı yardım varlığında, bu, ülkemiz için çok daha olanaklıdır- hiç bir ciddi ve kalıcı demokratik dönüşüm yapılamaz, ileri doğru gidilemez. (A l k ı ş l a r)

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Halkçı yönetimin önünde duran büyük kurucu görevlerin tamamen yerine getirilmesinin, halk ekonomisinde devrimci dönüşümler yapmanın, kapitalist gericiliğin ekonomik temelini ortadan kaldırmanın, ülkede kapitalist öğelere karşı uzlaşmaz bir sınıf savaşı verilmeden gerçekleştirilemeyeceği kendiliğinden anlaşılan kapitalizmden sosyalizme geçişin yolu artık açılmıştı.

Bu durumda, Partinin, zamanında, parti kadrolarını, Vatan Cephesini, emekçileri açık bir perspektifle silâhlandırabilmesi için yeni görevleri belirlemesi gerekiyordu. Ancak, bu alanda, bir ölçüde gecikmeye olanak verildiğini söylememiz gerek. Ve daha önceki dönemin başlıca görevleri temelde yerine getirilmiş olduktan sonra, Parti, büyük ölçüde, eski belgileriyle çalışmasını sürdürüyordu. Biz, gerici muhalefetin dağıtılmasında belirli ölçüde yavaş gidilmesine olanak verdik. Özel endüstricilerle tüccarlarla devletin genel çıkarlarının uyumlaştırılması olanağı bulunduğundan söz ediyorduk, oysa bütün durum, büyük sermayenin ülke ekonomisindeki egemenliğinin de ortadan kaldırılması için kararlı biçimde önlemler alınmasına olanak veriyordu ve sosyalizmin ülkemizde temellerini kurmaya daha kararlı biçimde geçmemiz için gerekli olanak ve güçler hazırdı.

Biz, sosyalizme doğru gelişmeye değgin genel perspek-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

tifi hiç bir zaman gözden ırak tutmamışızdır.Her zaman,faşizmin ortadan kaldırılmasının,Vatan Cephesinin 17 Temmuz 1942 de ilân edilen programında belirtilen birsıra reformun yerine getirilmesinin sonuç amacımızla,yani sosyalizm ve kominizmle ayrılmaz biçimde bağlı olduğu bilincini taşımışızdır.Kaç kez belirtmişizdir ki,işçi sınıfının öncüsü olan partimiz açısından,Vatan Cephesinin programının uygulanması ve sonuna değin gerçekleştirilmesi,halkımızın sosyalizme geçişine gerekli koşulların yaratılması demek olacaktır.Biz vatan cephesi politikamızla,bütün demokratik ve ilerici güçlerin Vatan Cephesinde birleştirilmesi,Vatan Cephesi programının yerine getirilmesi için verdiğimiz savaşımla sosyalizm savaşımı arasında hiç bir karşıtlık olmadığını her zaman belirtmişizdir.Ne ki,o zamanlar,sosyalizme geçişi göreli olarak daha uzak bir geleceğin sorunu sandığımız, durumun-gerek iç gerekse dış- böylesi köklü önlemler alınmasına pratik olarak izin vermediğini de söylemem gerek.

Bu arada,bilindiği gibi,1946 yılı sonlarına doğru,Vatan Cephesi programı 1942 yılında ilân edilen ve 9 Eylülden sonra ilk vatan cephesi hükümetince yayınlanan bildiride somutlaşan biçimiyle,ana çizgileriyle yerine getirilmişti.Dahası var. Halk Cumhuriyetinin ilân edilmesi ve iki yıllık devlet ekonomi planının hazır-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

lanmasıyla, biz, gerçekte, Vatan Cephesinin ilk programını aşmış olduk. 9 Eylülde başlayan devrimci dönüşüm sürecinin gelişmesi, artık, büyük kapitalist özel mülkiyetin ortadan kaldırılması, ardıcıl bir politikanın başlatılması, köyde kapitalist öğelerin sınırlandırılması, devlet aygıtının yeniden kökten değiştirilip kurulması ve bütün bunlara uygun olarak sosyalizme doğru yürüme perspektifi açık biçimde belirlenerek yeni bir vatan cephesi programının hazırlanması, bu başat göreve uygun olarak Vatan Cephesinin yeniden kurulması, bütün gücümüzle Partinin yönetici rolünün daha da artırılması için kaçınılmaz olarak kararlı önlemler alınması zorunluğunu doğuruyordu.

Partimiz, ülkenin ekonomik ve toplumsal-politik gelişme tempolarının yavaş gitmesine olanak vermekle, kısa bir süre için de olsa, bir ölçüde işçi sınıfının ve emekçilerin güçlerini, kendi güçlerini küçümsemiş ve gericiliğin gücünü büyümsemiş oluyordu. MK XVIcı Pelmumunun da belirttiği gibi, bu, Partimizde " sosyalizme doğru hareketimizin perspektifleri ve tempoları konusunda yeterince açıklık olmadığını" gösteriyor. Parti, dokuz Eylüldeki dönüşümün, yarattığı olanakların tam Marksist-Leninist analiziyle silâhlanmış değildi ve bu dönüşümün gelişmesindeki değişik aşamaları zamanında görmeyi başaramıyordu. Ne ki, mutluluktur ki, Parti, belirli ölçüde yavaş da olsa ve yeterli kuramsal temele dayandıramamış da olsa, gerçekte, durumun

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

gerektirdiği yeni görevleri ortaya sürmeyi ve çözümlerini sağlamayı başardı.

Bu durumumuz da, bilinen bir gerçeği, Marksist-Leninist öğreti ilkelerinin benimsenmesinin, toplumsal gelişmenin her aşamasında, bunları doğru biçimde ve zamanında pratik olarak uygulama becerisini göstermeye göre çok daha kolay olduğu gerçeğini tanıtlıyor. Bu öğretinin benimsenmesi, bu zor sanatın öğrenilmesi için, Partinin geri kalmaması, hem gerekli işlerini geciktirmemesi, hem de aşırılığa düşmemesi için, büyüklü küçüklü tüm parti yöneticilerinin durup dinlenmeden çalışmaları ve canla başla okuyup öğrenmeleri gerekmektedir.

Halk demokrasisinin yönetici gücü olan partimizin siyasetiyle ilgili sorunlarda, nasihat ve açıklayıcı bilgi verme yoluyla bize gösterilen ve yaptığımız yanlışlıklardan hızla kurtulmamıza olanak veren değeri ölçülmez ve zamanında yapılmış yardımlarından dolayı yüce Bolşevik Partisine her zaman minnettarlık içinde olacağız.(S ü r e k l i a l k ı ş l a r)

Son bir yıl, bir-bir buçuk yıl içinde, partimizin yönetimi altında, halk demokrasisinin yerleştirilmesi ve ülkemizde sosyalizmin ekonomik temellerinin atılmasına gerekli koşulların yara-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

tılması için çözümleyici önemi olan bir sıra temel önlemler alınmıştır.

Dokuz Eylül Halk Ayaklanmasının tarihsel kazanımlarını, ülkenin halk demokrasili yönetim biçimini yasal yönden pekiştiren ve daha sonraki gelişmesi olanağını açan yeni Cumhuriyet Anayasası kabul edildi.

Partimizin girişimi ve yönetimiyle, endüstrinin, özel bankaların, dış ticaretin, toptancı iç ticaretin, taşınmaz büyük ~~örtülü~~ kent mülkiyetinin, ormanların millileştirilmesi gerçekleştirilmiş, büyük tarım araç ve gereçleri ~~devlet tarafından parası ödenerek el konulmuştur~~ satın alınmıştır. Böylece, çözümleyici nitelikteki üretim ve değişim araçları toplumsal mülkiyete geçmiştir.

Endüstrinin millileştirilmesi, ülkemizin sosyalizm yolunda planlı gelişmesini kesinlikle belirleyen en önemli devrimci ekonomik bir önlemdir. Toplumsal sektör, endüstri, kredi ve taşımacılık alanlarında, hemen de, tekel kurmuş oldu. Dış ticaret ve toptancı iç ticaret de toplumsal sektör tarafından, hemen hemen, tekelleştirilmiştir. Perakende iç ticarette de, toplumsal sektörün artık çözümleyici bir üstünlüğü vardır. Tarımda ve el sanaatları alanında da, toplumsal sektör, 70 den fazla makine-traktör istasyonunun, hemen de yardımcı 3 000 000

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

dekar işlenir toprakla binden fazla kooperatif emek tarım işletmesinin, 1 000 000 dekara yakın toprak üzerinde devlet tarım işletmesinin, yeni zanaatçı emek-üretim kooperatiflerinin kurulmasıyla ve köyde, kentte kooperatifçilik hareketinin geniş bir gelişme göstermesiyle gelişerek sağlıklı bir temele kavuştu.

Belirtilen bu köklü dönüşümcü işlerle birlikte ve halkçı anayasaya uygun olarak, bütün devlet aygıtında, gerek merkezde gerekse yerel organlarda köklü yeniden düzenlemelere geçildi ve devlet aygıtı, bir sıra zayıflıklarına karşın, halk demokrasili bir devlet aygıtı olarak iyileşmeye ve yetkinleşmeye başladı.

Partimiz, bildiğiniz gibi, Vatan Cephesinin, ülkenin sosyalizme doğru gitmesi yönünde gelişmesiyle ilgili yeni görevleri belirleyen ortak, yeni bir program ve ortak bir tüzükle Tek Toplumsal Siyasal bir örgüt olarak yeni baştan kurulması girişimini ve yönetimini de yüklendi. Böylece, Partinin ısrarlı ve sürekli çalışmalarıyla, Vatan Cephesindeki koalisyon öğeler tamamiyle ortadan kaldırılmış oldu ve Vatan Cephesi, başta partimiz olmak üzere işçi sınıfının yönetici rolünün herkesçe kabul edildiği kent ve köy emekçilerinin savaşım birliği örgütüne dönüştü. Şimdi sosyalizmin kurulmasının zorunlu olduğu, Vatan Cephesini oluşturan bütün partiler ve toplumsal örgütler

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

tarafından kabul edilmektedir.

Vatan Cephesinin ikinci kongresi, onun gelişmesinde çok önemli bir aşamayı belirlemiştir. Vatan Cephesine, onu içten çürütmek ve zayıf düşürmek niyetiyle gelen düşman öğeler, ikircimli, güvensiz öğeler birer birer sökülüp düştüler ya da örgütten çıkartıldılar. Vatan Cephesi, bundan yalnızca kazanç sağladı. İkinci Kongreden sonra, bunların yerine, emekçi halkın bağrından ve onun yığınsal örgütlerinden çıkma yeni taze güçler girdi. Kentten köyden emekçilerin toplumsal-siyasal savaş birliği örgütü olan Vatan Cephesi, şimdi, işçi sınıfının yönetimi altında, çok daha güçlüdür, kendi içinde çok daha fazla birleşmiş ve birlikteliğini kurmuştur. Vatan cephesi partilerinin daha sıkı işbirliği ve yakınlaşmalarının en elverişli koşulları meydandadır. Bu partiler, öncelikle kendilerinin çalıştığı çevrelerin özelliklerine bağlı olarak değişik inandırma, ajitasyon ve propaganda yöntemlerini uygulayarak, halkın olası en geniş katmanlarını, halk demokrasisi yolunda sosyalizmin temellerini kurma davasına, bu ortak davaya kazandırmaya yardım ediyorlar.

Vatan Cephesi, şimdi, ülkemizde emekçilerin gittikçe artan manevi ve siyasal savaşım birliğinin canlı simgesi olmuştur. Bu birlik ise, kapitalist öğelere karşı sürdürülen savaşımı başarıyla

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

bitirmenin ve sosyalizmin temellerini kurmanın ana koşulu ve güçlü etkenidir.

Vatan cephesini, ortak bir sosyalist özlüklü programla ve Kominist Partisinin herkesçe kabul edilen yönetici rolü koşulunda zorunlu ortak disiplinle Tek Toplumsal-Siyasal Örgüte dönüştürme, kuşku yok ki, büyük bir başarıdır. Bundan dolayı, biz, Vatan Cephesinin önemini ve rolünü, her ne biçimde olursa olsun, küçümseme eğilimlerini yadsıyoruz. Vatan Cephesi, ülkemiz için yaşamsal bir zorunluktu ve böyle olmaya devam ediyor. Ve biz, kuşku yok ki, Tek Toplumsal-Siyasal Örgüte küçümser bir tutumla yanaşamak, Vatan Cephesinin yıkılmasından çıkarı olan sınıf düşmanının değirmenine böylece su taşımış olan kimi kominist leri ~~suçlayamayan.~~ suçlamaktan kaçınmayız.

Kendiliğinden anlaşılıyor ki, Vatan Cephesi içindeki kimi partiler, örgüt içinde, ortamın olgunlaşmış olduğunu, yararlı olduğunu ve amaca uygun olduğunu anladıkları anda, kendi aralarında birleşmeyi ya da bağımsız örgütsel varlıklarını kendileri ~~ortadan kaldırmaya~~ son vermeye yeğliyebilirler. Ancak, bu tamamen kendilerinin ~~bilebilir~~ olanağıdır, kendilerinin değerlendirmesine göre olabilir, kendi haklarıdır.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Ülkede, Sovyetler Birliğinin aktif desteği ve yardımı ortamında meydana gelen köklü değişiklikler ve sınıfsal ve siyasal güçler oranının değişmesi, önde duran gerekli yaşamsal pratik bir görev olarak memlekette sosyalizmin temellerini kurmaya başlama sorunumu gündeme getirme olanağı yarattı.(A l k ı ş l a r). Şimdi bu, partimizin genel çizgisidir. Ve Parti, başta işçi sınıfı olmak üzere, onun köy ve kentten emekçilerle birliğiyle, bu genel çizgiyi kesinlikle, sapmadan, bütün iç ve özellikle dış güçlüklere ve engellere karşın utkuya olan sarsılmaz inancıyla sürdürecektir.(C o ş k u n v e s ü r e k l i a l k ı ş l a r).

H a l k D e m o k r a s i s i n i n V e H a l k D e m o k r a s i l i D e v l e t i n N i t e l i ğ i, R o l ü V e P e r s p e k t i f i

Kendi seçmiş olduğumuz doğru yolda, sosyalizm yolunda güvenle yürüyebilmemiz için, halk demokrasisinin, halk demokrasili devletin niteliğini, rolünü ve perspektifini tam açıklığa kavuşturmak gerektir. Bu bakımdan, şimdiye değin olan kimi görüşlerimizi bizim deneyler belirlememiz, kimi görüşlerimizi ise, şimdiye değin olan deneylerimizi olduğu gibi, gerek ülkemiz için, gerekse bildiğiniz gibi öteki halk demokrasili ülkeler için çok karmaşık olan böylesi bir sorunda en

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI TÜSTAV

yeni verileri de göz önüne alarak, düzeltmemiz gerekmektedir.

Sorun kısaca nedir ?

B i r . Bilindiği gibi ,Hitlerci faşist güçlerin yenilmesi sonucunda, Sovyetler Birliğinin Ikinci Dünya Savaşındaki tarihsel utkusu sonucunda ve halk yığınlarının işçi sınıfının yönetimi altında ulusal özgürlük ve bağımsızlık için verdikleri savaşım sonucunda, halk demokrasisi ve halk demokrasili devlet olanağı ortaya çıktı ve bu Doğu ve Güneydoğu Avrupada bir sıra ülkenin emperyalist sistemden kopmasına yol açtı.

Halk demokrasisinin ve halk demokrasili devletin niteliği şu dört en önemli özellikçe belirleniyor:

a) Halk demokrasili devlet, emekçilerin, yani halkın çok büyük çoğunluğunun, işçi sınıfının yönetici rolü koşulundaki erki demektir. Öte yandan bu, birinci olarak, kapitalistlerin ve büyük çiftlikçilerin erkinin yıkılması ve işçi sınıfının yönetimi altında köy ve kentten emekçilerin erkinin kurulması, işçi sınıfının, çağdaş toplumda en ilerici sınıf olarak devlette ve toplumsal yaşamda yönetici rol oynaması demektir ve ikinci olarak, devletin, sömürücü öğelere karşı, kapitalist düzeni ve burjuvazinin egemenliğini geri getirmeye yönelik bütün deneylere ve yönsemelere karşı emekçilerin verdiği savaşımda bir araç olarak kullanılması demektir.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

b) Halk demokrasili devlet, ülkenin sosyalizm yolunda gelişmesini sağlamak göreviyle, geçiş dönemi olanağı devletidir. Bu demektir ki, kapitalistlerin ve büyük çiftlikçilerin erki yıkılmış ve bu sınıfın mülkiyeti halkın mülkiyetine dönüştürülmüş olmasına karşın, kapitalizmin ekonomik kökleri henüz daha kazınmış değildir, henüz daha kapitalist öğeler varlıklarını sürdürüyorlar ve kapitalist köleliği geri getirmeye çaba göstererek gelişiyorlar. Bundan dolayı, yalnızca kapitalist öğelerle, onları tamamen ortadan kaldırmak için uzlaşmaz biçimde savaşım sürdürmekle sosyalizme doğru ilerlemek olanağı bulunabilir.

Halk demokrasili devlet, yalnızca, sapmadan, sosyalizm yolunda ilerlemekle güçlenebilir ve kendi tarihsel görevini yerine getirebilir. Eğer halk demokrasisi sömürücü sınıflara karşı savaşmayı durdıracak olursa, eğer kapitalist öğeleri boğup yoketmeyi durdurursa, o zaman, bunlar, kaçınılmaz olarak, üste çıkacaklardır ve yalnızca halk demokrasisinin temellerini yıkmakla kalmayacak, onu çökertebileceklerdir de.

c) Halk demokrasili devlet Sovyetler Birliğiyle, sosyalist ülkelerle işbirliği ve dostluk içinde kuruluyor. Nasıl ki ülkemizin emperyalizmin zincirinden kurtulması ve halk demokrasili dev-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

letin kurulması Sovyetler Birliğinin yardımlarıyla ve faşist Almanyaya ve bağlaşıklarına karşı savaşta yüklendiği kurtarıcı göreviyle olanaklı olabilmiştir, halk demokrasimizin bundan sonraki gelişmesi de, özdeş biçimde, ülkemizle yüce Sovyet devleti arasında sıkı ilişkilerin ve içtenlikli dostluğun korunmasını ve pekiştirilmesini gerektirmektedir. (A l k ı ş l a r). Sovyetler Birliğiyle işbirliğini zayıflatmaya giden her yönseme, ülkemizde halk demokrasisinin varlığının temeline karşı yöneltilmiş demektir. (A l k ı ş l a r).

ç) Halk demokrasili devlet demokratik, anti-emperyalist kamp içindedir.

Her halk demokrasili ülke, yalnızca tek demokratik anti-emperyalist kampa, başında yüce sovyet devletinin bulunduğu bu kampa katılarak emperyalist güçlerin saldırılarına karşı kendi bağımsızlıklarını, egemenliklerini ve güvenliklerini sağlıyabilirler. (A l k ı ş l a r).

İ k i. Saldırgan faşist devletlerin, ~~bu saldırganların~~ askersel bakımdan yenilmeleri koşulunda, kapitalizmin genel bunalımının birden bire keskinleşmesi, Sovyetler Birliğinin gücünün çok büyük ölçüde artması koşulunda, öteki halk demokrasili ülkeler gibi, ülkemizde, Sovyetler Birliği ve halk demokrasili devletlerle sıkı bir işbirliği için-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

yönelik bu çizginin izlenmesinde,kuşku yok ki,halk demokrasisi rejimi de değişmeden kalacak değildir.İşçi sınıfının bütün devlet ve toplum yaşamandaki yönetici konumunun durmadan pekiştirilmesi gerekecektir,köyde ağalara ve onların yardımcılarına karşı savaşımın ~~ke~~ keskinleştiği evrede,işçi sınıfının güvenilir bağlaşığı olabilecek bütün öğelerin birleştirilmesi gerekecektir.Halk demokrasisi rejimini,sınıf düşmanlarının gücünü sınırlandırmak ve onları ortadan kaldırmak savaşımında bir araç olarak sağlamlaştırmak ve iyileştirmek gerekecektir.

D ö r t . İçinde ülkemizin de bulunduğu halk demokrasili ülkeler,artık, iç düşmanlara ve özellikle dış düşmanlara karşı sürdürdükleri savaşımı durdurmadan sosyalizm yolunda yürümektedirler. Şimdi bu ülkelerde,sosyalizmin kurulması,ülkemizde geleceğin sosyalist toplumunun ekonomik ve kültürel temellerinin kurulması için gerekli koşullar yaratılmaktadır. il uğrunda çalışılmaktadır.

İşte, bugünkü aşamada,halk demokrasisinin ana görevi, ~~bu~~ demektir ki işçi sınıfının da ve onun başında bulunan Kominist Partisinin de ana görevi,budur.

Bu ortak görev bir sıra ayrı önemli görevleri de içeriyor.Bizim için bunlar içinden çözümleyici önemi olanlar şunlardır:

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI TÜSTAV

~~a) başka Komünist Partisi olmak üzere;~~

a) Devlet yaşamının, ekonomik, toplumsal-siyasal ve kültürel yaşamın bütün alanlarında, başta Komünist Partisi olmak üzere, işçi sınıfının yönetici konumlarını durmadan güçlendirmek;

b) Işçi sınıfıyla emekçi köylüler arasındaki birliği işçi sınıfının yönetimi altında, sağlamlaştırmak;

c) Ekonomide, özellikle büyük endüstride toplumsal sektörün gelişmesini hızlandırmak;

ç) Köyde kapitalist sömürücü öğelerin ekonomik işlevlerini giderek sınırlandırma, sonra onları dışlama ve ortadan kaldırma yoluyla tamamen yokolmaları koşulunu hazırlamak;

d) Köylülüğün temel yığınları arasında üretim kooperatiflerinin her bakımdan geliştirilmesini sağlamak, küçük ve orta köylülere, tarım makineleri ~~olan~~ makine traktör istasyonları yoluyla, kredi, borç tohum v.b. sağlama, ~~yoluyla~~, onların işçi sınıfıyla bağlaşıklığa ilgilerini artırma, bu kooperatiflerin yaşamdan örneklerle üstünlüğünü gösterip onları inandırma, ortaklaşa tarımın üstünlüğünü gösterme, onları kapitalist öğelere karşı uzlaşmazlık ruhunda eğitme yoluyla devlet yardımı ~~etmek~~ ürmek.

Toprağın millileştirilmesine gelince, biz, ülkemiz koşullarında, kooperatif emek tarım işletmelerinin geliştirilmesi ko-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

şulunda, bu sorunun pratik önemi olmadığı kanısındayız, yani, toprağın milliileştirilmesi, tarım ekonomimizin makinelendirilmesinin ve gelişmesinin mutlak koşulu olarak belirmiyor.

B e ş . Daha sonra. Halk demokrasisi ve halk demokrasili devlet enternasyonalizmi savunur. Milliyetçilik halk demokrasisiyle bağdaşmaz, çünkü, milliyetçilik kapitalizmin, kapitalist gericiliğin aracıdır. Partimiz, enternasyonalizmde, uluslararası işbirliğinde, ülkemizin bağımsız varlığının, başarısının ve sosyalizme doğru gidişinin güvencesini görmektedir. Biz, hangi maske altında olursa olsun, milliyetçiliğin kominizme düşman olduğu kanısındayız. Bundan dolayı, milliyetçiliğe karşı savaşım komünistlerin, her komünistin birinci dereceli görevidir.

Milliyetçiliğin her türlü belirtisine karşı savaşırken, emekçileri proletarya enternasyonalizmi ruhunda ve yurda bağlılık ruhunda, yani gerçek yurtseverlik ruhunda eğitmek zorundayız.

Proletarya enternasyonalizmi ruhunda ve kendi yurduna bağlılık ruhunda eğitim, her şeyden önce, uluslararası gericiliğin ve emperyalizmin saldırgan güçlerinin saldırılarına karşı savaşım için halk demokrasili ülkeler ve Sovyetler Birliğiyle sağlam bir tek cephe kurmanın çözümleyici önemi bilincini geliştirme

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ve pekiştirme demektir. Halkımızın bütün geleceği, bir yandan Sovyetler Birliğinin yüceliğine-ki bizim bundan yaşamsal çıkarımız vardır- bir yandan da, halkımızın, kapitalist saldırı olduğunda, ortak savaşımda üzerine düşen görevi layıkıyla yerine getirmeye hazır olmasına ve göstereceği yeteneğe bağlıdır. (A l k ı ş l a r).

Öte yandan, proletarya enternasyonalizmi ruhunda eğitim, kominist partilerinin tam uyumlu hareket içinde olmalarının ve Sovyetler Birliği Kominist Partisi(bolşevikler)'nin yönetici rolünün öneminin bilincini geliştirmek ve pekiştirmek demektir. (C o ş k u n a l k ı ş l a r). Çünkü, kominist partileri için hareket kılavuzu olarak tek bir kuram, ~~Marksizm~~-Leninizm kuramı vardır, onların siyasetlerinde tek bir amaç vardır, uluslararası işçi hareketinde yönetici parti olarak Lenin'in yüce partisi vardır. (C o ş k u n v e s ü r e k l i a l k ı ş l a r. H e r k e s a y a ğ a k a l k a r. B i r ç o k k e z g ü ç l ü "Hurra!" s e s l e r i y ü k s e l i r. U z u n s ü r e "Yaşasın BKP!" s e s l e r i y l e t e m p o t u t u l u r).

Biz, Partinin, işçi sınıfının, emekçi köylülüğün, bütün emekten ~~yana~~ aydınların, bütün emekçi halkın ~~durmadan~~ yorulmadan ve açıkça işte bu ruhta eğitilmesi zorunluğunu bütün başarılarımızın en önemli koşulu sayıyoruz. (C o ş k u n a l k ı ş l a r)

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Uluslararası Durum
Ve Dış Siyasetimiz

Yoldaşlar,

Öğleden önceki oturumda yaptığım açıklamadan sonra, uluslararası durumla ve dış siyasetimizle ilgili sorunlara, daha sonra da, ekonomik ve kültürel alanlarımızdaki perspektiflere ve en sonunda da partimize değinmem gerektir.

Uluslararası durum konusunda belirtmem gerekir ki, insanlığın yaşamının bugünkü çağını iki ana olgu niteliyor: Birinci olgu, kapitalist sistemin genel bunalımı ve çürümesi; ikinci olgu ise Sovyetler Birliğinde sosyalist toplumun durmadan gelişip serpilmesidir. (A l k ı ş l a r).

Kapitalizmin genel bunalımı, onun bütün gelişmesi tarafından hazırlanmıştır. Kapitalizm, toplumda, üretim güçlerini, daha önce görülmemiş boyutlarda geliştirerek, çözemeyeceği çelişkiler içine daldı. Daha 1914-1918 emperyalist savaşı, kapitalizmin kendi derin genel bunalımının Rusyadaki dönemine girdiğini gösteriyordu. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, dünya kapitalizminden, yer yuvarlağının altıda birini çekip kopardı. Kapitalizm, dünya ekonomisinin tek ve genel sistemi olmaktan çıktı, eski direncini, dayanıklığını yitirdi.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Uluslararası gericilik tarafından hazırlanan ve faşist saldırganlar tarafından tutuşturulan Ikinci Dünya Savaşı, kapitalizmin genel bunalımını daha da derinleştirdi ve keskinleştirdi. Birinci savaşta olduğu gibi, bu savaş da, kapitalizmin daha da zayıflaması somucunu yarattı.

Faşizmin ve dünya saldırganlığının başlıca ocakları olan Almanya, Italya ve Japonyanın yenilgiye uğratılması, uluslararası gericiliği, Sovyetler Birliğine, demokrasiye ve sosyalizme karşı, işçi hareketine ve ulusal kurtuluş hareketine karşı sürdürdüğü savaşta, öncü kollarından yoksun bıraktı, kapitalizmi faşist ülkelerden yoksun etti.

Kahramanca verdiği savaşla, yalnızca kendi özgürlüğünü ve bağımsızlığını korumakla kamayan, Avrupa halklarını da köleleştirilmekten kurtaran Sovyetler Birliğinin uluslararası saygınlığı ve gücü ölçülemeyecek denli artmış oldu. Sovyetler Birliği saldırganların yenilmesinde çözümleyici bir rol oynadı ve insanlık uygarlığını faşist barbarlıktan kurtardı. Sovyetler Birliği, sosyalizm ve demokrasi güçlerinin yenilmez olduğunu bütün dünyaya göstermiş oldu. Sovyetler Birliği uluslararası politikada çözümleyici etken oldu. Sovyetler Birliği barışın ve halkların güvenliğinin, onların ilerle-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

me yolunda,gerçek demokrasi yolunda özgürce gelişmelerinin güçlü dayanağıdır.Şimdi dünyadaki tek anti-emperyalist cephenin başında bulunan Sovyetler Birliği,uluslararası gericiliğin halkları yeni bir dünya savaşına atma düşüncelerini gerçekleştirmelerinin önünde aşılmaz bir engel olarak duruyor.

Nasıl ki,Birinci Dünya Savaşı,Rusyanın dünya kapitalist sisteminden kopmasıyla sonuçlanmıştır,Ikinci Dünya Savaşı da, bir sıra Doğu ve Güneydoğu Avrupa ülkesinin emperyalist sistemden kopmasına yol açmıştır.Sovyet Ordusunun yardımıyla kurtulan bu ülkeler,bu yüzden,kendi halklarının özgür seçimiyle,Sovyetler Birliğinin bir çıkar gözetmeden gösterdiği desteğe dayanarak kendi yazgılarını kendileri belirleme olanağına kavuştular.

Ikinci Dünya Savaşıyla sömürgecilik sisteminde keskinleşen bunalım,sömürge ve bağımlı ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerinin güçlü boyutlara ulaşmasına yol açtı ve emperyalist sistemin cephe gerisinde tehlike yarattı.Sömürge halkları artık eskisi gibi yaşamak istemiyorlar ve kendi bağımsız,özgür,egemen devletlerini kurmak için kararlı biçimde ayaklanmışlardır.

Savaş,bütün kapitalist dünyada,yığınların görülmemiş ölçüde yoksullaşmalarına,işsizliğin artmasına,sefaletin ve açlığın

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TUSTAV

artmasına, sınıf çelişkilerinin keskinleşmesine yol açtı, çünkü, burjuvazi, her yerde, savaşın başlıca yükünü ve savaş sonrasının güçlüklerini emekçi yığınlarının sırtına yüklemeye çalışıyor. Öte yandan, savaştan sonra uluslararası işçi hareketinde büyük atılımlar başladı.

Faşist saldırganların yenilgiye uğratılmasından sonra, dünya gericiliğinin odağı Birleşik Amerikaya taşındı. Hitlercilerin, son savaşta bozguna uğrayan dünyayı köleleştirme planlarının yerini, Amerikan emperyalistlerinin dünyaya egemen olma planları aldı. "Marşal Planı" ve "Truman Doktrini" denilen ve Avrupayı ve bütün dünyayı ekonomik, siyasal ve ideolojik yönden köleleştirmeyi amaçlayan bu macera planları, büyük çoğunlukta ülke ve halkların yaşamsal ulusal çıkarlarına karşı yöneltilmiştir. Bu planlar, finans oligarşinin gözü dönmüş emperyalist saldırı emelinden ve dünyada sosyalizmin ve halk demokrasisinin güçlenmesi karşısında korkuya düşmesinden ileri gelmiştir.

Amerikan emperyalizmi, "batı demokrasisi" bayrağı altında, Avrupa ülkelerine olduğu gibi, ülkemize de, herşeye kadir dolar gücüne ve bir avuç tekelcinin egemenliğine dayalı kendi rejimini dayatmak denemesinde bulundu. Amerikan emperyalizmi, Birleşmiş Millet-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ler Örgütü içindeki ülkelerin egemenliği ve eşitliği ilkesini çiyneyerek, bu örgütü kendi yayılma politikasının aracı yapma amacını güdüyorlar. Amerikan emperyalizmi, küçük ve geçici bir zaman için güçsüz kalmış halkları köleleştirmeye ve SSCB ne karşı, halk demokrasili ülkelere ve emekçilerin devrim hareketlerine, dünyadaki sömürge halklarının özgürlük savaşlarına karşı emperyalist bir blok oluşturmaya çalışıyor. Amerikan emperyalizmi silâhlanmayı çılgınca artırma siyaseti uyguluyor. Ingiliz-Amerikan emperyalistleri, her yerde halkın yadsıdığı gerici ve açık faşist öğeleri destekleyerek, özellikle komşumuz Yunanistanda tipik örneğini gördüğümüz gibi, yabancı ülkelerin iç işlerine hayasızca karışıyorlar.

Ne var ki, Ikinci Dünya Savaşının bitiminden sonra oluşan ve Ingilterenin ikinci dereceden, ikinci kategoriden yardımcı rolünü oynadığı Ingiliz-Amerikan blokunun kalıcı ve sürekli olacağını sanmıyoruz. Bugünkü emperyalizmin bu iki başat devleti arasındaki, Ingiltere ile Birleşik Amerika arasındaki çelişkiler de, öteki kapitalist ülkeler arasındaki çelişkiler de, pazar elde etme, dünyanın değişik bölgelerinde etki alanı sağlama savaşımında, kaçınılmaz olarak keskinleşecektir.

Bu uluslararası durumda, bugün Sovyetler Birliğine

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

karşı takınılacak tutum, dünya çapında demokrasi kampıyla gericilik kampı, savaş kundakçılarıyla kalıcı demokratik barış yandaşları arasındaki yol ayırımıdır.

Sovyetler Birliği, emperyalistlerin halkları kendi atom silâhlarıyla korkutma çabalarına kararlı biçimde karşı duruyor. Halklar arasında dostluk ve barış politikasını, bu sınanmış politikayı sürdüren Sovyetler Birliği, gittikçe artan ekonomik ve politik gücüne, yenilmez Sovyet Ordusuna, barışın korunmasında yaşamsal çıkarları bulunan bütün dünya işçilerinin ve emekçilerinin sınırsız desteğine dayanıyor. Saldırganların ve yeni bir savaş kundakçılığı yapanların planları mutlaka bozulacaktır. (S ü r e k l i a l k ı ş l a r)

Stalin yoldaş, bir süre önce, yeni bir dünya savaşı çıkarmak isteyenlerin iç yüzlerini açığa vurarak, onların bu maceracı politikalarının nasıl bir sonuç vereceğine değgin ağır sözünü söyledi.

Stalin yoldaş şöyle dedi:

"Bu politika, yeni savaş kundakçılarının utanç verici biçimde bozguna uğratılmasıyla sonuçlanabilir. Çörçil, yeni bir savaşın bu başat kundakçısı, artık kendi halkının ve bütün dünyadaki demokratik güçlerin güvenini yitirmeyi başardı. Her savaş kundakçısını böylesi bir yazgı bekliyor. Son savaşın dehşeti halkların belleğinde henüz yeterince canlıdır

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

beş büyük devletin silâhlı güçlerinin üçte birinin derhal azaltılması önerisini yadsıyan İngiliz-Amerikan emperyalistlerinin iç yüzleri bütün dünyanın gözleri önünde, barış düşmanları olarak, halklararasında işbirliğinin düşmanları olarak açığa çıktı.

~~Bu, kirli, umutsuz emperyalist sistemlerini kurtarmak~~

Bu, dünya karşısında hayasızca ve küstahça atom bombalarıyla övünen ve kendi çökmüş, umutsuz emperyalist sistemlerini kurtarmak için dünyada yığınsal kırımlara hazır olan amerikan emperyalizminin yöneticilerinin ne denli alçaldıklarını, ne denli düştüklerini gösteriyor. (A l k ı ş l a r).

Barış cephesinde, yalnızca Sovyetler Birliği ve halk demokrasili ülkelerin halkları değil, kapitalist ülkelerdeki ve sömürgelerdeki halkların büyük çoğunluğu da birleşiyor. Amerikada son seçimlerde gerici ve savaş çığlıkları atan cumhuriyetçi partinin başarısızlığa uğraması, Amerikan halkının çoğunluğunun savaş istemediğini ve büyük kapitalist tekellerin, holdinglerin ve kartellerin gerici programını yadsıdığını inandırıcı biçimde göstermiştir. ~~Her~~ Ingiliz halkı, Ingiltere üzerinde ~~beliren~~ çöken o korkunç Hitlerci tehlikeden kendisini kurtaranın

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

başkası değil, Sovyet Ordusu olduğunu anımsarken, her sağ duyu sahibi gözlemci, haklı olarak, bu halkı Sovyetler Birliğine karşı savaşa itecek Ingiliz [illegible] bakanının kim olabileceğini soruyor. Özellikle Fransa ve Italya'da halk yığınlarının yeni bir savaş kundakçılarına karşı savaşımı çok parlak biçimler alıyor. Burjuva demokrasisi ülkelerindeki halkları Sovyetler Birliğine karşı topun ağzına koyma umutlarını gittikçe yitiren savaş kundakçısı emperyalistler, Avrupada istilâcı siyasetlerini sürdürmenin birer üssü ve aracı olarak kullanmak istedikleri işgal altındaki Batı Almanya'ya ve faşist Ispanya'ya bel bağlıyorlar. Ne ki, bunlar, Amerikan emperyalistleri için, boş umutlar demiyeyim, çok kuşku götürür umutlardır. (A l k ı ş l a r)

Savaştan sonra, anti-emperyalist cephe Doğuda uzaklara doğru genişledi ve şimdi Endonezya, Vietnam, Burma ve diğer sömürge ülkelerin halkları bu cephe içinde kendi bağımsızlıkları için savaşım sürdürüyorlar.

Sovyetler Birliğinin karşılık beklemeden gösterdiği destekten yararlanan Kore halkı, bağımsız halk cumhuriyetini ilân ederek, gericiliğe ve emperyalizmin uşaklarına karşı parlak bir utku kazandı, ki Bulgar hükümeti bu cumhuriyeti tanıdı ve Kore halkını candan kutladı. (A l k ı ş l a r)

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

partileri, saldırgan emperyalizmin savaş çıkarma oyunlarını boşa çıkarabilecek ve böylece bütün dünyada kalıcı demokratik barış sağlanmış olacaktır. (A l k ı ş l a r)

★

Dış siyasetimizin, partimizin ve Vatan Cephesinin dış siyasetinin ana yönleri daha 1942 programında belirlenmişti: Sovyetler Birliğiyle sıkı bir dostluk ve komşu ülkelerle anlaşma içinde Bulgar halkına ulusal özgürlük ve bağımsızlık sağlamak.

Vatan Cephesi Hükümeti bu ilkelere bağlı kalarak, daha kurulur kurulmaz müttefikler yanında yer aldı ve Bulgar ordusunu Hitlerci sürülere karşı cepheye gönderdi. Hükümet, askeri birliklerini daha önce işgal ettiği Yunan ve Yugoslav bölgelerinden geri çekti ve Balkanların Hitlerci işgalden ivedilikle kurtarılması konusunda Sovyet kumandanlığıyla anlaşmaya vardı.

Bulgaristanın Sovyet kumandanlığının yönetimi altında Hitlerci Almanyaya karşı kurtuluş savaşına katılmasının ne denli büyük siyasal ve manevi önemi olduğunu bugün çok daha iyi biliyoruz ve çok daha iyi değerlendirebilecek durumdayız.

Paris barış konferansında yoldaşımız Molotov'un saygın-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

lıklı sesiyle ,Bulgar halkının kendi sınırları komşusunda rahat ola bileceğini,topraklarından bir karışın bile hiç kimse tarafından alınmayacağını söylediği zaman da Sovyetler Birliğinin güçlü ve eşsiz desteğini hissettik. (S ü r e k l i a l k ı ş l a r).

Sovyet hükümetinin,Bulgaristanın Almanya safında sava şa katılmasını önlemek amacıyla,o zamanki Bulgar hükümetine,Sovyetler Birliğiyle Bulgaristan arasında dostluk ve karşılıklı yardım anlaşması imzalanmasını önerdiğinden bu yana ,Bulgar halkı,her zaman arkasında Sovyetler Birliğinin güçlü desteğini hissetmiştir.Bulgar halkı, monarşi faşist cinayet şebekesinin Almanya ile birlik kurmasından ve Hitlerci sürülerin Bulgar topraklarına girmesine izin vermesinden sonra,Sovyetler Birliğinin yaptığı uyarıları anımsıyor.Bulgar halkı,Stalin yoldaşın,savaşın en ağır anlarında söylediği şu teşvik edici sözlerini de büyük bir minnet duygusuyla anımsıyor.Şöyle ki: alman faşist diktatörlüğüne karşı ardıcıl savaşalım ki; savaşın utkuyla sonuçlanması kaçınılmazdır. Bilindiği gibi,ülkemizdeki Alman istihbaratının kışkırtmaları Sovyet hükümetinin sabrını taşırdığı zaman,Sovyetler 5 Eylül 1944 tarihinde Bulgaristana savaş ilân etti.Biz ,bugün bu olgunun Bulgaristanın yazgısında çözümleyici önemi olduğunu çok açık olarak anlıyoruz.Kuşku yok bu "savaş

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ta" bir tek Sovyet askeri,bir tek Bulgar askeri ölmedi,ancak,Sovyet ordusunun Bulgaristana girmesi,faşist diktatörlüğün yıkılmasına yardım etti ve Bulgar halkının geleceğini,devletimizin bağımsızlığını ve özgürlüğünü sağladı.(A l k ı ş l a r).Biz hiç bir zaman unutmayacağız ki,daha savaş bitmediği halde,Sovyet hükümeti Bulgaristana,ekonomimizi yeniden kurmak için gerekli önemli materyalleri sağlamaya başladı,zorlu yıllarında halkımızın beslenmesine yardım etti ve bugün de çok değerli ekonomik,politik,maddi ve bilimsel-teknolojik yardımlar yapmayı sürdürüyor.(A l k ı ş l a r).

Daha Sosyalist Ekim Devriminden çok önce Rus devrim hareketiyle sıkı bağlar kurmuş olan partimiz,Bulgar halkının kendisini kurtaranlara minnettarlığını daha çok artırmayı ve Sovyetler Birliğiyle dostluğu halk cumhuriyetimizin temel dış politikasının taşı yapmayı başararak tarihsel görevini yerine getirmiş oldu. Bugün dostluğumuz biçimsel olarak da,iki ülke arasındaki dostluk,işbirliği ve karşılıklı yardım anlaşmasıyla sağlamlaşmıştır.

Özgür ve bağımsız halk cumhuriyetimiz,Sovyetler Birliğiyle dostluğa dayanarak,bütün devletler tarafından tanınmayı sağladı,varolan koşullarda en elverişli barış antlaşması imzaladı, savaştan önce hangi ülkelerle diplomatik ilişkileri varsa,bunların

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

hemen de hepsiyle muntazam diplomatik ilişkiler kurdu.Şimdi cumhuriyetimiz kendi hakkını savunarak Birleşmiş Milletlere üye olmak ve böylece Hitlerci Almanyanın eski bir uydusu olarak doğmuş olan bütün uluslararası sonuçların ortadan kaldırılması için savaşıyor. Bu savaşım da mutlaka başarıyla sonuçlanacaktır.(A l k ı ş l a r)

Cumhuriyetimizle ötekı halk demokrasili cumhuriyetler arasındaki dostluk da,dış politikamızın başka bir önemli noktasıdır. Bu dostluk,halklarımızın,SSCB nin güçlü desteğiyle,kendi özgürlüklerini ve bağımsızlıklarını kazanmaları ve sağlamlaştırmaları savaşımında,bu tarihsel savaşımda ortaya çıktı.Biz kardeş Polonyanın ve Çekoslovakyanın gerek Paris Barış Konferansında,gerekse Bulgaristanın temelsiz suçlamalar ve haksız saldırılarla karşılaştığı,toplantılarını yakında bitirmiş olan,Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda bize gösterdikleri yardımlara çok büyük değer veriyoruz.Bizim gerek onlarla,gerekse Romanya,Macaristan ve Arnavutluk halk cumhuriyetleriyle olan dostluk ilişkilerimiz,imzalanan dostluk,karşılıklı yardım ve işbirliği anlaşmalarıyla pekişen ilişkilerimiz,gün geçtikçe daha da sağlamlaşıyor ve halklarımız arasında sıkı işbirliği için, halklarımızın demokrasi ve sosyalizm yolunda geleceklerinin güvence

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

altına alınması için geniş olanaklar sağlıyor

Partimizle Yunanistan Komünist Partisi arasındaki dostluk, Ikinci Dünya Savaşındaki sınavı kazandı. Alman-Bulgar istilâsının en ağır günlerinde, partimiz Yunan halk kurtuluş hareketini destekledi ve gücünün yettiği kadar yardım etti. Bulgar askerleri gönüllü olarak Batı Trakyayı boşalttıkları zaman, bütün yiyecek maddeleri gerici yoksulluk içindeki yerli halka bırakarak gittiler. Partimiz ve ve halkımız, bir gerici monarşik kliğin yabancı güçlerin askersel desteğiyle kahraman Yunan halkına, Balkanlarda Italyan-Alman saldırganlarına karşı ilk olarak savaşa kalkan bu halka çektirdiği acı karşısında çok duyarsız kalmıştır. Biz Yunan halkının yabancı istilâcılara ve onların Yunan ajanlarına karşı verdiği kahramanca savaşı büyük bir sempatiyle izliyoruz. Yunanistan Komünist Partisinin ve kardeş Yunan halkının, partimizin ve Bulgar halkının kişiliğinde sadık dostu vardır. (C o ş k u n V e s ü r e k l i a l k ı ş l a r). Biz, Yunan halkına özgürlüğü ve bağımsızlığı sağlıyacak biricik yol olan, Yunan ülkesinde bizimle ve Yunanistanın Kuzey komşularıyla içten bir dostluk için gerekli koşulları yaratacak halk demokrasisinin Yunanistanda tamamen başarıyaulaşacağına kesinlikle inanıyoruz.

Emperyalistler ve yeni savaş kundakçıları, halk cumhuri-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Ekonomi Ve Kültür Alanındaki Perspektiflerimiz Ve Görevlerimiz

Izin verirseniz şimdi ekonomik ve kiltürel alandaki perspektiflerimize heçeyim.

Bildiğiniz gibi, ekonomik alanda halk erkinin önünde duran dolaysız görev, savaşın ve Alman soygunumun ekonomiye getirdiği yıkımı onarmak ve bozukluğu gidermek ve ülkenin sosyalizm yolunda hızla ekonomik gelişmesini sağlamak için koşulları hazırlamaktı.

Daha iki yıllık devlet ekonomi planı sırasında, endüstri alanında, onarma görevi başarıyla yerine getirilmişti. 1948 de, endüstri üretimi savaş öncesi üretiminin yüzde 75 ini geçti. Endüstrinin sosyalist yolda yeni bir sistem düzenlenmesine, endüstri kuruluşlarının büyütülmesine, ayrı ayrı dalların birleştirilmesi anlamında üretimin merkezleştirilmesine ve en iyi üretim birimlerinde toplanmasına geçişe olanak yaratan millileştirme, endüstrinin gelişmesini özellikle çok hızlandırdı.

Tarımda, başlıca savaş sonrası birbiri ardına gelen üç kurak yıl dolayısıyla yeniden kurma süreci tamamen bitirilmiş değil. Hayvancılıkta ve bitkicilikte kimi dallar geri kalıyor. Ne ki,

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

burada da, bütün alanlarda savaş öncesi düzeye ulaşma ve bu düzeyi aşma çalışmalarıyla birlikte, tarımın büyük kooperatif tarım çiftlikleri ve devlet çiftlikleri kurma yoluyla sosyalist rekonstrüksiyonuna geçildi. Emeksel Kooperatif Tarım İşletmeleri, Makine Traktör İstasyonlarının yardımıyla tarımımızı makinelendirecek ve modernleştirecek, köylülerin maddi durumlarını iyileştirecek ve tarımı sosyalizme yönlendirecek biricik yeni ve artık yerleşmiş tarım biçimidir.

Son zamanlarda orta köylülerin kooperatif tarım işletmelerine girmeleri bakımından elverişli bir dönüş meydana geldi ve bu işletmelerin sayısı durmadan artmaya başladı. Şimdi görev, gönüllü katılma ilkesinin kesinlikle korunması koşuluyla, bu işletmelerin güçlendirilmesi, sağlamlaştırılması, çoğaltılması ve daha sonra kurulacak emeksel kooperatif tarım işletmelerine örnek olmalarıdır.

1948 de, halkın geliri, artık, savaş öncesindeki düzeyi yüzde 10 geçmiş bulunuyor. Bu, başlıca, millileştirilen endüstrinin başarısından ileri gelmiştir. Bundan başka, endüstri kuruluşlarının, bankaların ve büyük ticaretin burjuvazinin elinden alınması ve büyük çiftliklerin, kentlerdeki örtülü taşınmaz mülkiyetin ortadan kaldırılmasıyla büyük sömürücü gelirler'in kaynakları kurutulmuş ve böylece halk geliri bugün çok daha adil olarak bölüştürülmeye başlanmıştır.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Ne var ki, görev, yalnızca, ekonomide var olanın rekonstrüksiyonuyla bitmiyor. Ülkemizin ekonomik geri kalmışlığını (ivedilikle) gidermek ve kısa evrede (ortaçağ) gelişmiş sanayi ve tarım ülkesine dönüştürmek için üretim güçlerinin yeniden ivmeli biçimde geliştirilmesi zorunluğu da vardır. Başka kez de söylediğim gibi, ülkenin endüstrileştirilmesi ve elektiriklendirilmesi yoluyla ve tarımın makinelendirilmesiyle, başka ülkelerin, başka koşullarda bütün bir yüz yıl içinde ulaştıklarına 15-20 yıl içinde ulaşmamız zorunludur. Bunun için de, ülkenin su ve ısı kaynaklarından yararlanmak, yoluyla güçlü enerji üretimine sahibolmak, maden çıkarımını hızla geliştirmek, kendi metalürjimizi kurmak ve yeteri ölçüde gelişmiş makine yapımı sanayiine ve öteki ağır endüstriye sahibolmak, hafif sanayii de geliştirmek, modernleştirmek ve birleştirip büyültmek zorunluğu vardır. Öte yandan, tarımın emrine büyük tarım makinelerinden kurulu güçlü bir makine parkı vererek tarım ekonomisini güçlendirmek, tarım tekniği, sulama, elektirklendirme ve geniş biçimde yapay gübre kullanmak yoluyla toprağın verimini artırmak da gerekmektedir.

~~Endüstrimizin gelişmesi gerekli~~
Endüstrimizin gerekli temel gelişme çizgisi, maliyeti sistemli biçimde düşürmek, sanayi ürünlerinin fiyatlarını azaltmak çizgisidir, sanayi ürünlerinin fabrika fiyatlarını sistemli olarak düşürmek çizgisidir. Eğer endüstrinin gelişmesini ve güçlenmesini,

TÜSTAV SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

tarımı kendi arkasından sürüklemesini, sosyalist ekonomimizin temellerinin kurulmasını hızlandırmasını istiyorsak, endüstrinin gideceği ana yol işte budur.

Genişletilmiş sosyalist yeniden üretim yasalarına göre gelişen, yani her yıl üretimi artırarak ve yeni işletmeler kurarak gelişen millileştirilmiş endüstri gittikçe daha büyük besleyici ve tarım hammaddesi istemlerini ileri sürecektir. Bireysel, küçük ve az meta üretici tarım, sanayinin gittikçe artan gereksinmesini, kent halkının, ordunun gereksinmelerini başarılı olarak karşılayamaz. Işte bu durum, endüstrinin sosyalist rekonstrüksiyonuyla ve geliştirilmesiyle birlikte tarımın da sosyalist rekonstrüksiyonunu sorununu gündeme getiriyor. Uzun süre, iki ayrı temel üzerinde, yani büyük ve birleştirilmiş sosyalist sanayi ve parçabuçuk ve geri kalmış tarım temelleri üzerinde halk demokrasili erk ve sosyalist ekonomi kurulamaz. Tarımın yavaş yavaş, ancak sistemli biçimde ve direngenlikle yeni teknolojik alt yapıya, yani bireysel tarım işletmelerinin kooperatifleştirilmesi ve makinelendirilmiş büyük kooperatif emek tarım işletmeleri biçiminde birleştirilmesi yoluyla büyük üretim temeline dayandırılması gerekmektedir. Bundan dolayı, beş yıllık devlet kalkınma planı kooperatif tarım işletmelerinde birleşmiş köylü sayısının

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

önümüzdeki beş yıl içinde yüzde 60 a çıkarılması görevini ortaya koymuştur.TKZSlerin(Emeksel Kooperatif Tarım Işletmesi) gelişmesinde şimdiye değin ulaşılan başarılar göz önüne alındığında bu görevin tamamen yerine getirilir bir görev olduğu anlaşılır.

Halkımız,sosyalizm yolunda ekonomisini kurmada öncelikle kendi gücüne ve kendi ülkesinin kaynaklarına,yani kendi emeğine,biriktirmesine,kendi araç ve olanaklarını tutumlu ve amaca uygun olarak kullanmaya güvenecektir.En çok tutumluluk rejimi halk cumhuriyetinde her ailenin ve devlet yöneticisinin,her işçinin ve köylünün ve öncelikle her kominist in sürekli ve hergünkü çabası olmalıdır. Ancak,halkımız mutludur ki,sosyalizmin yüce ülkesi Sovyetler Birliğinin esirgemeden verdiği kardeşçe yardımlara da ve halk demokrasili ülkelerle olan sıkı planlı işbirliğine de güvenebilir.Bu da,halkımıza,büyük ölçüde emek ve çaba tasarrufu demektir ve onun gelişmesini hızlandıracaktır.

Her tutumlu aile gibi,biz ürettiğimiz her şeyi yiyip tüketmeyeceğiz,tersine halk gelirinden bir kesimini ekonominin gelişmesi için,yani,yeni yeni fabrikalar ve işletmeler,yeni yeni makine-traktör istasyonları kurmak için,sanayide ve tarımda üretim güçlerinin yeniden artırılması,geliştirilmesi için ayırıp biriktiri-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

recektir. Böyle bir davranışla, yalnızca emekçilerin yaşamlarını sürekli olarak ve çaşmaksızın iyileştirmeyi sağlamakla kalmayacağız, köy ve kentten halkın gittikçe artan gereksinmelerini gittikçe daha tam olarak karşılamakla ve maddi ve kültürel yaşam düzeylerini yükseltmekle kalmıyacağız, özdeş biçimde, emekçi halkın gönencinin, çocuklarımızın mutluluğunun güvencesi olan ülke ekonomisinin de hızla gelişmesini sağlamış olacağız.

Hoşnutlukla belirtebiliriz ki, hasat sırasında karşılaşılan ve henüz daha tam olarak giderilmiş olmayan güçlüklere karşın halkın beslenmesi, yeni rekolteye değin ve artırılan miktarla tamamen sağlanmıştır. (A l k ı ş l a r). Emekçi köylülerin büyük çoğunluğu devlete ve halka olan yükümlülüğü dürüstlükle iyi niyetle yerine getirdi. Yalnızca önemsiz bir katman, öncelikle ağa çevrelerinden ve kimileri Vatan Cephesi içinde gizlenmiş eski gerici mahallelet çevrelerden gelme katmanlar, halkın ekmeğiyle oynamayı, sabotaj yapmayı denedi. Ne ki, bu gerici katmanların dirençleri, kararlı biçimde, kırılacaktır.

Hükümetçe kabul edilen ve şimdiye değin edindiğimiz deneylerle yetkinleştirilecek olan yeni sistem, tarım ürünlerinin zorunlu olarak devlete teslimi sistemi, devlete verilen dışında elde kalanın serbestçe satılmasına izin vererek, yükümlülüğü köylü üretici

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ler arasında topraklarının miktarına ve olanaklarına göre bölüştürüyor ve köylüleri toprağı daha iyi işlemeye ve daha çok ürün almaya özendiriyor.Üretici köylüler elde ettikleri ürünün bir kısmını önceden saptanmış fiyatlar üzerinden devlete satarken yine önceden belirlenmiş fiyatlar üzerinden,gittikçe daha çok miktarda,gereksinme duydukları endüstri ürünlerini alabileceklerdir.

Devlet bütün fiyat politikasıyla,değişik malların fiyatları arasında göreli olarak değişmez ve haklı bir uyum yaratmaya çalışıyor.Amaç,üreticinin,ürettiği mal karşılığında bugün de yarın da,ertesi gün de,neler satınalabileceğini önceden kestirebilmesini sağlamaktır.Birinci Dünya Savaşı sırasında tarım ürünlerinin çok yüksek fiyatlarla satıldığı,sonra birdenbire,ertesi yıllar,fiyatların önlenmez biçimde düştüğü ve böylece köylülerin yığınlar halinde yoksullaştığı bir durumun yinelenmesine fırsat verilmemelidir.Endüstride ve tarımda emek üretkenliğinin sistemli biçimde artırılması,endüstri ve tarım ürünleri fiyatlarının durmadan düşmesini ve genelinde yaşamın ucuzlaması ve levanın istikrara kavuşmasını doğuracaktır.

Halkın en önemli ~~tüketim~~ ihtiyaç mallarının sağlanması,son aylarda yeni adımlar atıldı.Ne ki,henüz daha bütün gereksinmeleri tam olarak karşılayacak durumda değiliz.Emekçilerin artan gereksinmeleri-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ni ve tüketimlerini ~~yoğaltımlarını~~ tamamen karşılamak için ve karne sistemini kaldırabilmek için, birbiri arkasına iki-üç iyi rekolte almamız gerekiyor. Bundan dolayı, ekim planının yerine getirilmesi için, toprağın veriminin en büyük ölçüde artırılması için gerekli bütün çabalar gösterilmelidir. Ve karne sistemi sürdükçe, bölüştürme eşitlik ilkesine göre değil, yani herkese eşit verilmesi ilkesine göre değil, verilen emeğin niceliğine ve önemine göre olmalıdır. Asalakların, tembellerin ve sömürücü öğelerin her türlü narh fiyatıyla gereksinmelerinin karşılanmasından yoksun bırakılmaları gerekecektir. (A l k ı ş l a r. "Doğru!" s e s l e r i). Çözümleyici niteliği olan işçi ve emekçilerin, ekonomi planlarının yerine getirilmesi ve fazlasıyla yerine getirilmesi onlara bağlı olan emekçilerin gereksinmelerinin ardıcıl biçimde ve yeterli ölçüde karşılanması gerekecektir. "Herkese emeğine göre!". Bu haklı bir ilkedir ve ekonomik yönden amaca uygundur. Herkese ise daha çok ve daha iyi çalışmak ve demek ki daha çok almak olanağı da sağlanmıştır.

Temel ekonomik görevin-beş yıllık devlet ekonomi planının- başarıyla yerine getirilmesi, bütün emekçi halkımızın çabasını coşkunlukla çalışmasını gerektiriyor. Bu alanda işçi sendikaları son derece önemli bir rol oynayacaklardır. Öncü işçilik ve sosyalist

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

yarışma, sendikaların yönetimi altında, her yerde, genel çalışma yöntemi olmalıdır ve işçileri de, köylüleri de, kadını ve erkeğiyle, genci ve yaşlısıyla herkesi kaplamalıdır. Ve ülkemizde de emek gittikçe daha çok bir onur sorunu, mertlik ve kahramanlık olmalıdır. (A l k ı ş l a r). Ülkenin kendi birincilerini, emek kahramanlarını, buluşçularını ve rasyonalizatörlerini, halkımızın ekonomik ve kültürel gücünü artıran ve halkın zenginliğini çoğaltan yetenekli ve özverili kafa ve kol emeği işçilerini bilmesi gerekecektir. Ülkemizin böylelerine en iyi ve en lâyık evlâtları olarak saygı duyması gerektir. Yeni Bulgaristanda, her birimizin yerini belirliyecek olan, adı ve kökeni değildir, söylediği laflar, masallar değildir, kendi kendisi hakkındaki görüşü de değildir, yalnızca verdiği emektir, (A l k ı ş l a r, "Bravo!", "Doğrudur!" s e s l e r i) kendi halkının ekonomik, kültürel ve toplumsal ilerlemesine gerçekten yaptığı katkıdır. (C o ş k u n a l k ı ş l a r).

Ülkemizde bu bakımdan başka hiç bir ölçüt olamaz. (C oşkun a l k ı ş l a r. S a l o n d a c a n l ı l ı k).

Ülkemizde ekonominin bütün alanlarındaki geniş inşaat hareketi, inşaat işçisi, mühendisi ve teknisyenlerden kurulu /koca bir orduyu ve bu ordunun çağdaş inşaat teknolojisiyle donatımını gerektiriyor.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI GÜSTAV

Bütün ülke, gönüllü emek tugaylarındaki ve inşaat askeri birliklerindeki gençlerimizin emek kahramanlıklarını coşkuyla izliyor. Birçok büyük kuruluşumuz gururla " gençlik kuruluşu" adını taşıyacak. Gönüllü emek tugayları ve inşaat askeri birliklerinden yararlanmayı, özdeş biçimde yerel iş ekiplerinden yararlanmayı sürdürerek, öte yandan, çağdaş inşaat teknolojisiyle donatılmış işçi, usta ve kendi mesleklerinde coşkuyla çalışanlardan oluşmuş sürekli inşaat ordusunu da gittikçe büyütmemiz gerekmektedir. Inşaat mesleği, yeni Bulgaristanda en saygınlıklı mesleklerden biri olmalıdır. (C o ş k u n a l k ı ş l a r).

Artan ve büyüyen ekonomimiz için gerekli olan kadroyu gerek tarımda yeterli ölçüde emek verme olanağı bulamayan bir kesim/köylü arasından, gerekse ayrı ayrı aile işletmelerinde tamamen ussal olmayan biçimde kullanılan ev kadınları/emeği arasından sağlayacağız. Halkın emeğinin büyük bir kısmı üretimsel olmayarak ziyan edilir ya da yılın önemli bir bölümünde tam olarak kullanılmazsa, zengin bir halk olamayız ve yaşam düzeyimizi önemli ölçüde yükseltemeyiz. Köylerdeki ve kentlerdeki yarı işsizlerin büyük bir kesiminin emeği yeni inşaatlarda ve yeni sanayi kuruluşlarında uygulama alanı bulacaktır. Çok sayıda çoçuk yurdu ve kreşinin açılması, toplumsal yemekhanelerin çamaşırhan elerin açılması ev kadınına kolaylık sağlıyacak ve ev ka-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

dınının emeğini ve yeteneğini daha ussal olarak ve toplumsal yararı olan işlerde kullanması olanağını verecektir.(A l k ı ş l a r).Parasız kurslar ve seminerler yoluyla emek yedekleri hazırlığına,yani işçi ve köylü gençliği içinden kalifiye sanayi işçisi ve inşaat işçisi yetiştirmeye başlamış bulunuyoruz.Bu önemli iş özel bir çaba ve direngenlikle sürdürülmelidir.

Belirtmiş olduğum gibi,ülkemiz artık sosyalist gelişme yolunagirmiştir.Ülkemizde sosyalizmin kurulması için gerekli etkenler artık ~~görünür olarak vardır~~ elle tutulur hale gelmiştir. Bunlar şunlar: Halk demokrasisi erki,proletaryanın yönetici rol oynadığı proletarya-köylü bağlaşıklığı,halk demokrasili devlet elinde bulunan büyük sanayi üretimi,yeni ekonomik kuruluşlar yoluyla üretim güçlerinin hızla gelişmesi, kooperatifler ve öncelikle emeksel kooperatif tarım işletmeleri ve emeksel üretimsel ~~esnaf~~ zanaatçı kooperatifleri.BGCB nin aktif kardeş yardımları ve halk demokrasili ülkelerle sıkı ekonomik işbirliği-ki bu yardım ve işbirliği ülkemizde sosyalist gelişmeyi güvence altına almakta ve hızlandırmaktadır- bu yönde çok önemli bir etken oluyor.

Birinci beş yıllık plan döneminde,gerek sanayide,gerekse tarımda sosyalizmin temellerini kurma görevini öne sürebiliriz.Birinci beş yıllık devletin kurulması planı tam da bu görevi or-

TÜSTAV SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜRKİYE

riz.Zaten Birinci Beş Yıllık Devlet Kalkınma Planı da işte bu görevi ortaya koymuştur.Daha sonraki iki üç beş yıllık planlar döneminde ise,bu temele dayanarak,sosyalizmin kendi yapısı kurulacaktır, ülkemizde sosyalist toplumsal düzen kurulacaktır.(C o ş k u n a l k ı ş l a r).

Ülkemizde sosyalizmin ekonomik ve kültürel temellerinin kurulmasına ilişkin başlıca görevlerimizi şöyle belirliyebiliriz:

1.Beş yıllık devlet ekonomi planının başarılı olarak yerine getirilmesi için bütün güçlerin ve kaynakların harekete geçirilmesi;

2. Üretim ve değişim araçlarının Halk Cumhuriyetinin mülkiyetine geçirilmesi,yani bütün emekçilerin ortak mülkiyeti haline dönüştürülmesini sonuna değin sürdürmek;,her türlü emeksel olmayan gelir yolunu kapamak,"çalışmayan yememeli" ilkesini uygulamak; (C o ş k u n a l k ı ş l a r).

3. Ülkenin tüm ekonomik işlerini tek devlet ekonomi planı gereğince yürütmek;materyal,para kaynaklarında öteki gereksinmelerde ciddi tutumluluk sürdürmek;

4.Doğal zenginlerimizi inceleyip ortaya çıkarmak,petrol

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

bulmak,kendi siyah ve renkli metal üreten metalürjimizi kurmak;

5.Güçlü elektririk santralleri kurmak ve varolan ve yeni açılacak olan taşkömürü ocaklarında üretimi artırmak yoluyla elektirik enerjisi üretimiyle sanayide ve tarımda bu enerjiye duyulan gereksinme arasındaki uyumsuzluğu ortadan kaldırmak;düşük kaliteli taşkömürünü elektirik enerjisi üretiminde kullanmak;

6.Iki üç vardiyada çalışmak yoluyla hafif sanayiden tam kapasiteyle yararlanmak,bu sanayii rasyonel kılmak ve rekonstrüksonunu yapmak,değişik dalları arasındaki uyumsuzluğu ortadan kaldırmak,halkın hafif sanayi ürünlerine olan gereksinmelerini tam olarak karşılamak;

7.Elektirik üretimini,taşkömürü ~~çıkarımını~~,maden çıkarımını artırmak,metalürjiyi,makine yapımını,kimya sanayiini,kavuçuk sanayiini ve öteki endüstri dallarını geliştirmek yoluyla,halkın gönencini artırmak ve ekonomimizin dışalıma olan bağımlılığını azaltmak amacıyla ağır sanayi ile hafif sanayi arasındaki oranı birincisi yararına düzeltmek;

8.Endüstri bitkileri ekim alanlarını genişletmek,hayvancılığı geliştirmek ve yer altı zenginliklerinden geniş çapta yararlanmak yoluyla endüstrimiz için gerekli ham maddeyi en büyük öl-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI TÜSTAV

çüde artırmak;

9.Halkın, sanayinin ve dışsatımın artan gereksinmelerini karşılamak için, yüksek gelirli ve yüksek meta üretimli emeksel kooperatif tarım işletmeleri ve devlet tarım işletmeleri temelinde tarımın temel rekonstrüksiyonunu yapmak;

10.Bu temele dayanarak, ülkemizde tahıl sorununu kesinlikle çözümlemek; modern biçimde, makineyle toprağı işleyerek, yapay gübre kullanarak, ekin koruma kuşakları meydana getirerek ve sulama yaparak sürekli ve bol rekolte sağlamak;

11. Yüksek verimli hayvancılığı, öncelikle domuzculuğu ve kümes hayvancılığını geliştirme, hayvan yemi ekim sahalarını artırma, otlak-yayla sistemini uygulama;

12. Ülkenin iklimini iyileştirmek ve artan inşaat ağaç/materyalix gereksinimini karşılamak amacıyla, ağaçlandırmaya elverişli bütün alanları ağaçlandırmak, sel yataklarını pekiştirmek, ormanların bakımını ve orman ürünü sağlamayı doğru biçimde sürdürmek; ormancılığı modernleştirmek, ormanların yıllık üretimini artırmak; dağlık alanlarda tarımı geliştirmek (keten-kenevir, patates v.b.), hayvancılığı geliştirmek(dağlık yerlerde otlakları iyileştirmek);

13.Açık denizde ve Tuna nehrinde balıkçılığı geliş-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

tirmek, nehirlere ve öteki su yataklarına balık yumurtası atıp bura-
larda da balıkçılığa geçmek;

14. Demiryolu taşımacılığını daha da geliştirme ve elektiriklendirme yoluyla rahat ve hızlı ulaşım yaratmak, bakımlı kara yollarından oluşan bir geniş ağ kurmak, oto taşımacılığını, hava yolları taşımacılığını geliştirmek;

15. İşçilerin, emekçi köylülerin ve emekçi aydınların maddi ve kültürel yaşam düzeylerini yükseltmek; halkın temel tüketim mallarını gereksinmesini karşılamayı iyileştirmek;

16. Devlet ticaretini ve kooperatif ticareti genişletmek ve güçlendirmek, tarımda fazla ürünü satınalmak için, köyle kent arasındaki mal değişimine daha iyi hizmet için sağlam bir aygıt oluşturmak;

17. Yığınları yeniden eğitmek, bütün işçilerin ve emekçilerin katılmasını sağlayarak öncü işçilik ve sosyalist yarış hareketini geliştirmek yoluyla yeni, sosyalist emek disiplini oluşturmak;

Ekonomik görevlerin yerine getirilmesi, yoldaşlar, Bulgar halkının kültürel ve ideolojik düzeyinin yükseltilmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Bundan dolayı, köyden kentten emekçi yığınlarının,

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

emekçi aydınların kültür düzeylerinin artırılması ve ülkücel-ideolojik yönden sosyalist ruhta eğitilmesi için özel bir çaba gösterilmesi gerekiyor.

Kültürel ve ideolojik alandaki çalışmaların, kapitalizmden kalma çürümiş kalıtların kökten temizlenmesi, bürokratizmin önlenmesi, savurganlığın ve asalaklığın ortadan kaldırılması, emeğin üretkenliğinin artırılması, beş yıllık ekonomi planının yerine getirilmesi ve genelinde ülkemizin sosyalizm yolunda başarıyla yürümesi bakımından birinci derecede önemli olduğunu gözden ırak tutmamalıyız.

Bu gelişmenin sonucu olarak, ülkemiz, birkaç beş yıllık plan süresinde, geri kalmış, tarımsal bir ülke durumundan kurtularak gelişmiş, sanayisel-tarımsal ülkeye dönüşebilecektir. Bu ise, tarım ürünlerini en büyük ölçüde artırma koşuluyla, ülkemizin zenginliğini ve gönencini çok büyük ölçüde artıracak, emperyalizmden ekonomik bağımsızlığını sağlayacak, savunma yeteneğini güvence altına alacak olan sanayinin hızla gelişmesini sağlamış olmamız demektir.

Ve bu gelişme sosyalist gelişme olacaktır. Kentlerdeki sömürücü sınıflar-kent burjuvazisi- ekonomik yönden son kalıntılarıyla da ortadan kaldırılacaktır. Emek zanaatçılar emekçi-üretimci esnaf kooperatiflerinde birleştirilmiş olacak. Köy burjuvazisi(ağa-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

lık), emekçi kooperatif tarım işletmelerinin gelişmesiyle oluşacak koşullar tarafından tamamen ortadan kaldırılıncaya değin, emekçi köylüleri sömüren olarak sınırlandırılacak ve ekonomik konumlarından itilip uzaklaştırılacak. Uzlaştırılmaz sınıflar yok olacak ve toplum, çıkarları birbirine karşı olmayan ve dostça çabalarla, ülkemizi sosyalizme ve daha sonra da kominizme götürecek işçilerden köy emekçilerinden ve emekçi aydınlardan oluşmuş bir toplum olacak. (A l k ı ş l a r)

Yeterli olmasa da, şimdiye değin edindiğimiz deneyler, Bulgar işçi sınıfının, Bulgar Kominist Partisinin yönetimi altında kendi Sovyet kardeşlerinin izinde gitmekten coşku duyduklarını göstermekle kalmıyor, bu yolu izlemeye gerekli kararlılığı ve yeteneği de gösterdiğini açıkça kanıtlıyor. (C o ş k u n a l k ı ş l a r. "Doğru!", "Bravo!" s e s l e r i)

Ülkemizin sosyalist yolda gelişmesi halk sorumuzun da çözümü için bir dayanaktır. Önümüzdeki beş yıllık planlar döneminde, Bulgar halkı, doğumların artırılması ve çocuk ölümlerinin azaltılması yoluyla 10 milyona çıkacaktır. (C o ş k u n a l k ı ş l a r Öyle ki, halkımız, sağlam, kendi kültürünü, biçim yönünden ulusal, içerik yönünden sosyalist kültür olarak, yaratan ve insanlık kültürüne

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

kendi katkısını veren yaşam yetenekli bir ulus olarak belirmiş olacaktır.(A l k ı ş l a r)

Toplu Yapıtlar Cilt 14, s.225-340. Kısaltılmış olarak verilmiştir.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

BEŞINCI PARTI KONGRESINDE

KAPANIŞ KONUŞMASI

25 Aralık 1948

Delege Yoldaşlar,

Şimdiye değin bütün bu söylenenlerden sonra, kısa bir kapanış konuşması yapmakla sınırlı olabileceğimi sanıyorum.

Görüldüğü gibi, yapılan konuşmalar, kongrenin, Merkez Komitesi siyasal raporunun olduğu gibi, gündemdeki öteki raporların da ve bu raporlardaki değerlendirmeler ve çıkarılan sonuçların, ülkemizde sosyalizmin ekonomik ve kültürel temellerinin kurulmasına değgin parti genel çizgisinin, bununla ilgili olarak, bütün toplumsal, siyasal ekonomik ve kültürel yaşamımızdaki parti çalışmalarının somut görevlerin tam olarak onandığını gösteriyor. Kongre, böylece, parti politikasının temel sorunlarında tam bir görüşbirliği ve oybirliği olduğunu göstermiş oldu. (Coşkun ve sürekli alkışlar) Kuşkusuz ki, bu, gelecekteki başarılarımız için gerekli en önemli güvencelerden biridir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

yalizmin kuruluşuna gittikçe daha aktif biçimde katılmasını örgütlememiz gereklidir; kadroları sürekli olarak ciddi biçimde seçip ayırmamız ve güçlüklere karşı savaşım yeteneği olanları yükseltmemiz, işe yaramaz olan, yükselmek ile ilişmek istemeyen ya da yeteneksiz olan kimseleri dışlamamız gerekmektedir.

Şimdi, partimiz devletin başında bulunurken, Partinin adamları devlette sorumlu konumlarda, kilit noktalarında bulunurken, Partinin otoritesi görülmemiş ölçüde artmışken, ülkemizde emekçiler partimizin yolundan gitmeye böylesine hazır olduklarını belirtirken, onun genel çizgisini izlemeye hazır olduklarını belirtirken, ki bu, Sofya emekçi yığınlarının dünkü gösterisinde açıkça belli oldu (coş k u n v e s ü r e k l i a l k ı ş l a r), örgütlerimizin, onların yöneticilerinin rolleri çözümleyicidir. Şimdi, parti yöneticilerimiz, bütün yetersizliklerin, yakaklıkların ve yanlışlıkların sorumluluğunu taşıyan yöneticilerdir. Bizim koşullarımızda o denli büyük görevin, beş yıllık ekonomi planının olduğu gibi, kongrenin öne sürdüğü yaldeşi öteki önemli kararların da yerine getirilmesi partimize, onun kadrolarının çalışmalarına bağlıdır.

Ben, raporumda, partimizin ne denli büyük bir güç olduğunu, ne denli geniş toplumsal temele dayandığını, var olan yığınsal ör-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

gütlerle bağlarının ne denli sağlam ve sıkı olduğunu, partimizin işçi sınıfı arasında, emekçiler arasında, halkımız arasında ne denli derin kökleri bulunduğunu belirtmiştim. Ve eğer, başarılarımızı kolaylaştıran bu denli büyük olanakların varlığına karşın, hiç de az olmayan zayıflıklarımız ve yetersizliklerimiz, hiç de az olmayan eksikliklerimiz bulunuyorsa, burada, suç bizimdir, suçlu olan, öncelikle yeterli somut çalışmalar yapmayan yönetimimizdir, örgütsel çalışmalarımızda ciddi zayıflıklara yol açtığımız için suçluyuzdur.

Siyasal çizginin ve Partinin görevlerinin gerektirdiği örgütsel çalışmalarda geri kalmayı bir an önce ortadan kaldırmak zorundayız. Bütün çalışma alanlarımızda, özellikle halk ekonomisinde örgütsel çalışmaların düzeyini siyasal yönetim düzeyine çıkarmak, örgütsel çalışmalarımızın Partinin siyasal çizgisini ve kararlarını pratik olarak yaşama geçirmeyi sağlayacağımız düzeye ulaşmamız gerektir.

Artık kongrede belirtilmiş olduğu gibi, bu yönde çözümleyici önemi olan, kadroların seçilip ayrılmasıdır, kararların yerine getirilip getirilmediğini kontrol etmektir, Partide eleştiri ve özeleştirinin yaygınlaştırılmasıdır, parti içi demokrasinin yaygınlaştırılmasıdır.

Kongremiz, parti kadrolarının, özellikle bütün inşa alanlarında parti politikasının başarısını başlıca sağlayacak orta parti

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

kadrolarının kuşku götürmez biçimde arttığını kanıtlıyor. Ilerde, hiç bir ikircimliğe düşmeden düzelmez bürokratları ve kırtasiyecileri, ne oldum delilerini, boşboğazları, eylemli yönetici çalışmaya yeteneği olmayanları dışlayarak, ve yetenekli örgütçüler ve eylem işçileri olarak belirenleri, yeni kadroları cesaretle sorumlu görevlere getirerek(C o ş k u n v e s ü r e k l i a l k ı ş l a r) bütün gücümizle, parti kadrolarının artmasına yardım etmeliyiz.

Ayrı ayrı parti eylemcisinin ve yönetici yoldaşın, alınan kararları yerine getirip getirmediğini kontrol etmenin, kendisine verilen görevleri yerine getirip getirmediğini kontrol etmenin kadroların doğru seçilip ayrılmasında, onların yetişmesinde, eğitilmesinde zamanında yanlışlıklarını ve eksikliklerini düzeltmelerinde son derece büyük önemi vardır. Çalışmalarımızdaki başarısızlıkların ve eksiksizliklerin çoğunun sürekli olarak ve doğru biçimde görevleri yerine getirip getirmemeyi kontrol etme yokluğundan ileri geldiğini söylersem, bu bir abartma olmayacaktır.

Yalnızca böylesi bir kontrol, kırtasiyeciliğe ve bürokratizme karşı, parti kararlarını uygulama savaşımını örgütleme ve yönetme yeteneğinde olmayanlara karşı, parti çizgisini her ne biçimde olursa olsun saptırmaya karşı başarılı bir savaşım sağlayabilir. Ne ki,

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

görevleri yerine getirip getirmemeye ilişkin bu kontrolün sistemli biçimde, her gün, sürekli olarak yapılması ve üstelik örgüt yöneticilerinin kendileri tarafından yapılması zorunluğu vardır.

Merkez Komitesi XVI cı Plenumunda belirttiğimiz gibi, partimizde, eleştiri ve özeleştiri, henüz daha, partinin gelişmesinde gerçek iletici güç olmuş değildir. Kongre, bu yönde ~~kaydedilen~~ ~~doğru~~, özellikle beş yıllık plan ve örgütsel sorunlardaki tartışmalarda ileri doğru önemli bir adım attı.

Ne var ki, yoldaşlar, burada, kongrede, ~~açıkça ve haklı olarak yapılan~~ yanlışlıkları ve zayıflıkları açıkça ve haklı olarak söyleme, bunları yapanları somut olarak belirleme, bu zayıflıkların ve yanlışlıkların nedenlerini açıklama, onların hızla ve başarıyla giderilmesi için gerekli yol ve yöntemleri belirtme cesaretinin yeterli ölçüde ~~belirtmediğini~~ söylemeden geçemem.

Partide elverişli ve yapıcı eleştiri ve özeleştirinin yaygınlaştırılması ve çalışmalarımızda eksikliklerin ortaya çıkarılması, kongreden sonra da, bütün parti örgütlerinde, aşağıdan yukarıya ve yukarıdan aşağıya doğru, sürekli ve birinci dereceli çabamız olmalıdır. (C o ş k u n a l k ı ş l a r).

Gerçek kominist için en büyük bilgeliğin, yapılan yan-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

lışlıkları zamanında, dürüstçe ve içtenlikle kabul etme vebunun bilincine varma, bu yanlışlığı doğuran nedenleri cesaretle açıklama ve yanlışlığın ivedilikle ve amansız biçimde ortadan kaldırılmasına ve düzeltilmesine ikircimliğe düşmeden hazırlanma olduğunu hiç bir zaman unutmamalıyız.(C o ş k u n v e s ü r e k l i a l k ı ş l a r)

Partide ve yaşamımızın her alanında, dostluk ilişkilerimizi ya da hısımlık ilişkilerimizi bozar korkusuyla, gunun bunun hatırını kırma ya da başımıza iş açma korkusuyla yanlışlıkları somut olarak göstermekten kaçınma gibi zararlı bir alışkanlıktan tamamen kurtulmamız gerektir. Parti ve devlet sorunlarının çözümü sırasında her türlü aile kayırıcılığı davranışlarına aman vermeden karşı çıkmamız gerektir.(C o ş k u n v e s ü r e k l i a l k ı ş l a r). Işçi sınıfı partisinin, halkın çıkarlarının, böylesi her türlü esnafça davranış ve kötü inançlardan üstün tutulması gerektir.(A l k ı ş l a r).

Yoldaşlar! Kongre çalışmalarıyla ilgili olarak ve bana ulaşan yazılı sorular hakkında ilkesel doğası olan daha iki hususu belirtmeme izin veriniz.

Birincisi. Benim raporda söylediklerimden, şimdiki ko-

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

şullarda, emekçi kooperatif tarım işletmelerinin gelişmesi koşulunda bizim tarımın gelişmesi için millileştirmeyi mutlaka gerekli saymadığımızı söylememden, hiç bir biçimde, köyde toprağın millileştirilmesine gidilmeden sosyalizmin kurulma olanağı vardır sonucunu çıkarmak doğru olmaz. (Coşkun ve sürekli alkışlar) Ancak, yoksul ve orta köylüleri sürekli olarak emekçi kooperatif tarım işletmelerine çekmeyle, makine-traktör istasyonlarının geliştirilmesi ve öte yandan toprağın kiraya verilmesinin yasaklanmasıyla, toprağın alınıp satılmasının sınırlandırılması ve daha sonra da yasaklanmasıyla, kooperatif üyesi köylülerin kararları gereğince toprak rantının önce azaltılması ve sonra da, koşullar elverişli olduğunda da ortadan kaldırılmasıyla, bütün topraklar emekçi köylüler tarafından sonsuza değin kullanılacağı için, millileştirme sorunu, pratik olarak, çözümlenmiş olacağı kanısındayız. (Alkışlar). Böylece, şimdi kendi küçük-parçalı topraklarının kölesi durumunda olan emekçi köylüler, modern biçimde ve makineyle işlendiği için önemli ölçüde artmış olacak olan topraktan en geniş biçimde yararlanabileceklerdir.

Ikinci husus, halk demokrasisinin raporda nitelenişi üstinedir. Konuşmalarında halk demokrasisi sorununa değinen kimi yoldaşlar, halk demokrasisi rejimini sovyet rejiminden ayıran yanları

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI GÜSTAV

vurguladılar ya da vurgulamak eğilimindeydiler,ki bu,yanlış ve zararlı somuçların çıkarılmasına neden olabilir.

Marksist-Leninist görüşe göre,sovyet rejimiyle halk demokrasisi rejimi,özdeş bir erkin,işçi sınıfının köy ve kentten emekçilerle bağlaşıklık içinde ve başı çekerek kurduğu erkin iki biçimidir.Her ikisi de,proletarya diktatörlüğünün iki biçimidir.(C o ş kun a l k ı ş l a r).Ülkemizde kapitalizmden sosyalizme geçişin kendine özgü biçimi,kapitalizmden sosyalizme geçişin bütün ülkeler için özdeş olan temel yasalarını değiştirmiyor ve değiştiremez.Kapitalist öğelere karşı ve sosyalist ekonomiyi örgütlemek için gerekli olan proletarya diktatörlüğü olmadan sosyalizme geçiş sağlanamaz. (C o ş k u n v e s ü r e k l i a l k ı ş l a r)

Ancak,burjuva demokrasisi,sermayenin,büyük kapitalist sömürücü azınlığın çok büyük emekçi çoğunluğu üzerindeki diktatörlüğü iken,halk demokrasisi,büyük emekçi çoğunluğunun çıkarına proletarya diktatörlüğü işlevini yürütür (C o ğ k u n v e s ü r e k l i a l k ı ş l a r) ve en geniş ve tam demokrasiyi,sosyalist demokrasiyi gerçekleştirir.(A l k ı ş l a r)

Halk demokrasisi erkiyle sovyet erki arasında temelde

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

çözümleyici olandaözdeşlik bulunması olgusundan ,her iki erkin de, emekçilerle bağlaşıklık içinde ve başta bulunma koşuluyla işçi sınıfının erki olması olgusundan,Sovyetler Birliğinde sosyalizmin kurulmasındaki büyük deneyi ayrıntılı olarak öğrenme ve geniş biçimde ondan yararlanma zorunluğu gibi çok önemli ~~bir~~ sonuç çıkmaktadır.(A l k ı ş l a r). Ve bu deney,yoldaşlar,bizim koşullarımıza uygunlaştırıldığında,ülkemiz için olduğu gibi,öteki halk demokrasili ülkeler için de,sosyalizmin kurulmasının biricik ve en iyi örneği olarak beliriyor.(A l k ı ş l a r).

Kongrede Todor Pavlov yoldaşımızın,bizdeki halk demokrasisi rejimin proletarya diktatörlüğünün biçimi olması şeklinde formüle edilmesinin yasaları çiyneme girişiminin yol açabileceği kuşkusunu dile getirmesi büyük ~~bir saçmalık yarattı~~ hayret uyandırdı.Böylesi bir kuşkunun her türlü temelden yoksundur.Proletarya diktatörlüğü işlevini gören halk demokrasisi erki,özü ve niteliği bakımından hiç bir keyfiliğe ve yasalsızlığa ~~izin vermez~~ meydan vermez.Bu erk,herkes tarafından,bulunduğu duruma bakılmaksızın,herkes tarafından saygı duyulacak ve tanınacak ölçüde sağlam ve güçlüdür.(A l k ı ş l a r)

Yoldaşlar! Biz,partimizin yürüdüğü yolun düm-düz,Halk Meclisi önündeki,ya da Bakanlar Kurulu önündeki kaldırım gibi düzgün

başaracaktır,utkan sonucuna ulaştıracaktır.(H e r k e s ay a ğ a k a l k a r.G ü ç lü v e s ü r ek l i "Hurra!" s e s l e r i.C o ş k u n s e s ü r e k l i a l k ı ş l a r v e "Dimitrov'la ileri!" s l o g a n ı y l a t e m p o t u t u l u r.S o n r a y e n i d e n g ü ç l ü v e s ü r e k l i "Hurra!" s e s l e r i s a l o n u ç ı n l a t ı r)

Toplu Yap ıtlar Cilt 14 s. 341.-349.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

VI. Kitap

345

KISA BİYOGRAFİK KRONOLOJİ

7 Kasım 1938 — "Uluslararası Proletarya ve Halkların Faşizme Karşı Tek Cephesi" başlıklı yazıyı kaleme aldı. Bu yazısında bir yandan uluslararası duruma, Alman ve İtalya faşizminin saldırgan politikasına değinirken, öte yandan da faşizme ve emperyalist savaşa karşı, başta Sovyetler Birliği olmak üzere işçi sınıfının Tek Cephesi'nin oluşturulması zorunluluğunu vurguladı.

Ağustos-Eylül 1939 — "Savaş ve Kapitalist Ülkelerdeki İşçi Sınıfı" başlıklı yazıyı yazdı. Bu yazısında, başlayan Savaşın içyüzünü sergileyerek, Komünist Partilerinin ödevlerini belirtti.

15 Aralık 1941 — "Hristo Botev" Radyosu'ndan şu yazısı okundu: "Halkımızın Kurtulması İçin Tek Çare Vardır". Bulgar halkı evlatlarının, hitlercilerin Sovyetler Birliği'ne karşı başlattıkları savaşa katılmasına meydan vermemelidir.

17 Temmuz 1942 — Georgi Dimitrov'un girişimi üzerine ülkede tüm emekçilerin yığınsal örgütü olarak Vatan Cephesi'nin kurulması ilan edildi. "Hristo Botev" Parti Merkez Komitesi'nin Sınırdışı Bürosu'nca hazırlanan Vatan Cephesi Progra-

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

mını yayımladı.

25 Eylül 1942 — "Hristo Botev" Radyosu'ndan okunan yazıda Vatan Cephesi Programı'nın gerçekleştirilmesi için halk kitlelerinin birleşmesi çağrısına yer verildi.

16 Eylül 1943 — "Bulgaristan Nereye Gidiyor?" başlıklı yazısını kaleme aldı. Bu yazısında Bulgar halkı için tek doğru yolun, Alman istilacılarının ülkeden kovulması ve halkın, başta Sovyetler Birliği olmak üzere faşizme karşı verilen ortak savaşa katılması olduğunu vurguladı.

27 Aralık 1943 — "Bulgaristan'daki Bunalım" başlıklı yazısı yayımlandı. Bu yazısında, hükümetin Almanya yanlısı politikası sonucunda ülkede oluşan ağır durumun çözümlemesini yaptı. Halkı, hitlerizme karşı savaşa katılmaya ve Sovyetler Birliğiyle öteki demokratik halklarla dostluk ilişkileri kurmaya çağırdı. Bu yazısında yer verdiği değerlendirme ve belgileri, faşizme karşı silahlı savaşın sonuna değin güncelliğini yitirmedi.

27 Ağustos 1944 — Parti Merkez Komitesi'ne bir Mektup gönderdi. Bu, Birinci Partizan Halk Kurtuluş Tümeni'nin kurulması için Partizan Askerleri

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Genel Kurmayı'na gönderilen bir Yönerge'ydi Yönerge'de Silahlı Ayaklanmanın hazırlanması ve gerçekleştirilmesi talimatlarına yer verildi.

9 Eylül 1944 — Vatan Cephesi'nde birleşmiş olan Bulgaristan halkı, başta Georgi Dimitrov olmak üzere Bulgaristan Komünist Partisi yönetiminde ve Sovyet Ordusu'nun çözümleyici yardımıyla kralcı-faşist dikta rejimini alaşağı ederek Halk Demokratik iktidarını kurdu.

28 Eylül 1944 — Moskova'dan Bulgaristan İşçi Partisi (komünistler) Merkez Komitesi'ne bir Kutlama Mektubu gönderdi. Mektupta Vatan Cephesi'nin tarihsel önemini vurgulayarak, faşizme karşı Yurt Savaşı'na katılışı, Partinin ve emekçilerin ana ödevi olarak belirledi.

Ocak 1945 — Moskova'dan İşçi Gençlik Birliği (REMS) Merkez Komitesi'ne "Sevimli REMS Gençliğine" başlıklı bir Mektup gönderdi. Gençliğin savaşkan örgütü olarak REMS'in rolünü vurguladı.

27 Haziran 1945 — Faşizme karşı savaşta büyük hizmetlerinden dolayı "Lenin" Nişanı'yla ödüllendirildi.

28 Haziran 1945 — Moskova'dan Bulgaristan İşçi Partisi (komünistler) Merkez Komitesi'ne "Vatan Cephe -

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

si'nde Bulgaristan İşçi Partisi'nin (komü - nistler) Rolü" başlıklı bir yazı gönderdi.

22 Eylül 1945 — Vatan Cephesi'nin oluşturulması ve pekiştirilmesine ilişkin "1923 - 1945- Eylül Ayaklanması'nın Önemli İbret Dersleri" başlıklı yazıyı kaleme aldı.

6 Kasım 1945 — 22 yıl boyunca ülke dışında kaldıktan sonra Bulgaristan'a döndü.

18 Kasım 1945 — XXVI Olağan Halk Meclisi'ne halkvekili se - çildi.

12 Aralık 1945 — Bulgaristan İşçi Partisi (komünistler) IX Genel Toplantısı'na başkanlık etti.

14 Aralık 1945 — Bulgaristan İşçi Partisi (komünistler) IX Genel Toplantısı'nın kapanış konuşmasını yaptı.

15 Aralık 1945 — XXVI Olağan Halk Meclisi'nin törenli açı - lışında hazır bulundu.

17 Aralık 1945 — Kültür Fizik ve Spor Kurucu Komitesi'ne kutlama telgrafı gönderdi.

30 Aralık 1945 — Bulgar Halk Çiftçi Birliği Kurultayı'na katıldı.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

KISA BİYOGRAFİK KRONOLOJİ

10 Aralık 1947 — Büyük Halk Meclisi'nin 126'ıncı oturumunda yeniden Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Başbakanı Seçildi.

22 Aralık 1947 — Halk Gençlik Birliği kurucu Kurultayı'nda bir konuşma yaptı.

29 Aralık 1947 — Bulgar Halk Çiftçi Birliği'nin XXVII Kurultayı'nda bir konuşma yaptı.

2 Şubat 1948 — Vatan Cephesi II Kurultayı'nda konuştu.

2 Mart 1948 — Genel İşçi Sendikaları Birliği'nin II Kurultuyında bir konuşma yaptı.

18 Mart 1948 — Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği arasında Dostluk, İşbirliği ve Yardımlaşma Antlaşması imzaladı.

7 Nisan 1948 — Ana ve Çocuk Günü dolayısıyla düzenlenen törende konuötu.

18 Nisan 1948 — Başkent Eylülcülerinin gösterisini selamladı.

18-25 [illegible] 1948 — Bulgaristan Komünist Partisi tarihsel Beşinci Kurultayı oturumlarına katıldı.

19 Aralık 1948 — Partinin Beşinci Kurultayı'nda Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin politik Çalışma Raporunu sundu. Raporda, Partinin

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

bütün gelişme yolunu bolşevizm açılarından değerlendirerek, ülkede sosyalist gelişme programını belirledi.

25 Aralık 1948 — Bulgaristan Komünist Partisi Beşinci Kurultayı'nda kapanış konuşmasını yaptı.

27 Aralık 1948 — Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Büro Üyesi seçildi.

21 Ocak 1949 — "Rabotniçesko Delo" gazetesinin 15'inci sayısında "Leninizmin Yüce ve Yenilmez Bayrağı Altında" başlıklı yazısı yayımlandı.

15 Nisan 1949 — Tedavi olmak üzere Sovyetler Birliği'ne gitti.

2 Temmuz 1949 — Moskova yakınındaki Boroviha sanatoryumunda hayata gözlerini yumdu.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

NOTLAR

1) "Kalın Kafalılar", İngiliz Muhafazakârlarına verilen ad. İlgiliz Muhafazakâr Partisi 19. yüzyılın ~~19. yüzyılın~~ ortalarında kurulmuştur.

2)Citrine'ciler, İngiliz Sosyalist ve Sendikalar Birliği liderlerinden Walter Citrine'nin ardılları. Citrine, Amsterdam Sendikalar Birliği Başkanlığı sırasında işçilere karşı gerici bir politika izlemiş, işçi hareketinde ikilik yaratmaya çalışmış ve Sovyet Sendikalar Biryiği'yle işbirliği ve birleşik cephe kurulmasına karşı inatla mücadele etmiştir.

3) Kelog Paktı, Başta Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Büyük Britanya, Almanya, İtalya, Japonya olmak üzere 14 devletin temsilcileri tarafından 27 Ağustos 1929'da Paris'te imzalanan uluslararası bir antlaşma. Bu paktla "savaşın ulusal politikaya bir alet olarak kullanılması" yasaklanıyordu. İki gün sonra bu pakta SSCB'de katıldı. Sovyet hükümetinin bu vesileyle verdiği notada,formüllerin genel olarak ele alındığı, kapalı ve yetersiz olduğu belirtiliyordu, bu yüzden barışı güvence altına alamayacağı ayrıca vurgulanıyordu. Bundan başka, paktan işlerlik kazandırılması konusunda somut önlemler alınması zorunluğu ileri sürülüyordu.

4)Doriot,Fransız Komünist Partisi döneklerinden, işgal sırasında ki hitlercilerle işbirliği yapan bir troçkist.

5) De la Roque. Aşırı bir Fransız gericisi. "Ateşli Haçlar" adlı bir faşist örgüt kurmuştur. Bu örgütün başlıca amacı, Fransız Komünist Hareketine karşı mücadele etmekti.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

6) Spaaks, Paul Henri (1899-1964). Belçikalı, sağ sosyalist, sürekli olarak Bakan ya da Başbakan görevinde bulunmuştur.

7. Çernosotenets - Eski Rusya'da yağma ve katliam yapan silâhlı şebekenin üyesi. Koyu gereci anlamını da taşır.

8) Augias Ahırları: Yunan mitolojisine göre, kral Augy'nin ahırları otuz yıl boyunca temizlenmeden kalmış, pislikten geçilmiyecek bir hale gelmiştir. Herkül, ırmak sularını ahırlar içinden geçirerek pislikleri bir günde temizlemiştir.

9)Stsila ve Haribda. Eski Yunan mitolojisine göre, iki canavardır. Dar bir boğazdan geçen bütün gemileri yokederlermiş.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI